

EVANGÉLIKUS Életo

Az úrvacsora
évről kérdeztük
Hafenscher Károlyt

Tót ősök megőrzött
hagyatéka

Báró Jeszenák János
emlékezete

Személyesen az Úr asztalánál

Lelkészeink az úrvacsora szentségéről • 27. oldal

A KÖZMÉDIA EVANGÉLIKUS MŰSORAI

KOSSUTH RÁDIÓ

EVANGÉLIKUS FÉLÓRA

Műsorkezdés: 13.30

január 20.
február 3.
február 17.
március 2.
március 16.
március 30.

ISTENTISZTELET-KÖZVETÍTÉS

Óbudáról: február 2. / 10.04
Kiskőrösről: március 15. / 10.04
Beledről: április 10. / 10.04

JANUÁR 20-TÓL ÁPRILIS 10-IG

DUNA TV

EVANGÉLIKUS MAGAZIN

január 26. / 10.30
február 23. / 10.30
március 22. / 10.30

EVANGÉLIKUS IFJÚSÁGI MŰSOR

február 9. / 9.38
március 8. / 10.08
április 5. / 10.08

EVANGÉLIKUS RIPORTOK

február 9. / 10.20
március 8. / 11 óra

ISTENTISZTELET-KÖZVETÍTÉS BONYHÁDRÓL

április 5. / 11 óra

Úrvacsora, ima, ökumené

dei első lapszámunk fókuszában az ökumenikus imahét, illetve az úrvacsora évére való felkészülés áll. Imádság, úrvacsora – hitéletünket alapjaiban határozzák meg, ezért is kapnak ezúttal kiemelt szerepet.

Immár hagyományosan közreadjuk az ökumenikus imahét napi imádságait és igemagyarázatait. Az úrvacsora évére készülve evangélikus lelkészeket kérdeztünk az e szentséggel kapcsolatos élményeiről, tapasztalataikról; interjúnkban Hafenscher Károly lelkész, egyetemi docens az év céljáról is beszél, „kényes” kérdésekre is válaszol, míg művészettörténész szerzőnk írásában a reformáció korában született, úrvacsorai témájú oltárokról esik szó.

„Minden új esztendő Isten kegyelmének a jele. [...] óriási jelentősége van az Istentől kapható új kezdet lehetőségének, a tőle ajándékozott tiszta lapnak: bár neki kifejezhetetlenül jobb a memóriája, mint nekünk, képes valóban a háta mögé vetni a vétkeinket” – erre már Szemerei János püspök irányítja a figyelmet *Égtájéoló* jában.

Az új év egyúttal az előző összegzésére is hív. Stífner-Kóháti Dorottya, a rádiós *Evangélikus félóra* szerkesztője a mikrofon mögül tekint végig az elmúlt esztendőn, az egyházzenei eseményekre fókuszálva pedig *Cantate* rovatunk vezetője, Ecsedi Zsuzsa írt személyes hangú emlékeztetőt.

Interjúnkban ezúttal egyházunk egyik különleges elkötelezettséggel munkálkodó tagját mutatjuk be. Ko-

szorús Oszkár helytörténész, író a szülőhelye, Orosháza múltjának bűvára, a város díszpolgára, és egyházát is több tisztségben szolgálta. Jelenleg az Orosházi Evangélikus Egyházközség Levéltárának vezetője.

Evangélikus arcképcsarnokunkban báró Jeszenák Jánosra emlékezünk, akit politikusként mindvégig a hazaszeretet vezérelt. A szabadságharc vértanúja 1849. október 10-én a kivégzőhelyen utolsó szavaival is példaeértékűen a hazát éllette és a megbocsátást hirdette.

Végezetül, de nem utolsósorban csömöri riportunkat ajánlom olvasóink figyelmébe. Idén háromszáz éves a település evangélikus gyülekezete. Mindenkorai tagjai nemcsak lutheránus voltukhoz és hagyományaihoz ragaszkodtak évszázadokon át, hanem – a múlt század hatvanas éveitől – a népviseletükhöz is. A színes, változatos öltözetekből jó néhányat megmentett Dombrádi Lászlóné evangélikus gyülekezeti tag. *Örökségünk* című, tavaly áprilisban nyílt néprajzi magángyűjteménye mindezek mellett 20. század eleji falusi lakásbelsőket, berendezési tárgyakat is a látogatók elé tár.

Áldott új esztendőt kívánok minden kedves olvasónknak abban a reményben, hogy ez évben is érdekes, lélek- és hitépítő írásokkal tudjuk majd megtölteni lapunk oldalait. Igyekszünk rászolgálni olvasóink bizalmára.

■ KÉZDI BEÁTA

Ökumenikus imahét

Hagyományainkhoz híven idén is közreadjuk magazinunkban a Krisztus-hívők egységéért tartandó ökumenikus imahét témafeldolgozásainak anyagát. Ezt erre az évre a máltai keresztények állították össze, pogány eleiknek az Újszövetségben megörökített „tanúságtétele” (ApCsel 28,2) alapján. A szigetország partjainál ma is sokan keresnek menedéket...

9. oldal

Szülővárosa múltjának szerelmese

Ha Orosházán valaki azt kérdezné, kihez érdemes fordulni a város történetével, egykori lakóival kapcsolatban, a legtöbben alighanem Koszorús Oszkár nevét említenék. A köztisztviselőben

álló helytörténész, író jelenleg az Orosházi Evangélikus Egyházközség Levéltárának vezetője; vele beszéltünk könyvekről, helytörténetről, egyházzól.

39. oldal

Krisztus ígéire bízzuk magunkat

Vízkereszt ünnepén hivatalosan is megkezdődött egyházunkban az úrvacsora éve. Evangélikus tanításunk szerint két szentségünk egyike az úrvacsora – a másik a keresztség –, mindkettőt magától az Úr Jézustól eredeztetjük. A katolikus egyház 2020. szeptember 13–20. között Budapesten tartja az ötvenkettedik nemzetközi eucharisztikus kongresszust. Mindezek okán néhány, az úrvacsoravételt érintő, feszítő kérdéssel is szembesítettük interjúalanyunkat, dr. Hafenscher Károly evangélikus lelkészt, egyetemi docentot, a liturgia és az istentisztelet-teológia tudományának szakértőjét.

32. oldal

LÁTHATÓAN EVANGÉLIKUS

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Hassay Kázmér nyugdíjas buszsofőr – Lenti. Példaértékű számomra az, hogy a történelem során nagy vezetőink sora a protestáns egyházakból került ki. Őseink a reformáció hajtóerejéből töltöttek, és a folyamatos reformáció jegyében mindig jobbat akartak kihozni abból, ami volt. Megfigyelhető az is, hogy az evangélikusok összetartozása mindig erősebb volt a többi egyházhoz képest. Kisebb közösségként jobban oda tudunk egymásra figyelni. A nagyobb közösségekben, ha megoszlik a felelősség, akkor másképp alakulnak a dolgok, mint ahogyan lenniük kellene. Számomra a hit viselkedési támpontot jelent. Nem teszek olyat másoknak, amiről tudom, hogy nekem sem lenne jó. A vallásban nyugalomra lelhet az ember a rohanó életben. Gyülekezetünkben a rendszerváltás után érezhető volt, hogy az emberek elkezdtek komolyan venni a hitüket. Bár azelőtt is volt itt evangélikus gyülekezet, de összehúzták magukat, és nem merték nyíltan megvallani azt, ahogyan éreznek, gondolkoznak. Büszke vagyok arra is, hogy kezdeményezésemre a templomba bekerült a város zászlaja és a magyar nemzeti zászló is.

A mai evangélikus arcképcsarnok az interneten a Lathatoan.reblog.hu és a [Facebook.com/lathatoan.evangelikus](https://www.facebook.com/lathatoan.evangelikus) címen érhető el.

Evangélikus iskola „legényei” kapták a közönségdíjat

A nézők szavazatai alapján a szombathelyi Reményik Sándor Evangélikus Általános és Alapfokú Művészeti Iskola néptáncos tanulóiból álló Vasi Kislegényeczh nyerte a *Fölszállott a páva* népművészeti verseny gyerekévadát, amelynek döntőjét tavaly december 20-án tartották.

A Duna Televízióban sugárzott műsorban a gyerekek ezúttal is négy kategóriában – táncos szólolisták és táncos párok, táncgyűttesek, énekes szólolisták és énekegyűttesek, hangszeres szólolisták és zenekarok – mérték össze tudásukat. A döntő valamennyi résztvevőjének egymillió forintot ajánlott fel az OTP Bank,

emellett a műsor végén számos különdíjat is kiosztottak. A múlt évi reformációi gálán a budapesti Uránia Nemzeti Filmszínházban is bemutatkozó Vasi Kislegényeczh közönségdíjat Medveczky Balázs, a Duna Médiaszolgáltató Non-profit Zrt. televíziós médiaszolgáltatói igazgatója adta át. A Médiaszolgáltató-támogató és Vagyonkezelő Alap és a Hagyományok Háza, valamint szakmai partnere, az Örökség Gyermek-népművészeti Egyesület népzenei és néptáncos tehetségkutatóját 2019-ben is Morvai Noémi és Novák Péter vezette.

Forrás: MTI

ORATIO OECUMENICA

Urunk, Istenünk! Köszönjük, hogy naponta gondod van ránk, megőrzöd teremtett világodat és benne népedet. Add, hogy a hétköznapi rohanásában se felejtünk el hálát adni neked megtartó kegyelmedért és jóságodért. Segíts meg minket, hogy ne legyen természetes számunkra mindaz, amivel napról napra megajándékozol minket.

Köszönjük a békét, amelyben hazánkban élhetünk; köszönjük, hogy van otthonunk, van mit ennünk, s van mibe öltözködnünk. Kérünk, vigyázz azokra is, akiknek mindez nem adatik meg. Légy a hajléktalanokkal, a fűtetlen lakásokban élőkkel, a nélkülözőkkel. Kérünk, különösen azokra a testvéreinkre vigyázz, akik hitükért üldöztetést szenvednek a világ bármely táján.

Urunk, mai igédben figyelmeztetsz minket, hogy ne csak testi, hanem lelki elesés után is vágyakozunk. Köszönjük neked igédet, csendes igeolvasásunkat, igehallgatásunkat, mindazokat az áldott alkalmakat, amikor igéd megszólít, megvigasztal és megerősít minket. Bocsáss meg, ha elfeledkezünk rólad, vagy nem figyelünk teljes szívünkkel igédre.

Kérünk, add, hogy igédnek ne csak hallgatói, hanem megtartói is legyünk. A te vágyad az volt, hogy teljesítsd Atyád akaratát. Add, hogy minket is ez a vágyakozás hasson át, s a te gyermekeidként tudjunk élni és szolgálni ott, ahová helyezettél minket. Kérünk, adj bátorságot kiállni az evangélium üzenete mellett, hogy ne rettenjünk meg a korszaklelem vagy más hatások befolyása miatt. Add, hogy a te igéd ma is élő és ható legyen mindannyiunk számára.

Epifánia ünnepe után köszönjük, hogy fényeddel beragyogod szívünket, otthonainkat és a gyülekezetek életét. Add, hogy a te néped a te világosságodat tudja továbbadni. Használj fel mindannyiunkat országod építésében és evangéliumod hirdetésében. Ámen.

Vízkereszt ünnepe utáni 2. vasárnap – Jn 4,31–38

Emeljétek fel a szemeteket, és lássátok meg!

Ezen a vasárnapon kezdődik az ökumenikus imahét. Tartalmas találkozásokat rejt magában. A samáriai asszonynak is tartalmas találkozója volt Jézussal Sikárban, Jákób kútjánál: messziről jött, és bár tiltott volt, Jézus mégis megszólította őt. Beszélgettek, majd az asszony – legyőzve bezárkózottságát – rálelt az „élet vizére”, a Jézussal való közösség örömeire mint az örök élet boldogságára.

Az asszony az, aki távolról jött, és egy nem remélt találkozás megváltoztatta az életét. A korszót pedig otthagyta a kútnál; a fejében már más, sokkal fontosabb gondolatok forogtak.

Ki gondoskodik kiról? A Sikár városközpontjából visszatérő tanítványok ekkor lépnek színre: enni hoznak Jézusnak. „Mester, egyél!” – mondják. Ők akarnak gondoskodni róla, de Jézus kifejti: ő az, aki gondoskodik mindenkiről, az Atya akaratára szerint. Van neki mit ennie. Mert ő akkor „jóllakott”, ha az Atya akaratát teljesíti.

Elképzelem a tanítványok arcát: biztos megdöbbenek ezen. Talán azt is gondolták, hogy hiába fáradoztak, mert amíg távol voltak, Jézus valakitől kapott ennivalót. De Jézus szeretetet akar és nem áldozatot – csak ez még titok, amelyet ők még nem értenek. De majd egyszer ők is megértik, hogy az igazi béke és harmónia nem csupán az élelemért való futkosás, hanem a másikkal való törődés, amelynek a legmagasabb foka a másik tökéletes ráhangolása az Atyaisten frekvenciájára.

Miért is? Azért, mert aki megtalálja ezt a sávot, az lesz boldog, hiszen aki Isten akaratát cselekszi, annak lelkiereje tartós lesz: ez az erő nem fogy el soha. Éljen úgy, hogy akikkel találkozik, mosollyal menjenek tovább az útjukon. Valami ilyesmi ez a titok; és áldás, ha ez a kis mondás életünk részévé válik.

Jézus hogy látja? „Vajon nem ti magatok mondjátok-e, hogy még négy hónap, és jön az aratás?” – kérdezi, de maga meg is válaszolja: „...a mezők már fehérek az aratásra.” Ez sem úgy van, ahogyan a tanítványok gondolják, hiszen egy mély beszélgetés is tehet hívóvá valakit. Jézus tértől és időtől független szeretete, emberekben való munkálkodása mindennél fontosabb, és akár azonnal meg is teremheti a gyümölcsét.

Jézus így szól: „...emeljétek fel a szemeteket, és lássátok meg...” Kéri a tanítványokat, hogy gondolataikban lépjenek előre, a jelenre koncentráljanak, ne a tervezett, programozott rend szerinti jövőre tekintsenek, hanem értsék meg: van úgy, hogy a találkozás sorsfordító lehet.

Bár az aratás az utolsó ítélet jelképe, itt egyben a misszióé is. Isten indít el, célt ad, lendületbe hoz, és akár azonnal felhasználja országának építésében. Erre fölösleges négy hónapot várni. Bármikor lehet vetés, és bármikor lehet aratás is – ez Jézus rugalmassága, tértől és időtől független. Indító és célba segítő szeretete bárhol elérhet minket. Egy ötéves kisgyermektől egyszer megkérdeztem, mi akar lenni, ha nagy lesz. Azt felelte, ragyogó tekintettel rám nézve: „Jézus!” Azt hiszem, ő már tudott valamit, a szíve már a helyén volt...

ID. PIETER BRUEGEL: ARATÓK (1565)

Biztos, hogy én is megkapom a stafétabotot? Jézus olyan munkába küldi a tanítványokat, amelyet a vetőtől, az Atyától kell átvenniük. Ő már elkezdte a munkát, de nekik kell befejezni. A mai tanítványok is gyakran átvesznek munkákat, például idősebb lelkészek, presbiterek, felügyelők, tanárok adják át a stafétabotot, ha eljön az ideje. Isten kegyelme, ha életünk része lehet, hogy más korábbi munkája a mi életünkre jó hatással van, és valami beérik a gyülekezetben, az iskolában, az egyház sok más közösségében, elődeink jóvoltából.

Egy nyugdíjhoz közel álló lelkész a minap így fogalmazott: „Csak Isten tudja, mit hagyok magam mögött...” Úgy gondolom, a stafétabotot nagyon is nyújtják nekünk, és talán Jézus hangját is halljuk mindehhez, szelíden, de határozottan: „...emeljétek fel a szemeteket, és lássátok meg...”

■ BALOG ESZTER

Imádkozunk! Mennyei Atyánk, köszönet és hála neked azért, hogy az én életemet nem a naptáram szerint írod. Köszönöm azt a naptárt, amelybe azt írhatom bele, amit te tettél lehetővé, és azt, amit te tettél velem. Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (január 19.) Pál írja: *Igaz az a beszéd és teljes elfogadásra méltó, hogy Krisztus Jézus azért jött el a világba, hogy a bűnösöket üdvözítse, akik közül az első én vagyok.* 1Tim 1,15 (Ez 18,27; Jn 2,1–11; 1Kor 2,1–10; Zsolt 133) Pál apostol testközelből átélte, mit jelent a Feltámadottal való találkozás, aki új irányt ad az életnek. Megélte, hogy gyarló életébe képes gyógyulást hozni. Megtérése annak a példája, hogyan cselekszik Isten az emberek életében. Számunkra ez a legnagyobb örömhír forrása, amikor azt érezzük, egyáltalán nem vagyunk méltók arra, hogy közel jöjjön hozzánk. Ő ebben a kilátástalan helyzetben is mellénk lép, és kegyelmével ajándékoz meg. Mert gyógyulást szeretne adni, kiutat szeretne mutatni, biztos kapaszkodót elénk tární, igazi szabadulással megajándékozni. Boruljunk le, és kérjük bocsánatát, hogy ajándéka valóban szabadulást hozzon!

Hétfő (január 20.) *Ezért ha valaki Krisztusban van, új teremtés az [...]. Mindez pedig Istentől van, aki megbékéltetett minket önmagával Krisztus által.* 2Kor 5,17–18 (Zsolt 32,2; 5Móz 4,5–13; 1Kor 1,1–9) Sokszor vágyunk arra, hogy magunk mögött hagyjuk a múltat, hogy tiszta lappal folytassuk tovább. Bizony saját erőnkől és akarattunkból nehezen megy ez. Krisztusban, általa és miatta van lehetőség az új kezdetre. Mert aki Krisztusban van, nem tud már a régi lenni. Ajándékként Isten önmagát adja a számára, és ezzel együtt a kiválasztottság csodáját, a megbékéltetés ajándékát, a kiengesztelődés örömét is. Így formál naponként Szentlelkének erejével, és megajándékoz a vele megújult élet ajándékával.

Kedd (január 21.) *Krisztus szabadságra szabadított meg minket, álljatok meg tehát szilárdan, és ne engedjétek magatokat újra a szolgaság igájába fogni.* Gal 5,1 (3Móz 26,13; Róm 9,31–10,8; 1Kor 1,10–17) Luther azt mondja: „A keresztyén ember szabad ura mindennek, és nincs alávetve senkinek. A keresztyén ember készsleges szolgája mindennek, és alá van vetve mindenkinek.” Látszólag mélységes ellentmondás rejlik e mondatokban, de Pál szavaival világossá válik, mit jelent a Krisztusban nyert szabadság. Azt, hogy elfogadhatjuk: életünk Ura Isten, megszabadít és felszabadít. Szabaddá tesz a megkötöttségtől, az önzéstől, az énközpontúságtól. Többé nem leszünk a bűn szolgálói, mert Jézus felvállalta a szenvedést bűneinkért, felvitte azokat a keresztfára, és odaszegezte. Ez adja számunkra a legnagyobb szabadságot.

Szerda (január 22.) *Harcold meg a hit nemes harcát, ragadd meg az örök életet, amelyre elhívtátl, amelyről vallást tettél szép hitvallással sok tanú előtt.* 1Tim 6,12 (Ézs 7,9b; Gal 5,1–6; 1Kor

1,18–25) Hitben megállni folyamatos küzdelem. Talán sokszor feltesszük a kérdést: Megéri? Van értelme szembeüszni az árral? Pál éppen azzal biztatja Timóteust, és biztat rajta keresztül minket is, hogy van. Mert a hit harcában nem vagyunk egyedül. Isten soha nem hagy minket magunkra, hanem harcol velünk Jézus Krisztus által. Adja Isten, hogy legyen állhatatosságunk ebben a harcban!

Csütörtök (január 23.) *Megmentettél engem a haláltól, szememet a könnyhullatástól, lábamat az elbukástól.* Zsolt 116,8 (Zsid 2,15; ApCsel 15,22–31; 1Kor 1,26–31) A zsoltáros a legnagyobb nyomorúságban éli meg igazán, hogy Istenben megbízhat. Rádöbben arra, hogy mindenki elhagyhatja, de Isten ott munkálkodik az életében. Csodálatos ezt megtapasztalni. Amikor kimondhatom: bízom benned, Uram, mert te velem vagy, és megmentesz, felemelsz, magadhoz vonsz. Ragyogjon így mindennap Krisztus dicsősége bennünk és általunk, hogy szövetségre lépve vele naponként megérezhessük hozzánk lehajló szeretetét.

Péntek (január 24.) *Megalázza a kevély tekintetű embert, a halandók nagyságát porba hajtja. Csak az Úr magasztaltatik föl azon a napon.* Ézs 2,11 (Gal 6,7a; Jer 14,1–9; 1Kor 2,1–9) Mennyszer tekintünk fel valakire vagy valamire, akit vagy amit felmagasztalunk! Annyi mindenhez ragaszkodunk, annyi mindenbe vetjük bizalmunkat, ami emberi és megingatható! Talán észre sem vesszük, hogyan lesznek életünket meghatározó bálványá, amikor nem arra figyelünk, aki az egyetlen, akit magasztalhatnánk, akinek egyedül ragyogó dicsősége van. A prófétai szó ezért hangzik: legyünk tudatában, hogy minden elmúlik, amire az ember épít, egyedül Isten fensége és dicsősége maradandó és örök, aki a nagy napon felmagasztaltatik. Bízunk egyedül rá az életünket!

Szombat (január 25.) *A reménység Istene pedig töltsön be titeket a hitben teljes örömmel és békességgel, hogy bővölködjétek a reménységben a Szentlélek ereje által.* Róm 15,13 (Ézs 40,28; 5Móz 33,1–4[7.12–16]; 1Kor 2,10–16) Pál áldásmondása bizonyosságtétel arról az Istenről, aki élő reménységgel ajándékozta meg a benne bízót. Olyan reménységgel, amely biztos segítség és támasz. Mert ahol ez jelen van, ott az Isten imádása is jelen van. Ott megtapasztaljuk dicsőségének ragyogását és a nehézségek közepette való örömet és békességet is. Adja Isten, hogy a vízkeresztű időben is így ragyogjon ránk a reménység Istene!

■ TORMA-HASZA MÓNIKA

EVANGÉLIKUS Élet FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!
megrendelheti online is: evangelikuselet.hu/elofizetes

A 2020. esztendő igéje

„Hitem ha volna, volna mindenem” – írta *Hiány* című versében Gábor Andor. Évi igénk a beteg gyermekét Jézushoz vivő édesapa szájából hasonlóan kiszolgáltatott helyzetben hangzik, mint a 20. századi költő vallomása. Valami nincs rendben körülöttük, de hiányzik belőlük a teljes hit és bizalom Isten iránt, aki jóra tudja fordítani a beteg gyermek sorsát s a költő hiányérzetét is.

Az új év kezdetén bennünk is könnyen úrra lesz a bizonytalanság. Mit hoz a 2020. esztendő háromszázhatvanhat napja? Hányan zörgetnek határainkon az új hazát kereső, kiszámíthatatlan szándékú ismeretlenek? Mások közelgő gazdasági válságjeleket vélnek felfedezni az európai országok életében. A gazdasági okokból történő elvándorlás hazánkból ugyan mérsekklődik, ám az ország népessége – minden támogató intézkedés ellenére, ha csökkenő mértékben is, de – fogyatkozik. Ha pedig személyes életünkre szűkítjük az előretéteket, akkor egészségünk romlása, életidőnk múlása vagy szeretteink elvesztésének lehetősége és napi sorsunk kiszámíthatatlansága növelheti bennünk a bizonytalanságot.

Keresztény emberként azonban annak kezébe tesszük le életünket, sorsunkat, aki jót végez felőlünk, aki ott van velünk a betegágyon, magunk és szeretteink fájdalmában, földi sorsunk alakulásának eseményei között. Családtagjaink mindennapjaiban éppúgy, mint egyházunk és hazánk holnapjában. Való igaz, ha hitünk van, van mindenünk. Ezért szólalhat meg ajkunkon az imádság a beteg gyermekét Jézus irgalmába ajánló édesapa szavaival: „Hiszek! Segíts a hitetlenségemen!”

Nincs fontosabb, mint élni azzal a lehetőséggel, hogy Jézus kezébe tegyük le magunk és szeretteink holnapját. Nincs fontosabb, mint az, hogy ajkunk és szívünk megnyíljon az imádság szavainak elmondására. Mindent tőle várni, egészen. Ezért olyan nagy és hatalmas dolog a hit: mert Isten hatalmába kapaszkodunk, benne bízunk. „Ez a hit rendkívüli, isteni dolog és nem az ember természetes adottsága vagy fogékonysága a »vallás« iránt. Jézus nélkül az ember képtelen valóban Istenben hinni.” (Dóka Zoltán)

„Hiszek! Segíts a hitetlenségemen!”
(Mk 9,24)

A hit Istentől kapott ajándék, tőle szabad és szükséges kérni mindennap – így év elején különösen. Méltán vallotta a reformátor Luther: „Amit lehet, jobba teszünk, a rosszat igyekszünk megváltoztatni. Amit azonban sem jobba tenni, sem megváltoztatni nem tudunk, azt elszenvetjük.” Ez hitünk csendes bizalma Urunk iránt és a végső döntése előtti csendes meghajlás.

A hatalmas Istenhez kiáltás ugyanakkor elismerése annak, hogy cselekvési lehetőségeinknek korlátai vannak. Az apa hangozó kiáltása – egyes kéziratok szerint könnyhullatással mondott imádsága – is ezt juttatja kifejezésre: Itt már csak te tudsz segí-

teni, Jézus! A Mester ugyan nem válaszol, de cselekszik, s a fiú, az ott levők ámulatára, visszanyeri korábbi egészségét.

Ahol a mi lehetőségeink véget érnek, ott Isten rosszat is jóra fordítani képes hatalma nem ér véget! Ahol a mi tetteink nem tudják a helyzetet megváltoztatni, ott Isten mutathatja meg korlátlan hatalmát. Ezért nem hiábavaló a mi hitünk, s nem

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

felesleges az imádságunk sem a magunk gyakran ezer szállal összekuszált élethelyzetében, sem mások kilátástalan földi sorsára tekintve. Ezért valljuk Kónya Lajos költővel együtt:

*Kik a hit súlyos tömbjeit kirakják
hajóikból, azokat fölтарaljó
habok dédelgetik s valóban
könnyebb nekik – de van-e örömük?*

(A hitvalló; részlet)

Igen, a hit biztonságot ad életünk hajójának, mint a benne elhelyezett egyensúlyt adó betontömb, amelyet nem tud egykönnyen felborítani a viharhullámok sodrása.

„Hit nélkül pedig lehetetlen Istennek tetszeni” – olvassuk a *Zsidókhoz írt levélben* (11,6; Károli-fordítás). Isten a benne bízókban, a minden földi és örökkévaló ajándékot tőle várókban gyönyörködik. Azokban, akik számolnak hatalmával és jóságával. Nem örül az őt elhagyó, benne bízni nem akaró ember magatartásának. Aki hisz Krisztusban, az nyerheti el Isten minden neki szánt földi értékét, örökkévaló ígérteit s kincseit.

Mit tegyen az, aki nem tud hinni? Gyakran hivatkoznak Pál apostolra, aki azt is írja, „nem mindenki a hit”. (2Thessz 3,2) Mielőtt Istenre hárítanánk a magunk esetleges hinni nem akarását, rögtön hozzá kell tennünk: Isten „*azt akarja, hogy minden ember üdvözüljön, és eljusson az igazság megismerésére.*” (1Tim 2,4) Isten jósága minden emberé, és a hit ajándékával mindenkit közösségbe hív. Az ember nyitottságán és döntésén múlik, mit válaszol – de Isten mindent megtesz érte.

A 2020. év kezdetén bátran reménykedjünk, mint akik mindent Istentől várunk, aki önmagát, a legjobbat kínálja nekünk ebben az esztendőben is. Legyen imádságunk: hiszünk benned, Urunk, légy mellettünk jó és rossz napokban, hogy megőrizzük a veled való kapcsolat mindent felülmúló kincsét!

■ D. SZEBIK IMRE

Úton, hazafelé

Aliansz-imahét január első hetében

Az utcára is kiszűrődő katonás fúvószena himnikus dallamai fogadták a január 5-én délután öt órára érkezőket az Üdvhadsereg Terézvárosi Gyülekezetének imatermében az Aliansz-imahét magyarországi nyitóalkalmán. Miként száznál több testvérszervezete a világban, a Magyar Evangéliumi Szövetség (Aliansz) szintén január első teljes hetében tartotta meg idén is azt az ökumenikus imanyolcadot, amely országszerte tucatnyi keresztény közösséget készített közös könyörgésre. A 2020-as imahét anyagát a mozgalom spanyol vezetői állították össze „Úton, hazafelé...” témacímmel.

A SZERZŐ FELVÉTELE

■ mádságok mellett igehirdetés, bizonyágtétel, zenekarral kísért evangéliumi dalok éneklése színesítette a január 5–12. között zajlott imahét országos megnyitóját. A központi alkalomnak helyszínt adó gyülekezet részéről Semes-Bogya Tibor köszöntötte a megjelenteket a zsúfolásig telt imateremben. Az Üdvhadsereg Terézvárosi Gyülekezetének hadosztályvezetője elmondta, hogy a főváros VI. kerületében öt éve szerveződött újjá közösségük, az Üdvhadsereg Szabadegyház modern központi irodaépületének égíse alatt. Céljük – az Üdvhadsereg hagyományos szociális tevékenységén túl – a rászorulóknak lelki megerősödésének, hitre jutásának segítése.

Az Aliansz elnöke – Szeverényi János evangélikus lelkész – a köszöntőjében maga is örömet fejezte ki amiatt, hogy az idei imanyolcad hazai nyitányának egy olyan közösség ad otthont, amely napjainkban a világ száztizennyolc országában nyújt naponként testi-lelki segítséget.

Mint a honlapján is olvasható, a kezdetben Keresztény Misszióknak nevezett mozgalom 1878-ban vette fel az Üdvhadsereg („The Salvation Army”) nevet. A William Booth metodista lelképásztor által létrehozott misszió azóta katonai termino-

lógiát és egyenruhát használ a bűnnel, a nyomorral és az elesettséggel szembeni hadviselésben. „Krisztus katonáit” kezdetben sokan megmosolyogták, a felekezeti közönség mégis látványosan növekedett, és jelenleg – mintegy százezer alkalmazottja mellett – több mint másfél millió (!) aktív tagot számlál.

A budapesti nyitóalkalmán egy korábbi gondozott, a ma már az Üdvhadsereg egyenruháját viselő Nagy Ágnes tett biztonyságot szolgálatuk „hatékonyságáról”, Jézus Krisztus szabadító erejéről. Elmondta, hogy jó módban nevelkedett értelmiségi családban, később maga is jól szituált

családot tudhatott maga körül, ám idővel egyre többször fordult az alkoholhoz. Munkáját, családját, végül otthonát is elveszítette. Az Üdvhadsereg hajléktalanszállójában élt, amikor egy istentisztelet alkalmával rádőbbsent, hogy az Úr őt még így is szereti, és ez a felismerés megváltoztatta az életét. „Én nem száraz alkoholista vagyok, hanem az Úr kegyelméből szabadult alkoholista” – fogalmazott. Napjainkra a családi kapcsolatai is rendeződtek, és harminc év után – az időközben szintén hitre jutott – volt férjével él újra egy háztartásban.

Az ünnepi együttlétet igehirdetője az Üdvhadsereg magyarországi vezetője volt, aki előjáróban elárulta, hogy istentiszteleti alkalmakon „az a liturgia, hogy – nincs liturgia”. Bernhard Wittwer őrnagy a tékozló fiú példázata (Lk 15,11–31) alapján mutatott rá, hogy a példázatban szereplő „örökség” nemcsak anyagi jellegű, hanem erkölcsi vonatkozása is van: azt a neveltestést is jelenti, amely segít megkülönböztetni a jót a rossztól. Az egyik fiú mindent eltékozolja, nem értékeli, míg a másik fiú bár „nem az örökséggel él, hanem az örökségben”, mégsem élvezzi a javait. Így „az atyának két tékozló, elveszett fia van” – fogalmazott magyar nyelven mondott prédikációjában Bernhard Wittwer. Az igehirdető az idősebb fiú példájából kiindulva a keresztények egyéni felelősségére és elhatározására hívta fel a figyelmet: „Mit jelent számunkra együtt lenni a mennyei Atyával? Kiváltság vagy megszokás? Mire használom az örökségemet?” Hangsúlyozta, hogy az Úr nem haragvó, hanem szerető és megbocsátó Isten, aki minket is hazavár.

Az Aliansz-imahét országos nyitóalkalmán mintegy tizenöt felekezet képviselőjében hangoztak el rövid imádságok vezető lelképásztorok ajkáról.

■ GALAMBOS ÁDÁM
Forrás: *Evangélikus.hu*

Aliansz-imanyolcad Nyíregyházán is. Az elmúlt évek gyakorlata szerint január első teljes hetében Nyíregyházán is váltakozó helyszíneken zajlott a helyi protestáns felekezetek közös imanyolcada. Isten vándorló népe a keskeny úton jár, de nincs magára hagyva, mert velük vándorol útjukon Jézus, és elviszi, elsegíti őket a célhoz. Az idei igehirdetési alapigék arról tudósítottak, hogy honnan hová visz ez a zarándokút. A nyitó istentiszteleten Adami László evangélikus lelképásztor mutatott rá a „tékozló fiúk” példázatára. A Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség kápolnájában tartott istentiszteletéről hazainduló hívek szívében még sokáig zengett a főének refrénje: „Vár Atyád szerelme, vár rád vigasza, / Jöjj a messze tájról, ó, jöjj haza!” (EKE-énekeskönyv, 366)

■ GARAI ANDRÁS

A szerző honlapján (*Garainyh.hu*) mind a nyolc nap igehirdetése meghallgatható.

2020 az úrvacsora éve

Ismeretes, hogy a Magyarországi Evangélikus Egyház Zsinata a 2020. esztendőzt – részben római katolikus testvéregyházunk ünnepi eseményéhez, az idén szeptemberben hazánkban tartandó nemzetközi eucharisztikus kongresszushoz is kapcsolódva – az úrvacsora évének nyilvánította. Hivatalos megnyitójára egyházunk országos irodájának január 7-én tartott évkezdő istentisztelete kínált ünnepi alkalmat.

A Józsefvárosi Evangélikus Egyházközség templomában megjelenteket a zsinat lelkes elnöke, Hafenscher Károly köszöntötte, ismertette a tematikus év tartalmának pilléreit. Az istentisztelet liturgiájában egyaránt részt vett az Északi, a Déli és a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület lelkes vezetője; az igét is hirdető Fabiny Tamás, Kondor Péter és Szemerei János. Az alkal-

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

mon felcsendült az úrvacsora évének himnusza is, amelynek dallamát – Lackfi János versére – Gryllus Dániel komponálta. Az úrvacsorás istentisztelet után Krámer György országos irodaigazgató és Pröhle Gergely országos felügyelő mondott köszöntőt az új év alkalmából.

Az úrvacsora évében tervezett programokat délután – ugyancsak az Üllői úti templomban – sajtótájékoztató keretében ismertette Hafenscher Károly, Fabiny Tamás elnök-püspök pedig az úrvacsora felekezetünk vallásgyakorlatában betöltött jelentőségéről, ennek ökumenikus vonatkozásairól is szólt (képünkön). ■ E. É.

„...nem mindennapi emberséget tanúsítottak irántunk...” (ApCsel 28,2)

A Krisztus-hívők egységéért

Ökumenikus imahét: január 19–26.

A 2020. évi ökumenikus imahét anyagát a máltai keresztények készítették. Málta a Földközi-tenger szigetállama, amelyet minden oldalról hatalmas víz vesz körül, így a hajóközlekedés egyik központja a Földközi-tengeren. Ezen a háromszáz-tizenhat négyzet-kilométernyi – Budapestnél jóval kisebb – szárazföldön, az az az állam területét alkotó szigeteken négyszázharmincezer máltai polgár él. A szigetállam fővárosa Valletta, s van nemzetközi repülőtere is.

A lakosok a halászat mellett főleg a mezőgazdaságban kapnak munkát. Málta a Brit Nemzetközösség tagjaként 2004-ben az Európai Unióba is belépett. Az anyaszigethez tartozik a közeli Gozo szigete, amelynek területe hatvanhét négyzetkilométer. Málta és Gozo keresztényei minden év február 10-én együtt ünneplik a hajótörött Pál apostol szigetre érkezését, a 2020. évi imahéten pedig a világ Krisztus-követői a máltai keresztényekkel együtt olvassák ennek a hajótörésnek a történetét.

Pál és útítársai a hajó személyzetével együtt Rómába tartottak a viharos tengeren. Az apostol még ebben a kritikus helyzetben is missziós lehetőséget látott. A megpróbáltatásban nem esett pánikba, nem csüggedt el, hanem tudta: Isten kezében van, ott is Istenhez tartozik. Istennek szolgál. Istenben bíz. Meg volt győződve róla, hogy Istennek mindennel, ami történik, távlati terve vannak. Nem is titkolta ezt az apostol a sorstárai előtt, akik végül osztoznak Pállal a kenyéren is, a reménykedésben is. A máltai keresztény testvérek az isteni gondviselést hangsúlyozzák, amikor évente felidézék Szent Pál hajótörésének történetét.

A Máltára akkor érkezettek hajótöröttek voltak. A Pált és hajótörött-társait befogadó – akkor pogány – máltaiak ismerték a szeszélyes tenger életet kockáz-

tató viharait. Tisztában voltak az akkori hajóépítés fogyatékoságaival is. Tudták, milyen kiszolgáltatott helyzetben van egy hajó a viharban a sziget közelében.

Megértjük a máltai keresztények helyzetét. Amióta Málta szigete lakott, mindenféle, a tengerrel kapcsolatos jelenségnek részesei, átéltői voltak. Ezen az imahéten fontos lenne tehát, hogy minden igehirdető gondoljon az imahét központi üzenetére, és ez legyen iránymutatás embertársainkkal való kapcsolatunkban: „...nem mindennapi emberséget tanúsítottak irántunk...” (ApCsel 28,2)

Az, hogy Máltán ma keresztények élnek, azt jelzi, hogy a hajótörött Pál és útítársai elfogadták a lakosok vendégszeretét. Igyekeztek és tudtak is adni a máltaiaknak abból a hitből, reménységéből, Jézus Krisztus szeretetéből, amely őket hordozta. Ilyen kölcsönös lehetőség ma a keresztények ökumenije.

DR. VERES ANDRÁS *megyés püspök,*
a Magyar Katolikus
Püspöki Konferencia elnöke

STEINBACH JÓZSEF *református püspök,*
a Magyarországi Egyházak Ökumenikus
Tanácsának elnöke

A nyolc nap témái

- 1. nap:** *Megbékélés: a rakomány kidobása*
- 2. nap:** *Megvilágosodás: Krisztus világosságának keresése és megmutatása*
- 3. nap:** *Reménység: Pál üzenete*
- 4. nap:** *Bizalom: Ne félj, csak higgy!*
- 5. nap:** *Erő: a kenyér megtörése az útra*
- 6. nap:** *Vendégszeretet: a nem mindennapi emberség bemutatása*
- 7. nap:** *Megtérés: szívünk és elménk megváltozása*
- 8. nap:** *Nagylelkűség: elfogadás és adás*

1. NAP

Megbékélés: a rakomány kidobása

„A vihar hevesen hányt-vetett bennünket, ezért másnap kidobálták a hajóterhet, harmadnap pedig a hajó felszerelését dobálták ki saját kezükkel. [...] Minthogy már sokat éheztek is, Pál felállt közöttük, és így szólt: Az lett volna a helyes, férfiak, ha rám hallgattok, és nem indulunk el Krétából, hogy elkerüljük ezt a veszélyt és ezt a kárt.” (ApCsel 27,18-19; 27,21)

- Zsolt 85
- Lk 18,9-14

Magyarázat

Különböző egyházakból és hagyományokból érkező keresztényeként sajnos évszázadok alatt felgyülemlett terhet cipelünk, amely kölcsönös bizalmatlanságból, keserűségből és gyanakvásból áll össze. Köszönjük az Úrnak az elmúlt században létrejött ökumenikus mozgalom megszületését és növekedését. A más hagyományú keresztényekkel való találkozásunk és a keresztény egységért való közös imádságunk arra indít bennünket, hogy kölcsönös megbocsátásra, megbékélésre és elfogadásra törekedjünk. Nem hagyhatjuk, hogy múltunk terhei akadályozzák az egymáshoz való közeledést. Az Úr akarata, hogy elengedjük ezeket, és engedjük Istent munkálkodni!

Imádság

Megbocsátó Istenünk! Szabadíts meg minket a múlt fájdalmas emlékeitől, amelyek megsebeztek közös keresztény életünket. Vezess minket a megbékéléshez. Segíts, hogy a Szentlélek által a gyűlöletet szeretettel, a haragot kedvességgel és a gyanakvást bizalommal győzhessük le. Szeretett Fiaid és Testvérünk, Jézus Krisztus nevében kérünk. Ámen.

2. NAP

Megvilágosodás: Krisztus világosságának keresése és megmutatása

„Mivel pedig sem a nap, sem a csillagok nem látszóttak több napon át, és erős vihar tombolt, végül elveszett megmenekülésünk minden reménye.” (ApCsel 27,20)

- Zsolt 119,105–110
- Mk 4,35–41

Magyarázat

Krisztus a mi világosságunk és vezetőnk, nélküle rossz útra tévedünk. Amikor a keresztények szem elől tévesztik Krisztust, erősödik a félelem és a megosztottság. Sőt sok, az egyházon kívül élő jóakarátú ember nem láthatja Krisztus világosságát, mert megosztott kereszténységünk kevésbé tisztán tükrözi, vagy időnként teljesen eltakarja. Amikor Krisztus világosságát keressük, közelebb kerülünk egymáshoz. Így még tisztábban tükrözzük ezt a fényt, és valóban Krisztusnak, a világ világosságának jelévé válunk.

Imádság

Istenünk, igéd világosságot gyűjt lépteinkhez. Nélküled elveszünk, és tévúton járunk. Világosíts meg minket igéd által, hogy a te utadon járassunk. Segíts, hogy egyházaink a te vezetésedre, vigasztalásodra és átforgató jelenlétedre törekedjenek. Adj nekünk őszinteséget, hogy észrevegyük, amikor megnehezítjük másoknak, hogy meglássák világosságodat, és add kegyelmedet, hogy másokkal is megláttassuk világosságodat. Fiad nevében kérünk, aki hív minket, követőit, hogy a világ világosságává legyünk. Ámen.

3. NAP

Reménység: Pál üzenete

„Én azonban most is azt tanácsolom nektek, hogy bizakodjatok, mert egy lélek sem vész el közületek, csak a hajó. [...] Mert közületek senkinek sem esik le egyetlen hajszál sem a fejről.” (ApCsel 27,22; 27,34)

- Zsolt 27
- Mt 11,28–30

Magyarázat

Mi, keresztények különböző egyházakhoz és hagyományokhoz tartozunk, amelyek nincsenek teljesen egymásra hangolódva. Ezért gyakran elcsüggedünk, és úgy látjuk, hogy nem haladunk a látható egység felé. Valóban, egyesek minden reményt feladtak, és elérhetetlen eszmének tekintik ezt az egységet. Mások nem is tekintik keresztény hitük szükséges részének az egységet. Imádkozunk tehát a látható egység ajándékáért, tegyük ezt állhatatos hittel, kitartó türelemmel és reményteljes várakozással, Isten szerető gondviselésében bízva. Az egység az Úr imája az egyházért, és ő kísér bennünket ezen az úton. Nem fogunk elveszni.

Imádság

Kegyelmes Istenünk, elveszettségünkben és elkeseredettségünkben fordulunk hozzád. Ültesd el bennünk reménységed ajándékát. Segíts, hogy egyházaink reménységgel törekedjenek az egységre, amelyért szenvedésének előestéjén imádkozott szent Fiad. Az ő nevében kérünk téged, aki veled és a Szentlélekkel él és uralkodik mindörökké. Ámen.

4. NAP

Bizalom: Ne félj, csak higgy!

„Mert ma éjjel elém állt annak az Istennek az angyala, akié vagyok, és akinek szolgálok. Ez azt mondta: Ne félj, Pál, neked a császár elé kell állnod, és Isten neked ajándékozta mindazokat, akik veled vannak a hajón. Ezért bizakodjatok, férfiak! Én hiszek az Istennek, hogy úgy lesz, ahogy nekem megmondta. Egy szigetre kell kivetődünk.” (ApCsel 27,23-26)

- Zsolt 56
- Lk 12,22-34

Magyarázat

A vihar közepette Pál bátorítása és reménysége ellentmond útitársai félelmének és kétségbeesésének. Közös elhívásunk, hogy Jézus Krisztus tanítványai legyünk, ami maga után vonja az ellentmondás jelét. A szorongással teli világban arra hívatunk, hogy Isten szerető gondviselésében bízva reményt mutassunk. Keresztény életünkben azt tapasztaljuk, hogy Isten minden látszat, kitérő ellenére célhoz vezet. Nem fogunk megfulladni vagy elveszni, mert az ő megingathatatlan szeretete örökké tart.

Imádság

Mindenható Istenünk, személyes szenvedésünk arra indít minket, hogy kiáltsunk fájdalmunkban és összeránduljunk félelmünkben, amikor a betegséget, az aggodást vagy szeretteink halálát megtapasztaljuk. Taníts, hogy bízunk benned. Az egyházak, amelyekhez tartozunk, hadd legyenek gondviselő jóságod jelei. Tégy minket Fiaid igaz tanítványaivá, aki igéd meghallására és egymás szolgálatára tanított minket. Bizalommal kérjük ezt Fiaid nevében és a Szentlélek ereje által. Ámen.

5. NAP

Erő: a kenyér megtörése az útra

„Addig pedig, amíg virradt, Pál mindnyájukat arra biztatta, hogy egyenek. Így szólt: Ma a tizennegyedik napja, hogy étlen várakoztok, és semmit sem ettetek. Ezért intelkek titeket, hogy egyetek, mert az is megmeneküléseket szolgálja. Mert közületek senkinek sem esik le egyetlen hajszál sem a fejről. E szavak után vette a kenyeret, hálát adott Istennek mindnyájuk szeme láttára, megtörte, és enni kezdett. Erre mindnyájan nekibátorodtak, és ők is enni kezdtek.” (ApCsel 27,33-36)

- Zsolt 77
- Mk 6,30-44

Magyarázat

Pál hívása az étkezésre buzdítás azoknak, akik a hajón vannak, hogy erőt gyűjtsenek ahhoz, ami rájuk vár. A kenyér elfogadása magatartásuk megváltoztatását jelzi. A hajón lévő emberek a kétségbeeséstől eljutottak a bátorsáig. Az eucharisztia vagy úrvacsora ehhez hasonlóan enivalót ad az útra, és mindannyiszor az Istenben való életre vezet. Erőssé tesz minket. A kenyér megtörése – a keresztény közösség életének és istentiszteletének középpontja – felkészít a keresztény szolgálat iránti elkötelezettségre. Várva várjuk azt a napot, amikor minden keresztény ugyanahhoz az úrvacsorai asztalhoz telepedhet, és erőt meríthet az egy kenyérből és az egy pohárból.

Imádság

Szerető Istenünk, Fiad, Jézus Krisztus megtörte a kenyeret, és megosztotta tanítványaival a poharat szenvedésének előestéjén. Add, hogy egyre szorosabb közösségben növekedhessünk. Pál és a korai keresztények példáját követve adj nekünk erőt, hogy az együttérzés, a szolidaritás és a harmónia hídjait építsük. A Szentlélek erejével, Fiad nevében kérünk, aki azért adta életét, hogy mi élhessünk. Ámen.

6. NAP

Vendégszeretet: a nem mindennapi emberség bemutatása

„Miután megmenekültünk, akkor tudtuk meg, hogy Máltának hívják ezt a szigetet. A barbárok nem mindennapi emberséget tanúsítottak irántunk, mert tüzet raktak, és a ránk zúduló eső és a hideg miatt mindnyájunkat befogadtak. Amikor Pál összegyűjtött egy csomó rózsét, és a tűzre tette, a meleg miatt egy vipera bújt ki belőle, és a kezébe mart... Azon a környéken volt a sziget előljárójának, Publiusznak a birtoka, aki befogadott minket, és három napon át nagyon barátságosan megvendéglelt.” (ApCsel 28,1-3; 28,7)

- Zsolt 46
- Lk 14,12-24

FOTO: MATHIEU WILLCOCKS / WORLD PRESS PHOTO 2017 / SPOT NEWS

Magyarázat

A tengeri vihar megpróbáltatásai és megrázkódtatásai után a sziget lakói felajánlották segítségüket a partravetetteknek, akik így megtapasztalták a nem mindennapi emberséget. Az ilyen emberség közös emberségünkre mutat. Az evangélium azt tanítja, hogy amikor a bajban lévő emberekről gondoskodunk, Krisztus iránt tanúsítunk szeretetet (vö. Mt 25,40). Továbbá amikor szeretetteljes emberséggel fordulunk a gyengékhez és kismemizettekhez, Isten szívéhez hangoljuk szívünket, hiszen nála különleges helyük van a szegényeknek. Az idegenek fogadása, legyenek más kultúrájúak vagy más hitűek, bevándorlók vagy menekültek, egyrészt azt jelenti, hogy magát Krisztust szeretjük, másrészt pedig azt, hogy úgy szeretünk, mint Isten. Keresztényként arra hívtunk, hogy álljunk elő a hitben, és azokat is érvük el Isten mindenre kiterjedő szeretetével, akiket nehezen tudunk szeretni.

Imádság

Istenünk, aki az árvák, az özvegyek és az idegenek Istene vagy, töltsd el szívünket odaadó vendégszeretettel. Nyisd meg szemünket és szívünket, amikor arra kérsz bennünket, hogy etessünk, ruházzunk és látogassunk meg téged. Segíts, hogy egyházaink részt vegyenek az éhség, a szomjúság és az elszigeteltség megszüntetésében és azoknak az akadályoknak a leküzdésében, amelyek útját állják minden ember elfogadásának. Jézus, a te Fiad nevében kérünk, aki legkisebb testvérünkben is jelen van közöttünk. Ámen.

7. NAP

Megtérés: szívünk és elménk megváltozása

„Amikor Pál összegyűjtött egy csomó rózsát, és a tűzre tette, a meleg miatt egy vipera bújt ki belőle, és a kezébe mart. Amikor a barbárok meglátták a kezéről lecsüngő mérges kígyót, így szóltak egymáshoz: »Bizonyára gyilkos ez az ember, aki a tengerből kimenekült ugyan, de az isteni bosszúállás nem engedi, hogy életben maradjon.« Ő azonban lerázta a kígyót a tűzbe, és semmi baja sem esett. Azok pedig azt várták, hogy feldagad, vagy hirtelen holtan esik össze. Mikor azonban hosszas várakozás után azt látták, hogy nem történik semmi baja, megváltozott a véleményük, és azt mondták róla, hogy isten.” (ApCsel 28,3-6)

- Zsolt 119,137-144
- Mt 18,1-6

Magyarázat

A helybeliek rájöttek, hogy Pált tévesen bélyegezték meg gyilkosként, így megváltoztatták véleményüket. A különös esemény a viperával lehetővé teszi a szigetlakók számára, hogy másképp lássák a dolgokat, így felkészítheti őket arra, hogy Pál által Krisztus üzenetét hallják. Keresztény egységünk és megbékélésünk keresése során gyakran szembesülünk azzal a kihívással, hogy mit gondoljunk mások hagyományairól és kultúrájáról. Ez folyamatos Krisztushoz térést követel azért, hogy megtanuljunk: nem tekinthetjük fenyegetésnek a másik embert. Ennek eredményeképpen el fogjuk vetni mások lenézését, és közelebb kerülünk az egységhez.

Imádság

Mindenható Istenünk, bűnbánó szívvel fordulunk hozzád. Miközben őszintén törekszünk igazságra, tisztíts meg minket mások igazságtalan elítélésétől, és vezesd egyházadat, hogy növekedjen a közösségekben. Segíts elengedni féltelmeinket, hogy jobban megértsük egymást és a közöttünk lévő idegent. Az Igaz, a te szeretett Fiad, Jézus Krisztus nevében kérünk. Ámen.

8. NAP

Nagylelkűség: elfogadás és adás

„Történt pedig, hogy Publiusz apja lázrohamoktól és vérhastól gyötörve ágyának esett. Pál bement hozzá, és miután imádkozott, rátette a kezét, és meggyógyította. Miután ez megtörtént, a többi beteg szigetlakó is odament hozzá, és ő meggyógyította őket. Ezek nagy megbecsülésben részesítettek minket, és amikor elhajóztunk, elláttak bennünket minden szükséges dologgal.” (ApCsel 28,8-10)

- Zsolt 103,1-5
- Mt 10,7-8

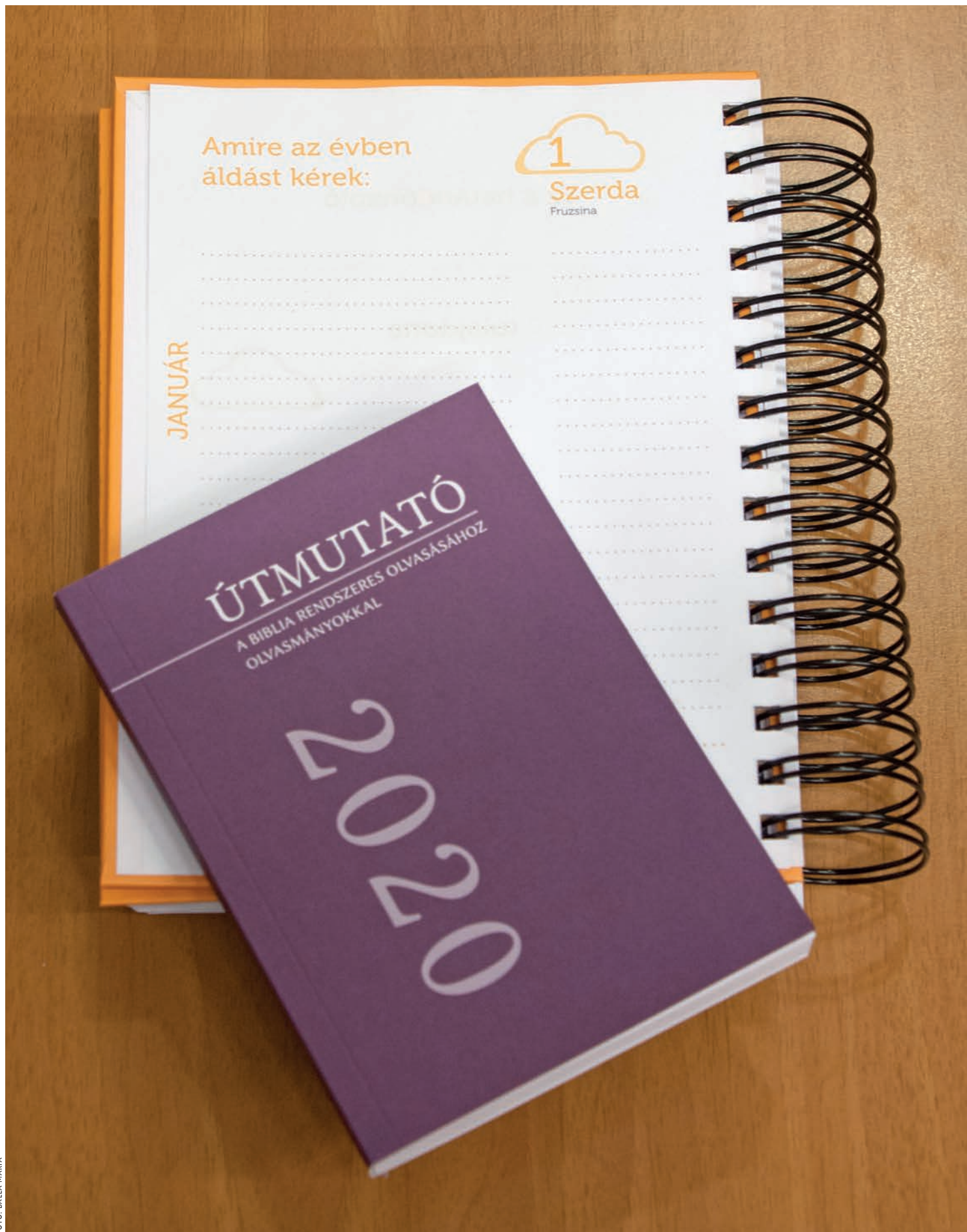
FOTÓK: VIEWINGMALTA.COM

Magyarázat

Ez a történet adással és elfogadással van tele: Pál nem mindennapi emberségben részesült a szigetlakóktól. Meggyógyította Publiusz apját és másokat is. Miután mindenüket elveszítették a viharban, a kétszázhetvenhat befogadott ember bőséges ellátást kap, amikor útnak indulnak. Keresztényekként nem mindennapi emberségre hívtunk. De ahhoz, hogy adjunk, először meg kell tanulnunk elfogadni – Krisztustól és másoktól. Gyakrabban, mint gondolnánk, más, tőlünk különböző emberek emberséges, jó szándékú cselekedeteinek elfogadói vagyunk. Ezek a cselekedetek az Úr nagylelkűségére és gyógyítására mutatnak. Mi, akiket az Úr meggyógyított, felelősek vagyunk azért, hogy továbbadjuk azt, amit kaptunk.

Imádság

Életadó Istenünk, hálát adunk könyörületes szereteted ajándékáért, amellyel megnyugvást adsz és megerősítesz. Imádkozunk, hogy egyházaink mindig nyitottak legyenek, hogy elfogadják egymástól ajándékaidat. Add nekünk a nagylelkű szeretet nyitottságát, amikor együtt járjuk a keresztény egység útját. Fiad nevében kérünk, aki veled és a Szentlélekkel él és uralkodik. Ámen.

FOTÓ: BALLA MÁRIA

Tiszta lappal

Szemerei János püspök
Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület

Minden új esztendő Isten kegyelmének a jele. Készségünk se legyen afelől, hogy égi Urunk jóindulata tart meg bennünket, és hogy tőle kaptuk az időt az új évben is, amely új lehetőségeket ad még számunkra földi életünk útján. Az emberek többsége, a nem hívőket is beleértve, ösztönösen érzi ezt. Erről beszél az a sok fogadkozás, amelyek kimondva vagy kimondatlanul megfogalmazódnak az új év kezdetén, amelyek az életmód-változtatási szándékról, a káros szenvedélyek visszaszorításáról, mindennapi életünk fontossági sorrendjének korrekciójáról stb. szólnak.

Az új évvel egy új időszak kezdődik. Úgy is szoktuk mondani, hogy tiszta lapot nyitunk. Erre a tiszta lapra senki nem írt még semmit, nem piszkította, nem szennyezte be még semmi. Ajándék az, hogy megnyílhat ez az új oldal. Ezt az oldalt akár vezethetjük másként is, tisztábban és pontosabban, mint a korábbiakat.

Az előző oldalakat, amelyeken megszáradt már a tinta, amelyek lezártak, akármennyire szeretnénk is, nem változtathatjuk meg. Az új oldalra kerülő új információk persze árnyalhatják a korábban leírtakat, új megvilágításba is helyezhetik, bizonyos értelemben még korrigálhatják is, de kitörölni nem képesek. Emberi kapcsolatainkban sem tudjuk meg nem történné tenni az életünk korábbi szakaszában ejtett hibáinkat, az egymás ellen elkövetett bűneinket. Ezeket ugyanúgy visszük magunkkal, ahogyan a könnyelésben áthozatként göngyölkítik tovább a korábbi oldalak egyenlegét.

Popper Péter pszichoterapeuta egy előadásában kifejtette, hogy szkeptikus az emberi megbocsátással kapcsolatban. Ezt a sokak által sokszor idézett „megbocsátok, de nem felejték” gondolat elemzésén keresztül és a személyes szakmai tapasztalatai alapján mondta. Ez a nem felejtés jelzi, hogy az ember ténylegesen nem képes elengedni a sérelmeit.

A veszélyt, a fájdalmat jelentő helyzetek megjegyzését, emlékeinkbe vésődését mégsem kell átoknak tekintenünk. Ez az ösztönösen bennünk működő funkció véd is bennünket. Isten valószínűleg azért építette belénk, hogy legyünk óvatosabbak a következő hasonló szituációban. Ugyanakkor ez az életünk védelmére működő belső mechanizmus

az óvatosság mellett akár feleslegesen aggódóvá vagy betegesen gyanakvóvá is tehet.

A megbocsátás akkor volna igazi, ha a sérelem emléke valamennyi következményével együtt törlődni tudna.

Új évet kezdhethetünk. Életünknek egy új lapja indul. Az új lap ugyan nem lehet teljesen független a korábban teleírt oldalak tartalmától, hiszen folytatása azoknak. Teljesen újat nem kezdhethetünk, mert az „áthozat”-ban mi is visszük tovább eddigi életünk történetét, jó és rossz emlékeinket, jó és rossz szokásainkat és tapasztalatainkat. De most folytathatjuk másként.

Az sajnós igaz, hogy az emberi újat kezdés fogadalmi sokszor gyenge lábakon állnak. Pál apostollal mi is megtapasztalhatjuk, hogy többnyire tudjuk, mi a jó, de nincs erőnk azt tenni: „...nem azt cselekszem, amit akarok, hanem azt teszem, amit gyűlölök.” (Róm 7,15)

A tiszta lapnak önmagában sem az esztendő fordulóján, sem életünk más fontos pillanataiban nincs nagy jelentősége, mert csak idő kérdése, hogy mikor fog bebiztosodni. Amíg élünk, saját erőnkkel nem tudjuk elérni, hogy teljesen tisztákká, büntelenné legyünk. Egy másik értelemben azonban óriási jelentősége van az Istentől kapható új kezdet lehetőségének, a tőle ajándékozott tiszta lapnak: bár neki kifejezhetetlenül jobb a memóriája, mint nekünk, képes valóban a háta mögé vetni a vétkeinket. Mi így fejeznék ki: képes arra, hogy ne emlékezzen rájuk; ami nem az emlékezésének korlátját jelenti, hanem a megbocsátásának tökéletességét.

Az ő irgalma és bocsánata a reményünk az új esztendőben is. Ő nem csupán egy még tiszta lapot ad elénk, hanem az új évben is felkínálja, hogy bűneinket letehetjük nála. Ő Krisztus által tökéletesen megtisztíthat, bocsánatával megszabadíthat és megújíthat. A vele való kapcsolatban lehetségessé válhat a lehetetlen. A tisztátalan tisztává, a bűnös igazzá, az elítélt szabaddá lehet.

A tiszta lap csodája Jézus Krisztus, akiben elérhetővé lesz az elérhetetlen, az ő országa, amely a bűneink miatt a legjobb szándékunk és a legnagyobb igyekezetünk ellenére sem illet meg bennünket. Az ő szeretetéből és kegyelméből azonban mégis a miénk lehet! ■

Hallhatóan evangélikus

A mikrofonok mögül

Az előttünk álló ötvenkét hetet és a huszonhatszor huszonkilenc perc negyvenöt másodpercet – a közmédiában egyházunknak járó, kéthetenként jelentkező rádiós vallási félórára szánt időt – az Úristen kezébe helyeztük. Tőle kértünk áldást a munkánkra Hajdú Tibor szerkesztő-műsorvezető társammal.

Mint a naptárban a hófehér lapokra, amelyeket az ember szép tartalommal, örömteli események lenyomataival szeretne megtölteni, mi is úgy gondolunk az *Evangélikus félóra* soknak tűnő, a gyakorlatban mégis gyakran kevésnek bizonyuló műsorpercére: a legjobb tudásunk szerint tegyünk eleget feladatunknak. Hirdessük az evangéliumot, megszólalóink által tegyünk bizonyosságot, hogy hitünk alapja a Szentháromság egy Isten, és Jézus Krisztus által megváltottak vagyunk. Mindemellett mutassuk be keresztény egyházunk múltját és jelenét események felidézésével, személyek, pillanatfelvételek, zenék segítségével, hallhatóan evangélikusan – nem csak evangélikusoknak.

Lassan negyedik éve, hogy az óbudai Kunigunda útján, a Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap (MTVA) új székházában dolgozunk. A tágas aulából meredek falépcső vezet fel a Kossuth rádió stúdióhoz: ide már külön engedéllyel bíró belépőkártya kell. Innen megy az élő rádióadás. A stúdióban a legmodernebb technika, az érzékeny mikrofonok, az elérhető legjobb hangzásminőség az alap.

Egy év összegzésekor a szerkesztő fejben visszapörgeti huszonhat adás forgatókönyvét. Miért is volt különleges 2019? Mindenekelőtt azért, mert Gáncs Péter nyugalmazott elnök-püspök, aki még nagytarcsai lelkészként a pincéjében kezdett el rádiózni, majd 1999-től – már mint egyházunk országos missziói lelkésze – a Kossuth-műsorok felelőse lett, a püspöki évek kihagyása után hívásunkra visszaült a mikrofon mögé. Magát szerényen „újrahasznosított püspöknek” mondja, mi pedig a műsor nagy nyeresé-

geként éljük meg, hogy kétheti váltásban jegyzeteivel, illetve a *Reformációi alapfogalmak* című teológiai rovatának anyagaival gazdagítja az adásokat.

Koczor György igemagyarázatai – a bibliaolvasó *Útmutató* havi igéi alapján – már negyedik éve hallhatók félóránkban. Rádiós igehirdető lelkészünk óraműpontossággal küldi gondolatait négy-öt percben – szolgálatáért idekívánczik a köszönet szava.

FOTÓ: KISS TAMÁS

Kiemelkedő élmény volt Richly Zsolt Balázs Béla-díjas rajzfilmrendező megszólalása, aki Luther-rajzfilmsorozataért televíziós elismerésben részesült. Húsvétkor a barcasági csángók böjti szokásairól mesélt Veres Emese-Gyöngyvér néprajzkutató. Büszkén adtunk hírt Sztéhlo Gábor Magyar Örökség díjáról, Weissmahr Zsuzsanna, Sztéhlo Gábor unokahúga pedig soha nem hallott történeteket osztott meg embermentő nagybátyjáról.

Böjtből a teológusok passzióútról, lelki felkészüléséről adtunk hírt, karácsonykor pedig Horváth-Csitári Boglárka lelkész nőnél, férjénél és három tündéri gyermekénél vendégeskedtünk. Kondor Péter déli egyházkerületi püspököt rendhagyó interjú keretében, kollégámmal közrefogva szembesítettük korábbi nyilatkozataival – érdekes volt neki is, ne-

künk is bő egy évvel megválasztása után ez a kicsit sem protokolláris beszélgetés.

S bár szívesen sorolnám még, már csak két emlék felidézése fér bele ebbe a visszatekintésbe. Fassang László orgonaművész jótékonyági koncertet adott a Deák téren a Budakeszi Evangélikus Egyházközség templomépítésének támogatására, és ottjártamkor csak az *Evangélikus félóra* hallgatóinak improvizált az oltárterben felállított különleges orgonán; Bán István pedig a budavári Bach-fesztivál fő szervezőjeként szintén orgonájának padján ülve adott interjút.

Áldott szolgálatot végez adásainkban Szeverényi János országos missziói lelkész és Erdészné Kárpáti Judit, az Evangélikus Missziói Központ munkatársa, rádiós szerkesztő, aki adáskészen szállítja a *Missziói percek* című rovat anyagait. Partnerünk a szombathelyi evangélikus Credo Rádióból Pusztai Krisztina főszerkesztő és Veszprémi Erzsébet, a nyíregyházi Evangélikus Roma Szakollégium sajtója is.

2019-ben is töretlen szakmai támogatást kaptunk az MTVA-tól. Hangmestereinkkel félszavakból is értjük egymást: Hajnal Zsuzsa, Maksay Helga, Németh László vagy Poór István jóval többet tesz egyházunk műsoráért, mint a profi technikai munka. A lelkünket is ápolják, ha kell, s bizony ők a legelső, nem evangélikus hallgatói a műsornak. A véleményükre mindig odafigyelünk.

Gondoskodik rólunk Rastätter-Gémesi Erika gyártásvezető, akitől nem lehet lehetlent kérni, Ambrus Eszter, az MTVA részéről a vallási félórák felelős szerkesztője és Mucsányi János, a vallási főszerkesztőség vezetője, akihez minden vallási műsor tartozik. Támogató munkájuk, jelenlétük nagy segítség; a bizalom a sokéves együttműködés gyümölcse. Fontos felismernünk, milyen módokon egyengeti az Úristen az utat – a médiában is.

Találkozunk 2020-ban is minden második hétfőn délután fél kettőkor a Kossuth rádió hullámhosszán!

■ STIFNER-KÖHÁTI DOROTTYA

Úrvacsora oltárképeken

Remekművek a reformáció korából

Luther Márton a Kis kátéban azt tanítja az oltáriszentségről, hogy az „Jézus Krisztus Urunk valóságos teste és vére kenyérben és borban, amelyet Krisztus maga azért rendelt, hogy azt mi, keresztények együk és igyuk”. Az úrvacsora közösség a feltámadott, élő Krisztussal, és egyben előképe a mennyei vacsorának. Ennek megfelelően az úrvacsora szentsége az evangélikus oltárképek leggyakoribb témája.

Maga Luther kifejezetten az utolsó vacsorát ajánlotta az evangélikus templomok oltárképeinek témájául, és id. Lucas Cranach is törekedett a 16. században olyan kompozíciók megalkotására, amelyek – folytatva a mindenki által ismert hagyományokat, használva a népszerű és jól érthető jelképeket – oltárképként szolgálhatnak az evangélikus gyülekezetekben.

Luther mint tanítvány

A legismertebb ilyen alkotás a wittenbergi oltár, amelyet 1547 szeptemberében állítottak fel a városi tanács határozatára a városi templomban (Stadtkirche).

A főképen a bibliai utolsó vacsorát látjuk. A tanítványok kerek asztal körül ülnek, élénk beszélgetést folytatnak, egymás felé fordulva. Társalgásukat nézve láthatjuk, hogy már elhangzottak Jézus szavai: „Bizony, bizony, mondom nektek, közületek egy elárul engem.” (Jn 13,21) Krisztus alakja nem uralja a kompozíciót, nem emelkedik a többiek fölé, dicsfény sem emeli ki. Az asztal bal oldalán ül, s bal karjával az alvó János apostolt öleli magához. A kép izgalmas mozzanata az, ahogyan Krisztus az asztalnál ülő Júdás – azonosítását egyértelművé teszi a háta mögött rejtgetett, harminc ezüstpötört tartalmazó pénzeszacskó – szájába adja a falatot, ezáltal pedig illusztrálja az

evangéliumot, hiszen az árulót a bemártott falattal jelöli ki. Az pedig, hogy nem csupán nyújtja felé az ételt, hanem kezével teszi a szájába, azt is jelzi számunkra, hogy Krisztus senkit sem rekeszt ki az úrvacsorából való részesedésből. Krisztus Júdásra tekint közben, nem folyik a tanítványok közti beszélgetésbe.

A festő a szolgáló képében önmagát örökítette meg, és a tanítványok közé festette Luther Mártont is, éppen hozzá fordul, és borral tölti meg a kupáját. A kompozíciót visszafogott márványarchitektúra, reneszánsz lodzsa fogja össze, amelyen át egy város látképe tárul élénk.

Több műalkotás, amely protestáns értelmezésben született meg, és az utolsó vacsorát ábrázolja, gyakran elhagyja a húsvéti bárány megjelenítését. Ezekon Jézus az asztalfőn ül, körülötte borral teli kelyheket látunk, a tanítványok előtt a tányérok pedig kenyér van, abból esznek, poharukba szolgáló tölt bort egy díszes kancsóból. ►

A wittenbergi oltárkép középső táblája az utolsó vacsora jelenetével, Lutherrel a tanítványok között

A bal szárny a keresztség jelenetével; a szentséget Melanchthon szolgáltatja ki

Az ilyen művek tehát képileg szólnak amellest, hogy Krisztus nemcsak a kenyérben, hanem a kenyérben és a borban is valóságosan van jelen.

Kortársi realizmus

A wittenbergi oltárkép fő jelenetét két oldalról – az oldalszárnyakon – a keresztség egy-egy alaptanításának ábrázolása szegélyezi. A bal oldalon a keresztséget látjuk, amelynek szentségét Melanchthon szolgáltatja ki.

A jobb oldalon a gyónást mint az úrvacsorára való felkészülést örökítette meg a festő. Johannes Bugenhagen, a wittenbergi városi templom lelkésze mindkét kezében kulcsot tart. A kulcsok a bűnök megbocsátása és megkötése hatalmának szimbólumai; e hatalmat Krisztus Péternek (Mt 16,19), illetve az apostoloknak adta át („Bizony mondom nektek: amit megkötök a földön, kötve lesz a mennyben is, amit pedig feloldotok a földön, oldva lesz a mennyben is” – Mt 18,18). A képen a kulcsok tehát egy kortárs kezében jelennek meg, illusztrálva azt a reformatori álláspontot, hogy az oldás és kötés hatalma nem egy bizonyos személynek adatott, hanem az egész egyháznak.

Azzal a megoldással, hogy Cranach a helyi egyházi gyakorlatot és közössé-

A jobb oldali oltárszárny a gyónás jelenetével; a bűnök megbocsátásának és megkötésének hatalmát jelképező kulcsok Bugenhagen lelkész kezében

get foglalta képbe, megjelenítve rajta a könnyen felismerhető reformátorokat, egyfajta „kortársi realizmust” hozott létre az oltáron. Ezzel a megélt hit dokumentumává is válik a kép. És annak is példája, hogy az evangélikus oltárképeken gyakran nemcsak a gyülekezet vezetői, de maga a közösség, tehát laikus tagjai is megjelennek ott, ahol korábban csak a papság vagy a donátorok foglalhattak helyet.

Ennek megfelelően a *predellán* – az oltárasztalon lévő polcon, amelyen az oltárkép áll, és ugyancsak festett díszítést szokott kapni – az egy évvel korábban, 1546 februárjában elhunyt Luther Márton látható, amint az eleven gyülekezetnek prédikál. Ráadásul abban a templomban, azon a helyszínen, ahol életében oly sokszor szólt hozzájuk. A falból kiemelkedő szószékről – amilyen a valóságban nincs az evangélikus templomokban – tanító reformátor előreszegezett ujjával a feszületre mutat. A panel kompozíció-

ját uralja a keresztre feszített Krisztus; a szinte teljesen homogén terem, ahol a jelenet játszódik, kiemeli alakját. A drámai hatást a szélcsendes térben is erőteljes hullámokat vető drapéria fokozza. A tábla közepén megjelenített Ige a reformáció alapja is. A kép mint tételmondat jelenik meg előttünk. Bal oldalon látható a gyülekezet, amint Luther Márton szavait hallgatja. A prédikátor mozdulata, amellyel egyik kezével Krisztusra mutat, míg a másikat a Biblián nyugtatja, egyértelművé teszi tanításának témáját, felidézi számunkra böjti prédikációját, amelyet Wittenbergben mondott el 1522-ben: „...a feszület, mely itt áll, nem az én istenem, hanem csupán egy jel.” Nem csak erre a beszédére utal a kompozíció, Luther a legfontosabb tanítását is kifejezi: minden ígértetésnek Krisztusra mutatónak, Krisztust hirdetőnek kell lennie.

Az egy sorban megfestett keresztiség, oltáriszentség és gyónás olyan témák, amelyeket Luther a *Kis kátéban* is kiemelt, és amelyek a keresztény tanítás alaptételei. Ez a három kép, három tétel mintegy szimbolikus is a *predellán*, illetve az azon megfestett áldozaton nyugszik, illetve alapszik: „Mert más alapot senki sem vehet a meglévő kivül, aki Jézus Krisztus.” (1Kor 3,11)

Mindhárom panelen, amely az utolsó vacsorát veszi körül, egy-egy jelentős wittenbergi reformátor jelenik meg. Tehát a legfontosabb tanítások és a legfontosabb tanítók láthatók együtt egy oltárképen, a közösség aktív prédikátoraiként. Ezzel a festő olyan ikonográfiai eszköz-készletet alakított ki, amely egyszerre felekezeti és német is.

Csak az Írás

A kortárs realizmus csúcspontja ifj. Lucas Cranachnak szintén az utolsó vacsorát ábrázoló képén, amelyen a tanítványok helyében reformátorok, teológusok és protestáns fejedelmek jelennek meg. A képet a dessau-mildenseei templomnak festette 1565-ben. Krisztus balján Philipp Melancthon (1497–1560), míg jobbján közvetlenül III. György, Dessau-Anhalt fejedelme (1507–1553) ül, aki lelkesítő szolgálatot is teljesített. Mellette ül Luther, s őt követi Justus Jonas (1493–1555), Johannes Bugenhagen (1485–1558) és Kaspar Cruciger (1504–1548). A bal oldalon Melancthont Berthold Bernhardt (1487–1551), Johann

Pfeffinger (1494–1573), Johann Forster (1495–1556) és Georg Major (1502–1574) követi, tehát a legtöbb szereplő a kép elkészültekor már nem volt az élők sorában. A bort felszolgáló figura a kép előtérben feltehetően maga a festő.

Az alkotó itt is azt a megoldást használta, hogy Krisztus – az asztal túoldalán ülő – Júdás szájába teszi az ételt. Júdás alakját a kutatás nem tudta azonosítani kortárs szereplővel; vele átellenben Áll-

likus templom különleges *Utolsó vacsora* oltára felel meg, amely csupán írást mutat (*Schrift-Bild-Altar*). Az 1537-ben készült oltár kialakításában a *predellákhöz* hasonlít. Ezekon ugyancsak rendszeres, hogy ennek a témának adjanak helyet, de ezt általában a képi megjelenítés segítségével teszik, itt azonban a festő az úrvacsora szerezteséről szóló bibliai ígelyet örököltte meg németül, a gyülekezet tagjainak anyanyelvén.

Ifj. Lucas Cranachnak az utolsó vacsorát ábrázoló oltárképe Dessauban – Krisztus asztalánál Luther

hatatos János szász választófejedelem ül, míg az előtérben térdeplő alak valószínűleg Johann Joachim (1509–1561), Anhalt hercege. A háttérben Personen Wolfgang (1492–1568), II. János (1504–1551), I. Károly herceg (1534–1561), Joachim Ernst (1536–1589) és VII. Bernhard (1540–1570) jelenik meg. Az ajtóban megjelenő két alakot még nem sikerült azonosítani.

A *solus Christus, sola scriptura, sola fide, sola gratia* szellemiségének talán legesszenciálisabban a dinkelsbühli evangé-

A Cranach, illetve műhelye által festett képek – Luther tanácsai nyomán – tökéletes képi megfogalmazásai a reformátor által vallottaknak. A wittenbergi oltárkép, amely esszenciáját kívánta nyújtani az evangélikus egyház tanításának, emlékképévé vált a wittenbergi reformáció történelmének is, és az egyik legnagyobb megvalósulása annak, amikor a kép alárendelődik a szövegnek, miközben képként is értékes marad (sőt!).

■ ISÓ M. EMESE

Énekelni felszabadító öröm és vigasz

Egy egyházzenei feljegyzéseiből

Az elmúlt év adventjének sűrűjében írom e sorokat, melyek már az új évben látnak napvilágot. Magazinunk tavaly október 6-i számában közzétett jegyzetem óta jelentős események megvalósításában vehettem részt, így ismét örömmel osztom meg élményeimet az olvasókkal.

Fokozatosan és szinte észrevétlenül alakult úgy az életem, hogy mostanra lényegében minden feladatomban és tevékenységemben az egyházzenevel kapcsolatos. Az ősz nagyszabású programja a Budai Egyházmegye zenei felelőseként talált rám. Pontosabban én kerestem magamnak – ha a bajt nem is, de az új kihívást mindenképpen...

Megőrizve megújítás

2018 nyara óta – ekkor választottak meg zenei felelősnek – azon törtem a fejem, hogyan tudnék segíteni az egyházmegye tizenöt gyülekezetében szolgáló kántoroknak, karvezetőknek. Az adatgyűjtés komoly erőfeszítése után az elmúlt év tavaszára kezdett körvonalazódni az irány. Első lépésként a kórusvezetőket hívtam szakmai-baráti találkozóra: jó hangulatú, inspiráló beszélgetésre került sor a júniusi kánikulában.

A Cantate vasárnapi kórustalálkozó hatvanöt éve hagyomány. Az évtizedek folyamán változtak a résztvevők, és igencsak átalakult a társadalmi közeg. Ebben a helyzetben nem az erőltetés, hanem a „megőrizve megújítás” tűnt célravezetőnek. Azt szerettem volna elérni, hogy senki ne féljen a részvételtől – akár azért, mert azt hiszi, az ő kórusa kevesebbet tud, mint a többi; akár mert megterhelőnek érzi a feladatot, esetleg a kórustagok mozgatóját –, és mindenki átélhesse a közös éneklés felszabadító örömét. Ezért a kórustalálkozó és a korálünnep elemeit felhasználva új formát találtam ki: a *Budai énekkönyvet* 2019. november 24-én, örök élet vasárnapján rendeztük meg (az *Evangélikus.hu* honlapon olvasható *Az Élet ünnepe* címmel Pap Kinga Marjatta tudó-

sítása, valamint videók és fotók is található az eseményről).

Tudatosan nem csupán a kórusokat szólítottuk meg, hanem a gyülekezeti tagokat is. Persze az is érthető, hogy az első

csatlakoztak. Érdekes kihívás volt a meg lehetőségen esetleges tételeket egységes egészé formálni. Végül azt a megoldást választottam, hogy a főistentisztelet elemeiként rendeztem el őket.

A nagy, közös „zengés” két egyszerű – háromszólamú, korálra épülő – kánonnal valósult meg (az első két sor az énekből származott, a harmadik pedig kiegészítette a hangzást). *A menny Urának*

FOTÓ: MOHAI TAMÁS

A Fővárosi Protestáns Kántorátus énekel

alkalomra inkább azok a közösségek mozdultak meg, ahol van énekkar. De milyen elemekről is van szó?

Az istentisztelet a vasárnap graduál-énekének (*Harsány szó kiált az éjbe* – EÉ 493) orgona-trombita feldolgozásával indult. A gyülekezeti énekekhez mindig becsempészünk valami változatosságot: az egyik alternatívum (a gyülekezet és a kórus váltakozásában) szólalt meg (*Az Úr az én hű pásztorom* – EÉ 334), a másik énekkorál (Isten nékem erőm, bizodalمام – EÉ 338), a harmadik pedig finn variált strófát tartalmazott (*Ó, terjeszd ki, Jézusom, oltalmazó szárnyad* – EÉ 120).

Amelyik kórus vállalta, énekelhetett önálló művet. A többiek az összkarhoz

tisztelet (EÉ 43) Gloria-parafrazist alsó kánon is sűrítette. *A Jer, tárjunk ajtót még ma mind* (EÉ 137) pedig már adventre tekintett előre.

Az este csúcspontja az énekkorál-koncert volt, ezért név szerint is köszönetet mondok Hokker Zsolt esperes-helyettesnek, aki megmutatta az élet mélységeit és magasságait, valamint Németh Sándornak, aki orgonajátékával egységbe foglalta a hat versszak éneklését és a szöveg kibontását.

A résztvevők lelkesedése megerősített abban, hogy van értelme az alapos készülésnek, a részletek kigondolásának, a nagy egész felépítésének. És hálás vagyok, hogy megkaptuk az áldást az em-

beri erőfeszítésekre. Bízom benne, hogy a jövőben is meg tudjuk rendezni egyházmegyénk új közösségi alkalmát.

Kurzus Lutherrel és Bachhal

A következő feladat egyházunk kántorképző intézetének tudományos munkatársaként ért el. 2018 tavaszán tagja voltam annak a munkacsoportnak, amely – a hetedik zenei konferenciához kapcsolódva – kidolgozta az evangélikus iskolák ének-zene óráinak egyházi énekhez, egyházzenehez kötődő tartalom bővítését. Nyilvánvaló, hogy az énektanárok nagy részének tanulmányaiból ez a téma hiányzott. Ennek ellensúlyozására 2019 őszén harmincórás akkreditált egyházzenei pedagógus-továbbképzés indult az Evangélikus Hittudományi Egyetemen. A *Luther és Bach szellemisége a zenében* című kurzus második hétvégéjének néhány óráját rám bízta, így több módon is alkalmam volt segíteni a tizenhárom kollégát: egyházzenei segédanyagok ismertetésével, az egyházzenei tartalom és a kerettanterv összehangolásának módszertani lehetőségeivel, valamint az énekórákon előkerülő fogalmak minilexikonjának elkészítésével.

Múlt, jelen és jövő találkozása

A harmadik témával visszatérek a gyülekezetembe, Budahegyvidékre. Régi hagyományunk, hogy a böjti és az adventi időszakban az ünnepekre való felkészülést segítő áhítatokra kerül sor – vendégigehirdetők szolgálatával. Ezt a műfajt néhány éve zenével kombinálom: a meghívott muzikusok úgy válogatják a műveket, hogy elmélyítsék az ige megértését. Az egyórás alkalmakon jó ritmusban váltakozik a gyülekezeti ének, a zsoltár, az imádság, a műzene, az igehirdetés és az egyéb liturgikus elemek.

Az advent két eseménye különösen emlékezetes marad számomra. Az első áhítaton azokkal muzikálhattam együtt, akik szombathelyi kántori szolgálatom meghatározó alakjai voltak: Kajzinger Ildikóval és Menyhárt Izabellával. Az énekesekhez Petró András (gordonka) csatlakozott. Mondhatjuk: a múltam és a jelenem találkozott december 3-án a budahegyvidéki templomban. Már az nagy siker volt, hogy a decemberi túlterheltség közepette mindannyian megér-

FOTÓ: HAJDÚ TIBOR

Ecsedi Zsuzsa és Ecsedi Klára közösen zenél a nyugdíjas lelkészek adventi találkozásán

keztünk a helyszínrre. Az pedig, hogy kedvenc zeneszerzőink – Michael Praetorius, Heinrich Schütz és Johann Sebastian Bach – műveit szólaltathattuk meg, igazi karácsonyi ajándék.

A második áhítaton, december 10-én a jelen és a jövő találkozásának lehettünk tanúi. Hogy miért, annak magyarázatához néhány évet visszaugrunk az időben. 2002-ig én vezettem Fóton a második kántorképző tanfolyamot. A mostani tanárokra ezért úgy tekintek, mintha a gyerekeim lennének. Minden nyáron örömmel tapasztalom, hogy lelkesen és igényesen folytatják azt, amit mi elkezdtünk. Így nyugodt lehettem, amikor Németh Sándorra és Németh Zsuzsára bízta a program összeállítását. Orgonáltak – a keretet két harangos kompozíció adta –, kamarakórust szerveztek: korált, zsoltárt és *Magnificat*ot énekeltek; mindezt színvonalasan, alázattal és jókedvűen. Én pedig átélhettem a „gyülekezeti tagnak lenni luxusát”. (Aki rendszeresen végez kántori szolgálatot, tudja, micsoda ajándék, ha az ember időnként „civilként” vehet részt egy istentiszteleten.)

Vigasztalás

Rendszeresen járok temetni gyülekeztünk lelkészeivel. Kiemelten fontosnak tartom ezt a szolgálatot: nagy támasz a lelkésznek, hogy áll mellette valaki, és osztozik a lelki teherben is, a feladatokban is. Másrészt komoly felelősség, hogy az ember a személyiségével, nyugodt jelenlétével szavakon túli vigasztalást nyújtson a gyászoló családnak.

Ősszel nagyon megsokasodtak a búcsúztatások. Egyre inkább érzem a gyászistentisztelet antifónájának súlyát és felszabadító erejét: „Körülvettek a halál kötelei, pusztító áradat rettent engem. Nyomorúságomban az Úrhoz kiáltottam, meghallgatta hangomat.” (Lásd Zsolt 18,5,7)

Zenei ajándék

Kedves megbízatást kaptam Szent Miklós napjára: testvéremmel, Ecsedi Klárával együtt zenei ajándékot adtunk a nyugdíjas lelkészek adventi találkozásán a Rózsák terén. Inspiráló feladat volt a negyedórás műsor összeállítása. Zongorán, furulyán és énekelve igyekeztünk megmutatni koráljaink és feldolgozásaik gazdagságát. Újévi ajándékként következzen most az ott elhangzott ének részlete (forrás: *Régi Magyar Költők Tára XVII. század, 17. kötet*):

*Mindnyájan örüljünk,
Istennek hálát adjunk,
Új énekeket mondjunk,
Jóvoltáról megemlékezzünk,
Hogy szerelmes szent Fiát elküldötte
minkünk.*

*E kívül hogy nincsen
Üdvösségünk senkiben,
Sem földön, sem mennyégben,
Hanem csak a Krisztus nevében,
Ezáltal mehetünk be az örök dicsőségbe.*

■ ECSI ZSUZSA

A szerző lapunk Cantate rovatának vezetője

Önazonosságból (hajnalcsillagos) ötös

(2Pt 1,16–21)

„A norvég kisember, Fvonk élete nem éppen gondtalan: belekeveredett a Mozogj és Kocogj! Egyesület gyanús ügyeibe, ami miatt otthagya állását a Testnevelési Főiskolán, majd barátnője hagyta ott őt. Ráadásul a terhes nők is kiszemelték maguknak, hogy megkeserítsék az életét... Egy nap elegáns, nadrágkosztümös hölgy jelenik meg nála, és közli, hogy csillagászati összegért kiveszi földszinti lakását egy rejtélyes illető számára, akinek bűvőhelyre van szüksége. Fvonk belemegy az üzletbe, és hamarosan egy fedél alatt találja magát Norvégia miniszterelnökével, Jensszel, aki szintén válságos időket él, de új barátja mellett végre önmaga lehet... Fvonk és Jens barátsága szürreálisabbnál szürreálisabb helyzeteken át bontakozik ki, míg végül igazi, tartalmas emberi kapcsolattá érik.”

Kedvenc kortárs norvég író, Erlend Loe *Fvonk* című könyve – amelynek fülszövegéből idéztem – hétköznapi emberekről szól, és arról, miképpen válhatunk önmagunkká; mindezt természetesen a szerzőtől megszokott utánozhatatlan humorral. Mi az a tényező, változás, nem várt fordulat, döntés, külső vagy belső nyomás, találkozás, amely segíthet abban, hogy önmagunk lehessünk? Önazonosak, hitelesek, beteljesítve a küldetést, amelyet ránk bízott a Teremtő.

„*Dicsőség a magasságban Istennek és a földön békeesség és az emberekhez jóakarat*” – halljuk a felemelő angyali kórust (Lk 2,14), de mintha már egy kicsit halkabban duruzsolna a fülünkben. Sőt a hétköznapiok realitása mintha a sárba, fáradtságba, közönybe, a hiábavalóság érzésébe, a kilátástalannak tűnő élethelyzetek megoldatlanságába taszítana minket így január közepén. És ilyenkor – tegyük a kezünket a szívünkre – sokszor nem érezzük, hogy önmagunk vagyunk.

Pedig ez döntő. Nem mellékszál, nem lábjegyzet, nem ráadás. Ez maga az élet, a keresztény élet egyik legnagyobb kihívása

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

ebben az önmagát keresgélő, de inkább csak a felszínt kapargáló világban, amely körülvesz minket. Hogyan válhatunk önmagunkká, önazonossá? Kérdés, amelyet nem lehet megspórolni, mivel Jézus igehirdetése is egyértelműen ebbe az irányba mutat: csak önazonos ember képes arra, hogy másokért éljen, vigasztaljon, irgalmas legyen, hiteles legyen Isten és emberek előtt. Mert bár fontosak a hegyi élmények – lásd a tanítványok tapasztalatát a megdicsőülés hegyén a Mesterrel –, amelyeket mi is átélhettünk a karácsonyi időszak hegyén, békeességgel a szívünkben, a folytatás mégiscsak ez: le kell jönni a hegyről, le kell zárni a karácsonyi-vízkeresztit részt, és rá kell találni arra, akik lehetünk. Akik vagyunk. Önmagunkra, belesimulva az örökkévaló Isten akaratába.

A fent és a lent Istenének, a magasság és a mélység Urának postáiként pedig hírül kell adnunk másoknak: bátran lehetsz önmagad, hiszen téged nem egy mese, egy hagyomány, egy felekezet, egy patinás evangélikus család, egy tisztség, teljesítmény vagy éppen fontos társadalmi poszt, hanem maga az Isten hitelesít.

Woody Allentől származik az idézet: „Az egyetlen bajom az életemmel, hogy nem valaki más vagyok.” Valljuk be: ismerős érzés. Valaki másnak lenni. Valakivel életet cserélni. Aki azonban képes önazonos lenni és hitelesen megélni az

életét, hitéletét, annak semmi oka a cse-reberére. A péteri levél szerzője is ebben erősít meg: fontos ugyan az apostoli tekintély, de a krisztusi evangéliumot csakis az Isten hitelesíti Lelke által.

Ez persze nemcsak a formálódó kereszténységre volt igaz, hanem az a ma-ira is. „...jól tesztitek, ha mint sötét helyen világító lámpásra figyeltek, amíg felragyog a nap, és felkel a hajnalcsillag szívetekben” – szól a biztatás, az ígéret, mely a betlehemi Gyermekekben, Krisztusban teljesedett be, teljesedett ki. Keljen fel a hajnalcsillag a szívünkben! – szólhat a mai fohászuk, hogy ne csak a hegyen, de a völgyben is átélhessük, hogy Immanuel, velünk az Isten, aki képes volt a dicsőségét, hatalmát besározni. Aki Jézusban képes volt szenvedni miattunk és értünk, és aki képes ma is együtt szenvedni velünk.

Ez a szeretet, amely után a hitelesség kérdése nem kérdés. Ő hitelesít, ő tesz önazonossá, Krisztus-azonossá. Ő általa lehetünk irgalmasak azokkal, akiknek szükségük van erre. Erről ismeri meg a világ, hogy hozzá tartozunk, hogy egymást valóban szeretjük. Vegyük komolyan Ferenc pápa egyik örök érvényű mondatát: Jézus Krisztus az Atya irgalmasságának arca! Merjük ezt az arcot képviselni és nem elhinni azt a mesét, hogy nincs remény! Van! Amikor „felkel a hajnalcsillag szívetekben”.

■ DR. GÁNC S TAMÁS

Személyesen az Úr asztalánál

Lelkészeink az úrvacsora szentségéről

2020 az úrvacsora éve egyházunkban. Az úrvacsora a bűnbocsánat alkalma, a közösség megélésének lehetősége Jézus Krisztussal és embertársainkkal egyaránt; Jézus egykori utolsó vacsoráját eleveníti meg és teszi jelenvalóvá. Erre a vacsorára és ebbe a korokon átívelő közösségbe kapunk meghívást minden egyes úrvacsoravételkor. Egyházunk különböző területeken szolgáló lelkészeit kérdeztük meg az e szentséggel kapcsolatos tapasztalataikról, meghatározó élményeikről, a Krisztussal való találkozásról.

Érintettség. Ez az, ami a riportunkban megszólaló mindegyik lelkész megnyilatkozását hallva, olvasva érezhető volt. Az úrvacsora szentségét mindegyikük más oldalról, más szempontból közelítette meg – ki teológiai, ki lelki oldalról, ki egy konkrét, átélt történet alapján –, ám az, ami összeköti őket, mégis nagyon valóságos, tapintható, az ember bensejéhez szóló. Összeállításunk hűen tükrözi egyházunk első és legfontosabb lelkigyakorlatának minden emberi esendőségen túlmutató, a vele élőket a megtisztulás, az újrakezdetés, a teljesség, a szabadság élményében részesítő ajándékát.

Krisztus vére

Koczor Tamás, a Budapest-Ferencvárosi Evangélikus Egyházközség lelkésze, a Deák Téri Evangélikus Gimnázium iskolalelkésze épp ezt a „valóságosságot” húzza alá: „Van ilyenkor bennem valami nagy békesség. A liturgia mondatai ragyogva érintenek meg engem is. Most érzem igazán, hogy egy vagyok a gyülekezet tagjaival, ugyanaz a kenyér, ugyanaz a pohár, test és vér. Befelé fordulok. Kezembe veszem az ostyát: »Ez Krisztus teste, mely értem is adatott.« Az ismerős íz, a mai első falat a számban. Kezembe veszem a kelyhet: »Ez Krisztus vére, mely értem kiontatott.« Az ezüst jó hideg, a bor is az. Iszom egy kortyot, és a rettenetes, maró ecetesség minden érzékemen végigszalad. Hirtelen mozdulni sem tudok. Akik az oltárra készítettek az eszközöket, nem vehették észre a bajt,

megecetesedett bort tettek a kehelybe. Amikor szólni tudok, megállítom egy pillanatra a liturgiát. Tudom, hogy ez ünneprontás, sokak áhítatát sértem meg, de nem tehetek másképp, a bort ki kell cserélni. Jó, hogy én kóstoltam meg először.

Utána már a hivatalban kérek bocsánatot az ott levőktől, nekem kellett volna jobban figyelnem. Egy idő, fejkendős asszony – minden tiltakozásom ellenére »tisztelendő úrnak« hív – így válaszol: »Tudja, tisztelendő úr, nekem mindegy lett volna, ha akár színtiszta ecetet adott volna is, nekem az Krisztus vére.«

Azóta mindig megnézem, nehogy rossz bor zavarja meg az emberek áhítatát az úrvacsorában, de az asszony mondata egy életre nekem ajándékozta ezt a gyermekien alázatos hitvallást: az Krisztus vére.”

Éhség a transzcendensre

Lackner Pál, a püspöki tanács referense az úrvacsora mélységének megvilágításához egyházunk történetében meghatározó, sorsfordító történelmi eseményeket hoz példának: „A 20. század közepének egyik legnagyobb változása az egyházak életében a magyarországi, illetve kelet-európai németység kitelepítése, valamint

a szlovák–magyar lakosságcsere volt. Ennek következtében a nyugatra kitelepített emberek egy jó részének több évtizedet, akár egy negyed évszázadot kellett várnia, mire lehetővé vált, hogy megkeresse az itthon maradt rokonait, vagy akár úrvacsorát vegyen abban a templomban, ahol konfirmáltak. ►

Teológiai értelemben tudjuk, hogy az úrvacsora tértől és időtől független, korszakokon átívelő szentség, mégis, ami ebben a történelmi és élethelyzetben megmutatkozott, rávilágított arra, hogy az úrvacsoravétel mikéntje nagyon fontos elem” – foglalja össze a nyugalmazott tábori püspök.

Az ember sokszor nem tudja megfogalmazni, mire vágyik pontosan, csak a hiányt, csak az éhséget érzékeli. Erre a korjelenségre világít rá Lackner Pál, egy érzékletes képpel illusztrálva a mai ember spirituális útkeresését: „Van az a helyzet, amikor nem tudod pontosan, mit ennél, és

ra. „Az osztyát is megkóstoltatta velünk” – mondja a lelkész.

Édesapja nyomdokain haladva vallja, hogy igenis lehet találkozni már ebben a zsenge korban is Krisztussal az úrvacsorai asztalnál, ha a felkészítés és a tanítás kellő alapossggal és odafigyeléssel zajlik. A hiteles bizonyágtétel valóban képes megnyitni a fiatalokat. „Sokszor érzem a gyermekekben a vágyat az úrvacsorai közösség megélésére” – állítja. Akinek élő, személyes kapcsolata van Krisztussal, annak a lelkésznek már gyermekkorban kiszolgáltatóna a szentséget.

nyitogatod a hűtőt, de hiába van tele, nem tudsz választani. Azt gondolom, nagyon sok emberben van egyfajta éhség a transzcendensre, de nem mindig tudja, mire van szüksége. Aztán egyszer csak rádöbben arra, hogy az úrvacsora például ilyen. Annak idején tanulta hittanórán, de most válhat valósággá számára, a régen hallottak valódi tartalommal töltődnek meg.”

Legyen lelki igény

B. Pintér Márta, a Podmaniczky János Evangélikus Óvoda és Általános Iskola iskolalelkésze arról számol be, hogy a Szentlélek jelenléte, Isten erőtere iránt épp az első úrvacsoravétele alkalmával nyílt meg. Ma is irányadó számára lelkész édesapjának az öröksége, aki fontosnak tartotta – s ekként is járt el szolgálatában –, hogy az úrvacsora minden kelléke és eleme ismerős legyen minden konfirmandus számá-

Lackner Pál ezzel szemben azt állítja, hogy kamaszkorban még nincs meg a kellő érettség az úrvacsora „komolyanvételéhez”: „Az ember se önmagával, se a többiekkel, se a világgal nem tud még mit kezdeni” – fogalmaz. Az úrvacsorával élés mögött valódi lelki igénynek kell lennie. A kamaszkor egyik legnehezebb életkori periódusa nem biztos, hogy megkönnyíti a konfirmandusok számára az úrvacsora tartalmának átélését – foglalja össze álláspontját a püspöki tanács referense.

Dogmákon felül

„Tudjuk, hogy az úrvacsora túl van az idő és a tér általunk a mindennapokban használt fogalomrendszerén, hiszen egyesít minket az előző és a következő nemzedékekkel, és túlmegy a felekezeti határokon is” – fejt ki Lackner Pál. Az úrvacsora éve elősegíti az ökumené ügyét Hafensch

Károlynak, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Gyakorlati Teológiai Tanszéke vezetőjének, egyházunk zsinata lelkészi elnökének reményei szerint is. Lackner Pál így fogalmazza meg az év leglényegesebb üzenetét: „Még ha ma egyháztörténeti-egyházjogi-dogmatikai okokból nem is működik a katolikus egyházzal, az ortodox egyházakkal való közös úrvacsoravétel, mégis mindenki, aki él a szentséggel, tudja, hogy Krisztussal egyesül, és Krisztuson keresztül egymáshoz is közelebb kerülünk.”

Arról, hogy ez a közelebb kerülés mennyire valószínűsleges lehet, és milyen változást hozhat a hívők életébe, Koczor Tamás lelkész oszt meg olvasóinkkal egy személyes történetet: „Nem tudta senki, min veszték össze, volt már vagy harmincéves a haragjuk. Akkor még mindketten fiatalok voltak. Néha, elharapva a szót, sejtették, hogy ők legalább tudják, de nem beszéltek róla. A viszály azonban kézzelfogható volt. Nem szóltak, elfordultak egymástól, ha találkoztak. Még kínosabbá tette a helyzetet, hogy szegről-végről rokonok voltak. Közben esküvők, temetések zajlottak, ahová mindkettőjüknek el kellett menniük. Az asszonyok néha beszélgettek titokban, a gyerekek már elsodrótak egymástól.

Egy alkalommal a tömött templomban sok körben osztottam az úrvacsorát. Rettetget, hogy megszokottá válnak mondataim, az igék, az elbocsátások. Ilyenkor mindenki ott van. Ők is ott voltak, a haragosok. Egyikük az egyik, másikuk a másik padsorban, elkülönülve, családostul. Nem térdeltek soha egy úrvacsorai asztalhoz. Most is előbb jött az egyik család, aztán majd később a másik. Már nem ráz meg. Belefáradtam a békéltetésbe, elfogadtam mindkettőt külön-külön. Az első nagy nehezen feltápáskodott térdepléséből; nem fiatal már. Ahogy felemelkedett, váratlanul szemben találta magát a másikkal. Egy pillanatig nézték egymást, aztán hirtelen kezet nyújtottak, szinte egyszerre. A kézfogásból ölelés lett. A templom visszatarthatott a lélegzetét, csak az én hangom halatszott: „...mely érted kiontatott.» Aztán nagyot sóhajta lélegeztünk fel.”

Megszólítva az Úr asztalánál

Hulej Enikő, a Kecskeméti Evangélikus Egyházközség másodlelkésze az úrvacsoravétel és a hálaadás összefüggésére világít rá, amikor egykori személyes megszólítottaságélményét osztja meg ve-

lünk. Abban az évben vették fel a teológiára, de az úrvacsoravétel ekkor még – vallja meg – nem volt számára olyan lelki élmény, mint amilyenné később vált. Sőt mintegy „fakultatív” tevékenységnek tekintette: minden istentisztelet előtt megbeszéltek a családtagok, hogy ez alkalommal odajárulnak-e az Úr asztalához, vagy sem.

Az úrvacsoravételről való gondolkozásban a „pálfordulást” az a vasárnap jelentette a lelkész számára, amikor már tudta, hogy tanulmányait az Evangélikus Hittudományi Egyetemen folytathatja. Ezen a vasárnapon a záró liturgiás ének éneklésekor a lelkész mintha épp rá nézett volna a „mily nagy az Úr kegyelmessége” sort énekelve, mintha személyesen neki szólt volna. Ekkor érintette meg igazán, mekkora lehetőség rejlik az úrvacsoravételben, és mennyire konkrét formában is átélhető a kegyelem.

Hogy a hálaadás mellett az úrvacsora milyen fontos, mennyit adhat a megbocsátás, az újrakezdés tekintetében is, azt egy esküvőre készülő pár rendhagyó útra bocsátásával szemlélteti a lelkész. A pár férfi tagja elvált volt, és ezen a tényen – és múltbéli bűnein – már hitben járva nehezen tudta túltenni magát. Az esketésre készülve Hulej Enikő azt javasolta, az esküvő előtti napon jöjjenek el csak ketten a templomba úrvacsorát venni. A meghitt, bensőséges, háromszereplős alkalmat a pár azóta is mérföldkőnek tekinti. Krisztus testét és vérét menyasszonyként és vőlegényként magukhoz véve szabadulhattak meg végleg a múlt terhétől, és léphettek együtt egy egészen új útra, indulhattak el közös életükbe.

Egyszerűen Isten saját terébe

Befelé figyelve közelít az úrvacsora kérdéséhez Varga Diána, a Hegyhát Evangélikus Szeretetszolgálat intézményi lelkésze: „Az úrvacsorában azt ünnepejük, hogy Jézus odaadta magát nekünk és értünk. A kenyér és a bor által eggyé válhatunk vele.” Ezt az ember minél egyszerűbben szeretné megfogalmazni, annál inkább belebonyolódik – vallja meg. És ez a látszólagos ellentmondás az úrvacsora szentség voltából következik: nagyon egyszerű, sőt olykor profánnak tetsző cselekedet úrvacsorát venni, kenyeret enni, bort inni; ugyanakkor vele és általa Isten épp a saját terébe kívánja beengedni az embert. Ma már nem

értjük az úrvacsorát – állítja Varga Diána –, legalábbis úgy nem, ahogy egykor az őskeresztények, akiknél nem egy csöndes rítus volt az úrvacsoravétel, hanem egymásnak osztották Krisztus testét és vérét, miközben megosztották egymással örömeiket és bánatukat egyaránt.

Isten a kettőt – a szentet és a profánt, a világit és az egyházit – nem akarja elválasztani egymástól, az Újszövetségnek ez az egyik leglényegesebb pontja, épp ezért hasadt meg a templom kárpitja Jézus halála után – hangsúlyozza a lelkész. Ez azt jelképezi, hogy Jézus megtört teste és kiontott vére elegendő engesztelést szerzett a bűneinkért, nincs szükség más közvetítőre Isten és ember között, immár minden ember számára megnyílt az út a Szentek Szentjébe.

Tiéd az örökség

„Megnyugtató az a tudat, hogy nem a bűnbánat érzése és nem az átélés sikere tanúskodik arról, hogy eltöröltetek bűneim, örök életem van, és hogy Jézus szeretetét és ígéreteit mind magaménak tudhatom. Annak ténye, hogy ettem a kenyérből és ittam a borból, igen, a pusztán tény hirdeti minden más bizonyossággal és meggyőződéssel szemben, hogy Krisztus megváltásának száz százalékban részese lettem, s akik köröttem ugyanígy vannak itt, a testvéreim – mondja Veress István, a Kővágóörs–Révfülöp–Kapolcsi (Sion) Evangélikus Egyházközség lelkésze. – Amikor Jézus a benne való hitről beszél, nem újabb feladatot vagy megugrandó akadályt akar elélni

állítani, hanem éppen leszállít minden elvárást, eltávolít minden akadályt, kitarja kezét, rámutat a borra és a kenyérré, és azt mondja, »vegyétek és egyétek«. Ez a hit minimuma: csak mész, és minden megtörténik; hit, üdvösség és az Isten gyermekének minden öröksége, lám, a tiéd.”

A határok kérdését feszegeti Orosz Gábor Viktor, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Rendszeres Teológiai Tanzékiének docense az úrvacsora szentségéről gondolkodva: „Amikor vidéki nyaralásból hazaérkezett barátaim élménybeszámolóik során mesélték: »kimentünk a határba«, azt gyerekként sokáig nem értettem. A határ átléphetetlen, megközelíthetetlen, mert őrzik, sőt veszélyes. Mintha rosszat tettek volna, pedig csillogó szemmel, lelkesen beszéltek a határbeli élményeikről. Részletekre már nem emlékszem. Egyedül a különlegesre, az izgalmasra, ami nálunk otthon elképzelhetetlen. Csak a határban.

A határ azonban nem egy vonal, egy csík, hanem egy sáv, amely nem azonos minden esetben az országhatárral. Lehet a falu széle, ahol jó elidőzni, ahol nagy dolgok történhetnek, ha gyermeki szívvel és lelkesedéssel vágyunk rá. Lelki életünkben ilyen határ lehet az oltártér, ami szimbólumvilágával éppen nem elválaszt, hanem összeköt, megnyit, kapcsolatot teremt. Krisztus asztala pedig ebben a határban van, hogy mindazok, akik elválasztottaknak, idegennek érzik magukat, ennél az asztalnál az azonosság élményében és valóságában részesülhessenek.”

■ Összeállította: KINYIK ANITA

2020

„Hiszek! Segítség a hite

**Keresse a Luther Kiadó
újdonságait honlapunkon
és boltunkban!**

bolt.lutherkiado.hu
facebook.com/LutherKiadó

HÍVOGATÓ EVANGÉLIKUS
VENDÉGHÁZAK
ORSZÁGSZERTE

szallas.lutheran.hu

**Kövessen bennünket
az interneten is:**

EVANGELIKUS.HU

Naponta frissülő, a hiteletet gazdagító
lelki tartalommal várja önt
a Magyarországi Evangélikus Egyház
hivatalos honlapja.
Egy kattintásra vagyunk öntől!

KÖTŐSZÓ

Evangélikus közéleti blog

- Társadalom és egyház
- Kereszténység és közélet
- Krisztus és a 21. század
- A világ (nem csak)
lutheránus szemmel

kotoszo.blog.hu

január

Sz	1	Újév, Fruzsina
Cs	2	Ábel
P	3	Benjámín, Genovéva
Sz	4	Leona, Títusz
V	5	Simon, Edvárd
H	6	Vízkereszt, Boldizsár
K	7	Attila, Ramóna
Sz	8	Gyöngyvér, Keve
Cs	9	Marcell
P	10	Melánia, Vilma
Sz	11	Ágota
V	12	Ernö, Tatjana
H	13	Veronika, Vera
K	14	Bódóg
Sz	15	Lóránd, Lóránt
Cs	16	Gusztáv
P	17	Antal, Antónia
Sz	18	Piroska, Margit
V	19	Márió, Sára
H	20	Fábián, Sebestyén
K	21	Ágnes
Sz	22	Artúr, Vince
Cs	23	Rajmund, Zelma
P	24	Timót, Xénia
Sz	25	Pál
V	26	Paula, Vanda
H	27	Angelika, Angyalka
K	28	Karola, Károly
Sz	29	Adél
Cs	30	Martina, Gerda
P	31	Marcella

február

Sz	1	Ignác, Virgínia
V	2	Aida, Karolina
H	3	Balázs, Oszkár
K	4	Csenge, Ráhel
Sz	5	Ágota, Ingrid
Cs	6	Dóra, Dorottya
P	7	Rómeó, Tödör
Sz	8	Aranka, Jutocsa
V	9	Abigél, Alex
H	10	Elvira
K	11	Bertold, Marietta
Sz	12	Lídia, Livia
Cs	13	Ella, Linda
P	14	Bálint, Valentin
Sz	15	Georgina, Kolos
V	16	Julianna, Lilla
H	17	Donát
K	18	Bernadett, Konrád
Sz	19	Zsuzsanna, Eliza
Cs	20	Aladár, Álmos
P	21	Eleonóra, Norina
Sz	22	Gerzson, Zétény
V	23	Alfréd, Mirtill
H	24	Szökőnap
K	25	Mátyás, Jázmin
Sz	26	Géza, Alexander
Cs	27	Edina
P	28	Ákos, Bátor
Sz	29	Elemér

március

V	1	Albin, Albina
H	2	Lujza, Henriett
K	3	Kornélia, Nelli
Sz	4	Kázmér, Zorán
Cs	5	Adorján, Adrián
P	6	Inez, Leonóra
Sz	7	Tamás, Tomaj
V	8	Zoltán
H	9	Fanni, Franciska
K	10	Ildikó, Melissza
Sz	11	Szilárd, Borsika
Cs	12	Gergely, Maximilián
P	13	Ajtóny, Krisztián
Sz	14	Matild, Tilda
V	15	Nemzeti ünnep, Kristóf
H	16	Henrietta, Vidor
K	17	Gertrúd, Patrik
Sz	18	Ede, Sándor
Cs	19	Bánk, József, Józsa
P	20	Klaudia, Alexa
Sz	21	Benedek, Napsugár
V	22	Beáta, Izolda, Lea
H	23	Emőke
K	24	Gábor, Karina
Sz	25	Irén, Írisz, Irina
Cs	26	Emánuel, Manuél
P	27	Hajnalka, Alpár
Sz	28	Gedeon, Johanna
V	29	Auguszt
H	30	Zalán
K	31	Árpád, Benő

július

Sz	1	Annamária, Tihámér
Cs	2	Ottó, Ottokár
P	3	Kornél, Soma
Sz	4	Ulrik, Babett
V	5	Emese, Sarolta
H	6	Csaba
K	7	Apollónia, Cirill
Sz	8	Ellák, Edgár
Cs	9	Lukrécia, Marina
P	10	Amália, Alma
Sz	11	Lili, Nóra
V	12	Dalma, Izabella
H	13	Jenő
K	14	Örs, Stella
Sz	15	Henrik, Roland
Cs	16	Valter
P	17	Elek, Endre, Lotti
Sz	18	Frigyes, Kamill
V	19	Emília, Esztella
H	20	Illés, Margaréta
K	21	Dániel, Daniella, Léna
Sz	22	Magdolna, Magda
Cs	23	Lenke, Borisz
P	24	Kincsó, Kinga
Sz	25	Jakab, Kristóf, Zsaklin
V	26	Anikó, Anna
H	27	Liliána, Olga
K	28	Szabolcs, Ince, Alina
Sz	29	Flóra, Márta
Cs	30	Judit, Xénia
P	31	Oszkár, Ignác

augusztus

Sz	1	Boglárka, Boglár
V	2	Lehel, Özséb
H	3	Hermína, Kira
K	4	Dominika, Domonkos
Sz	5	Krisztina
Cs	6	Berta, Bettina
P	7	Ibolya, Afrodité
Sz	8	László, Eszmeralda
V	9	Emőd
H	10	Lőrinc, Csilla
K	11	Tiborc, Zsuzsanna
Sz	12	Klára, Letícia
Cs	13	Ipoly, Vítália
P	14	Marcell, Maximilián
Sz	15	Mária
V	16	Ábrahám, Rókus
H	17	Jácint, Arika
K	18	Ilona, Ilka
Sz	19	Huba, Emília
Cs	20	Államalapítás, István, Jajk
P	21	Hajna, Sámuel
Sz	22	Menyhért, Mirjam
V	23	Bence, Szidónia
H	24	Bertalan, Jonatán
K	25	Lajos, Patrícia
Sz	26	Izso, Tália
Cs	27	Gáspár, Cézár
P	28	Ágoston, Mózes
Sz	29	Beatrix, Erna
V	30	Rózsa, Félix
H	31	Bella, Erika, Hanga

szeptember

K	1	Egon, Egyed
Sz	2	Dorina, Rebeka
Cs	3	Hilda
P	4	Rozália, Róza
Sz	5	Lőrinc, Viktor
V	6	Zakariás
H	7	Regina
K	8	Adrienn, Mária
Sz	9	Ádám
Cs	10	Hunor, Nikolett
P	11	Teodóra, Igor
Sz	12	Mária
V	13	Kornél, Ludovika
H	14	Roxána, Szeréna
K	15	Enikő, Melitta
Sz	16	Edit, Ditta, Ludmilla
Cs	17	Zsófia, Hildegárd
P	18	Diána
Sz	19	Vilhelmina, Dorián
V	20	Friderika
H	21	Máté, Mirella
K	22	Móric
Sz	23	Tekla, Lina
Cs	24	Gellért, Mercédesz
P	25	Eufrozina, Kende
Sz	26	Jusztina
V	27	Adalbert
H	28	Vencel
K	29	Mihály
Sz	30	Jeromos, Médea

Életlenségemen!” (Mk 9,24)

Hallhatóan evangélikus!

A Magyarországi Evangélikus Egyház félévora

Kéthetenként
hétfőn, 13.30-kor
a Kossuth rádió műsorán
Interneten: Mediaklikk.hu

OKTATÁS, DIAKÓNIA, MISSZIÓ

*Evangélikus intézményeink
2020-ban is várják önöket!*

Evangelikus Nevelési
és Oktatási Osztály

Evangelikus
Diakónia
Magyarország

Fizessen elő

magazinunkra és folyóiratainkra!

Kiadványaink megrendelhetők
nyomtatott, illetve digitális
formában a Luther Kiadónál.

***Kérjük, ne felejtse el rendelkezni
adója 1 + 1%-áról május 20-ig!**

április

Sz	1	Hugó
Cs	2	Áron, Ferenc
P	3	Buda, Richárd
Sz	4	Izidor
V	5	Vince
H	6	Biborka, Vilmos
K	7	Herman
Sz	8	Dénes
Cs	9	<i>Nagycsütörtök</i> , Dusán
P	10	<i>Nagypéntek</i> , Zsolt
Sz	11	Leó, Szaniszló, Glória
V	12	<i>Húsvét ünnepe</i> , Gyula
H	13	<i>Húsvét 2. napja</i> , Ida
K	14	Tibor
Sz	15	Anasztázia, Tas
Cs	16	Csongor, Joakim
P	17	Rudolf, Kiara
Sz	18	Andrea, Ilma
V	19	Emma
H	20	Tivadar, Odett
K	21	Konrád
Sz	22	Csilla, Noémi
Cs	23	Béla
P	24	György, Debóra
Sz	25	Márk, Márkó, Márkus
V	26	Ervin, Aida
H	27	Zita, Mariann
K	28	Valéria, Nimród
Sz	29	Péter
Cs	30	Katalin, Kitti, Kata

május

P	1	<i>A munka ünnepe</i> , Fülöp
Sz	2	Zsigmond, Zoé
V	3	Irma, Tímea
H	4	Flórián, Mónika
K	5	Györgyi
Sz	6	Frida, Ivett
Cs	7	Gizella, Bendegúz
P	8	Mihály, Győző
Sz	9	Gergely, Alberta
V	10	Ármin, Pálma, Mira
H	11	Ferenc, Fábusz
K	12	Pongrác, Gyöngy
Sz	13	Szervác, Imola, Imelda
Cs	14	Bonifác, Gyöngyi
P	15	Szonja, Zsófia
Sz	16	Botond, Mózes
V	17	Paszkal, Ditmár
H	18	Erik, Alexandra
K	19	Ivó, Milán
Sz	20*	Bernát, Felícia
Cs	21	<i>Mennybemenetel ünnepe</i>
P	22	Júlia, Rita
Sz	23	Dezső, Renáta
V	24	Eliza, Eszter, Vanessa
H	25	Orbán
K	26	Evelin, Fülöp
Sz	27	Hella, Pelbárt
Cs	28	Csanád, Emil
P	29	Magdolna, Magdaléna
Sz	30	Janka, Zsanett
V	31	<i>Pünkösd</i> , Angéla

június

H	1	<i>Pünkösd 2. napja</i> , Tünde
K	2	Anita, Kármén
Sz	3	Klotild, Kevin
Cs	4	Bulcsú, Kerény
P	5	Fatime, Ferdinánd
Sz	6	Cintia, Norbert
V	7	<i>Szentháromság ünnepe</i>
H	8	Medárd, Zaránd
K	9	Félix, Annabella
Sz	10	Gréta, Margit
Cs	11	Barnabás, Barna
P	12	Villó, Orfeusz
Sz	13	Anett, Antal
V	14	Vazul, Herta
H	15	Jolán, Vid
K	16	Jusztin, Arany
Sz	17	Alida, Laura
Cs	18	Arnold, Levente
P	19	Gyárfás
Sz	20	Rafael, Dina, Polett
V	21	Alajos, Leila, Alojzia
H	22	Paulina
K	23	Zoltán, Édua
Sz	24	Iván
Cs	25	Vilmos, Maxim
P	26	János, Pál
Sz	27	László
V	28	Irén, Levente
H	29	Péter, Pál
K	30	Pál

október

Cs	1	Malvin
P	2	Petra
Sz	3	Helga
V	4	Ferenc, Edvin, Zóra
H	5	Aurél, Galina
K	6	Brúnó, Renáta
Sz	7	Amália
Cs	8	Koppány, Etelka
P	9	Dénes, Lora
Sz	10	Gedeon, Bendegúz
V	11	Brigitta, Gitta
H	12	Miksa, Dezső
K	13	Ede, Kálmán
Sz	14	Helén, Heléna
Cs	15	Teréz, Terézia
P	16	Gál, Aurélia
Sz	17	Hedvig, Hédi
V	18	Lukács, Ambrus
H	19	Nándor, Ferdinánd
K	20	Vendel
Sz	21	Orsolya, Orsika
Cs	22	Előd, Korinna
P	23	<i>Nemzeti ünnep</i> , Gyöngyi
Sz	24	Salamon, Herold
V	25	Bianka, Blanka
H	26	Dömötör, Amanda
K	27	Szabina, Szabrina
Sz	28	Simon, Szimonetta
Cs	29	Nárcisz
P	30	Alfonz, Zenóbia
Sz	31	<i>Reformáció</i> , Farkas

november

V	1	Marianna
H	2	Achilles, Tóbiás
K	3	Győző, Hubert
Sz	4	Károly
Cs	5	Imre, Tétény
P	6	Lénárd
Sz	7	Rezső, Csenger
V	8	Zsombor, Gotfrid
H	9	Tivadar
K	10	Réka, Ariel
Sz	11	Márton, Martin
Cs	12	Jónás, Renátó
P	13	Szilvia, Szaniszló
Sz	14	Aliz, Szidónia
V	15	Albert, Lipót
H	16	Ödön, Edmond
K	17	Gergő, Hortenzia
Sz	18	Jenő
Cs	19	Erzsébet, Zsóka, Liza
P	20	Jolán, Bódog
Sz	21	Olivér
V	22	Cecília, Filemon
H	23	Kelemen, Klementina
K	24	Emma, Virág
Sz	25	Katalin, Katinka
Cs	26	Virág, Lénárd
P	27	Virgíli, Virgínia
Sz	28	Stefánia
V	29	Taksony, Brenda
H	30	Andor, András

december

K	1	Elza, Natália
Sz	2	Melinda, Vivien
Cs	3	Ferenc, Olívia, Xavér
P	4	Barbara, Borbála
Sz	5	Vilma, Sebő
V	6	Miklós, Döníz
H	7	Ambrus
K	8	Mária, Marion
Sz	9	Natália, Natasa
Cs	10	Judit, Loretta
P	11	Árpád
Sz	12	Gabriella, Franciska
V	13	Luca, Lúcia, Otilia
H	14	Szilárda
K	15	Valér, Detre
Sz	16	Aletta, Etelka
Cs	17	Lázár, Olimpia
P	18	Augusta, Töhötöm
Sz	19	Viola, Violetta
V	20	Teofil
H	21	Tamás
K	22	Zénó, Tifani
Sz	23	Viktória, Niké
Cs	24	<i>Szenteste</i> , Ádám, Éva
P	25	<i>Karácsony</i> , Eugénia
Sz	26	<i>Karácsony 2. napja</i> , István
V	27	János, Teodor
H	28	Kamilla, Apor
K	29	Tamara, Tamás
Sz	30	Dávid, Zoárd
Cs	31	<i>Óéveste</i> , Szilveszter

Krisztus ígéire bízzuk magunkat

Az úrvacsora évének nyitányán kérdeztük Hafenscher Károlyt

Vízkereszt ünnepén, január 6-án hivatalosan is megnyílt egyházunkban az úrvacsora éve. Evangélikus tanításunk szerint két szentségünk egyike az úrvacsora – a másik a keresztség –, mindkettőt magától az Úr Jézustól eredeztetjük. Az úrvacsorát Urunk nagycsütörtökön rendelte el, amikor tanítványaival együtt elfogyasztotta az utolsó vacsorát. Ez az év az ökumené szempontjából is jelentőségteljes hazánkban: a katolikus egyház 2020. szeptember 13–20. között Budapesten tartja az ötvenkettedik nemzetközi eucharisztikus kongresszust. Mindezek okán néhány feszítő kérdéssel is szembesítettük dr. Hafenscher Károly evangélikus lelkészt, egyetemi docent, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Gyakorlati Teológiai Tanszékének vezetőjét, a liturgia és az istentisztelet-teológia tudományának szakértőjét.

– Milyen megfontolásból lett egyházunkban 2020 az úrvacsora éve, és milyen lehetőségeket rejt ez az evangélikus közösségek számára?

– A reformáció ötszázadik, jubileumi évében vetődött fel, hogy időszerű az egyén és a hívő közösségi élet területeinek egyes kérdéseit újragondolni reformátoraink szellemében, de korunk „friss szemével” rájuk nézve. Így került elő az úrvacsora, amelyhez sok kérdés kapcsolódik mind gyülekezeteink, mind az egyes hívők részéről. Tehát felvetjük azokat a kérdéseket, amelyek az évek-évtizedek során felgyülemlettek. Egyházszerre lesznek gyülekezeti alkalmak, amelyeken a közösség „együtt tanulja a titkot”. Fontos, hogy az ismeretek elsajátítására számos lehetőséget nyújtsunk. Ki-ki megértse, szívvel-lelkével be tudja fogadni ezt a csodát, amely Krisztust rejt. Isten az úrvacsorában meghív asztalához, de nem valamit ad, hanem önmagával ajándékoz meg! Az évben a formák változatosságára törekszünk: szeretetvendégségtől bibliaóráig, hittanórától ifis beszélgetésekig minden korosztályt igyekszünk megszólítani, s a médiát is segítségül hívjuk. Nem csupán beszélni szeretnénk az úrvacsoráról, hanem átélni az istentiszteleteken. Nagyon különböző a gyülekezetek gyakorlata, így arra is szeretettel biztatunk minden-

kit: éljünk minél többet az úrvacsorával! Tudjuk, hogy az első keresztények a Biblia szerint naponként éltek a kenyér megtörésének lehetőségével. Tanításunk szerint az ordinált lelkész által kiszolgáltatót szentséggel minden konfirmált egyháztag korlátlan alkalommal élhet: templomban, az otthonában, kórházi ágyon, börtönben, szabadtéri istentiszteleten. A másik célunk ebben a nevezetes esztendőben az, hogy az úrvacsorával kapcsolatban tisztázzunk évszázadok óta megválaszolatlan kérdéseket, mind egyházunkon belül, mind pedig az egyes felekezetek között. Ez ugyanis az a terület, ahol a legtöbb kérdőjel s talán a legtöbb feszültség is tapasztalható. A tisztánlátás érdekében konferenciákat szervezünk majd – a január végi Luther-konferenciát is ennek szenteljük –, de tervben van egy evangélikus lelkészek számára rendezendő alkalom, s katolikus testvéreinkkel is készülünk őszi, nyílt, érdemi találkozásokra „egy szemmagasságban”. A protestáns felekezetek között is van miről beszélnünk: ami 2017-ben nyitott kérdés maradt, arra idén jó eséllyel visszatérhetünk.

– Mind a négy evangéliumban olvashatjuk az úrvacsora elrendelésének történetét. Hogyan lehetséges az, hogy ilyen alapvető különbségek vannak a katolikus és az evangélikus felfogás kö-

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

zött? Sőt a protestáns egyházak értelmezései között is találunk számottevő eltérést. Illúzió vajon, hogy e téren egység lehet?

– Valóban nagyon nehéz kérdés ez. Tény: ha megfigyeljük, mind a négy evangélista kicsit másképp írja le az úrvacsorát. Nem véletlen, hogy a liturgiában az idevonatkozó sorokat az evangéliumoknál korábbi iratból, az *Első korinthusi levélből* idézzük. Pál apostol ezzel kapcsolatban így kezdi a tanítását: „Mert én az Úrtól vettem...” – bizonyos tehát a közvetlen forrás [1Kor 11,23]. Úgy vélem, szinte természetes, hogy más-más gondolkodású, más szocializációjú keresztény csoportok eltérően közelítik meg az úrvacsorát. Megkísérelik megmagyarázni például a filozófia segítségével, hogy mi is történik az úrvacsorában. A katolikus „átváltoztatás” kifejezés a kenyérnek és

a bornak a misén Krisztus testvé-vérévé való átlényegülését hivatott jelezni. Református testvéreink a maguk racionális módján arról beszélnek: ha Krisztus a mennybe ment, s nincs itt, akkor testileg nem lehet jelen közöttünk. Jelképes, Lélek által való találkozásról és Krisztussal való egyesülésről értekezik Kálvin.

- Mit tanít az evangélikus úrvacsoratan?

- Mi Luther Márton nyomán a Szentírásig térünk vissza. Azt mondjuk: azokat a kérdéseket tegyük fel, amik ránk vonatkoznak, azokat pedig, amik túlmutatnak az emberileg megválaszolható, ne kezdjük magyarázni. A hit lényege: bizalom. Bízunk-e Istenben, Jézus Krisztusban, az emberré lett Istenben, aki azt mondta, ez az én testem, ez az én vérem? Luther azt mondja: ezek egyszerű, érthető szavak. Fogadjuk el a titkot úgy, ahogy az Jézus szájából elhangzott! Vegyük mi is úgy, ahogy ő nagycsüdtörtökön a tanítványaira bízta, ne kételkedjünk benne. A tapasztalatunk is ezt igazolja: valóban vele személyesen találkozunk az úrvacsorában. Ez úrvacsora-tanításunk lényege: Krisztus igéire bízunk magunkat, hisszük és tapasztaljuk, hogy a kenyérben és a borban ő személyesen jelen van, és hálaadással éljük át a vele való találkozás örömet.

- Hogyan alakultak gyülekezeteinkben az utóbbi ötven-száz évben az úrvacsoravételi szokások? Sok változás történt?

- Igen, jelentős változások tanúi lehetünk mind a gyakoriság, mind a forma tekintetében. A 20. század első harma-

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ

megpróbáljuk lutheri módon a kétfókusú istentiszteletet gyakorolni, amelyben az ige és a szentség egyensúlyban van. Tehát az a helyes, ha igyekszünk minél több olyan istentiszteletet tartani, amelyen az igében is, és az oltárnál, az ő asztalánál is találkozhatunk a jelen lévő Úrral, ahol ő önmagát adja: az örök élet kenyerét és italát, a bűnbocsánat ajándékát. Ha valóban biblikusak akarunk lenni, akkor nem kérdés, hogy annál jobb, minél több alkalommal élünk ezzel az Urunk által felkínált lehetőséggel.

- Gyülekezetenként eltérő az úrvacsora vételének módja is. Mi áll ennek a háttérben?

- Valóban, a mód is változott az évtizedek során. A közös kehely használata mindig is természetes volt nálunk. Ezt helyenként felváltotta – a múlt századi

sik „engedélyezett mód” az ostya bemártása, de ne a gyülekezeti tagok, hanem a lelkész mártsa be – ez valóban higiéniai kérdés. A „Békesség” – „Pax” – köszöntés és a kézfogás „útnak” tűnhet, ám ez mint liturgikus tétel mindig elhangzott a lelkész szájából. Ennek a hívek körére való – ősi gyakorlat szerinti – kiterjesztése, a padeszomszédainknak való kéznyújtás fontos: Isten megbékélt velünk Krisztusban, s mi ezt a békességet adhatjuk-sugározhatjuk tovább az embereknek. A kézfogás természetesen nem kötelező, de szép kifejeződése annak, hogy Jézus Krisztusban testvérek vagyunk az ő asztalánál.

- Végezetül vegyünk egy gyakorlati példát! Evangélikus feleség és katolikus férj hol, hogyan élhet együtt az úrvacsorával?

- Nehéz és messzire vezető kérdés ez. A teológusoknak, lelkészeknek az év során megrendezendő konferenciái erről is szólnak majd. Egyházunk szerint a hitet és az életet egyedül az Úristen ítéli meg. Így az evangélikus úrvacsorai közösségből a lelkész nem zárja ki az oltárhoz érkező, más felekezetű híveket sem, hiszen nyitottak vagyunk azok irányában, akik komolyan gondolják, hogy ott, az oltárnál valószínűleg Krisztussal lehet találkozni. Ez az egyetlen feltétel. A római katolikusok részéről még – teológiai és kánonjogi alapon – nincs engedélyezve ez az úrvacsorai közösség, de bízom benne, hogy 2020-ban az ökumenikus párbeszéd ezen a téren is komoly közeledést hoz, és egyszer mindannyian együtt lehetünk Krisztus asztalánál. Az úrvacsorai közösség azonban elsősorban nem célja, hanem jele az egyház egységének.

■ STIFNER-KÖHÁTI DOROTTYA

...az a helyes, ha igyekszünk minél több olyan istentiszteletet tartani, amelyen az igében is, és az oltárnál, az ő asztalánál is találkozhatunk a jelen lévő Úrral, ahol ő önmagát adja: az örök élet kenyerét és italát, a bűnbocsánat ajándékát.

dában kezdték el újra felfedezni a reformáció örökségét, rájöttek arra, hogy az evangélikus egyház háttérbe szorította az úrvacsorai gyakorlatot. Az ige hirdetése, a verbalitás élvezett előnyt. A katolikus egyházban épp ennek a fordítottja volt megfigyelhető. Korunk ökumenikus mozgalmi mindkét felet elgondolkodtatták. Az egyensúlyt helyre kell állítani, s ami nem volt természetes akkor, ma már az:

fertőző betegségek, például a HIV-AIDS miatt – a kis kehely. Ezt azonban egyházunk püspökei és teológusai egy korábbi hivatalos állásfoglalásuk szerint nem támogatják, ugyanis rombolja a közösséget Krisztus asztalánál. A kis kehely rendkívüli használata – ha valóban egészségügyi megfontolásból kíván valaki így élni az úrvacsorával – nézetünk szerint ugyanolyan értékű, mint a közös kehelyé. A má-

Hogy terhüket te segítsd hordani

„Van, aki bőven osztogat, mégis gyarapszik, más meg szűken méri a járandóságot, mégis inségbe jut. Az ajándékozó bővelkedik, és aki mást felüdít, maga is felüdül.”
(Péld 11,24–25)

Idősek otthonában látogattam meg egy nénit. Beszélgetésünk közben nem lehetett nem figyelni a szobatársára, aki elesetten, magatehetetlenül feküdt az ágyában. Időnként fájdalmas hangon felkiáltott: „Valaki jöjjön ide!” Percek múlva megjelent egy nővér, aki tisztába tette. A folyosón várakozva eltöprengtem az emberi kiszolgáltatottságon. Ez az idős, beteg néni is volt magzat, járni tanuló gyermek, szerelmes társ, talán családanya. Nem tudhatom a foglalkozását, a világnézetét sem. Most ágyhoz kötötten, kiszolgáltatott helyzetben él.

Kórházban jártam egy rokonomnál. Itt is felkeltette a figyelmet a szomszéd ágyon fekvő beteg, aki azt mondogatta, hogy „ma még nem ittam, szomjas vagyok”. Mint látogató nem léphetek oda minden ágyhoz, minden beteghez, de ezt nem tudtam tovább hallgatni. Észrevettem az ágyához közel lévő ablakban egy ásványvizet palackot. Így nővéreért sem kellett mennem, vittem a bácsinak vizet, de nem tudta megfogni a poharat. Megittam. Kis idő múlva szüksége volt „kacsára”. Ekkor elindultam, hogy kérjem egy nővér segítségét, aki nyolc-tíz perc múlva hozta is a kelléket. Idővel észrevettem, hogy a megtelt kacsával nem tud mit kezdeni a bácsi. A napokban amputálták a lábait, nem tud mozogni. Aztán megoldottuk ezt a helyzetet is.

Bizony, törekeny az emberi lét. Katolikus testvéreink imádkozni szoktak „jó halálért”. Ezt mi, evangélikusok is megtehetnénk. Nem szabad a betegséget, a gyengeséget, a haldoklást és a halált tabuként kezelni. Sok szó esik a misszióról. Íme itt egy nagy lehetőség: tapintattal, irgalommal, kreatívan körülvenni betegeinket, időseinket otthonukban, kórházban, szeretetintézményekben. A feljűk való szolgálat tanúságtétel a családtagok, rokonok felé is.

Teológiai hallgató koromban diakóniai gyakorlaton vettem részt a Königin Elisabeth Hospitalban (Erzsébet Királynő Kórház) Kelet-Berlinben. Három héten át a takarítás és az ápolói tevékenység mellett feladatom volt két néni segítése is. Nevükre is emlékszem: Frau Bisona és Frau Hahn. Miután részt vettem az orvosok és nővérek áhítatán, megreggeliztettem a néniket. Megkentem a kenyereket, felvágtam „katonákra”, és szépen megettem őket. Mindennap sétáltam velük a folyosón.

Öröm, hogy a rendszerváltás óta újra van kórházlelkészi szolgálat. Ismerek gyülekezeteket, amelyeknek a tagjai rendszeresen látogatnak a kórházakban. Jó lenne szélesebb körben, aktívabban végezni ezt a szolgálatot.

Gerendáson – ahol lelkesíti szolgálatomat kezdtem – a plébános átépítette a méretes plébániát szeretetotthonná. Álmában kapta az Úrtól a látást. Akkoriban nem támogatta az állam az egyházi szeretetintézményeket. Egy alkalommal a tanácselnök megvallotta nekünk, hogy a párt vele akarta lebontatni a

A SZERZŐ FELVÉTELE

megkezdett épületrészeket. Az otthon mégis megépült. Szigeti István plébános néhány év múlva, ötvenhat évesen elhunyt, de az intézmény azóta is, évtizedek után is működik.

Valamikor csendben annyit mondott nekem István: a gyülekezet el kell, hogy lássa öregjeit.

*Azért van síró, hogy vigasztald,
és éhező, hogy teríts asztalt.
Azért van seb, hogy bekösse kezed,
vak, elhagyott azért van, hogy vezesd.
azért van annyi árva, üldözött,
hogy oltalmat leljen karod között.
Azért roskadnak mások vállai,
hogy terhüket te segítsd hordani.
(Az irgalmat kínok fakasztják,
s mélység felett van csak magasság.)
Ha más gyötrődik, vérzik, szenved,
azért van, hogy te megmutathasd,
hogy mennyi szeretet van benned!*

BÓDÁS JÁNOS: *Ki van jelölve a helyed!* (részlet)

Tót ősök megőrzött hagyatéka

Séta a csömöri néprajzi magángyűjteményben

Idén háromszáz éves az Észak-Pest Megyei Egyházmegyéhez tartozó csömöri evangélikus gyülekezet. Az 1720 óta létező közösség alapító tagjai azok a szlovák ajkú evangélikus telepesek voltak, akik a török pusztítása után érkeztek erre a területre. A gyülekezet mindenkori tagjai nemcsak lutheránus voltukhoz és hagyományaikhoz ragaszkodtak évszázadokon át, hanem a múlt század hatvanas éveitől a népviseletükhöz is. Hogy a nők mikor milyen ruhát viseltek az istentiszteleten, azt nemcsak az életkoruk, a családi állapotuk vagy az anyagi helyzetük szabta meg, hanem az egyházi esztendő ünnepei is. Mindezekről sok titkot elárul Dombrádi Lászlóné evangélikus gyülekezeti tag Örökségünk című, tavaly áprilisban nyílt néprajzi magángyűjteménye.

Rendkívül ízlésesen berendezett kiállítóhelyiség látványa tárul a látogató szeme elé a magángyűjtemény számára kialakított kétszintes ház emeleti aijtaján belépve. A nagyobb részét csömöri, töredékében pedig a vele rokon nagytarcsai és cinkotai népviselet vásárnap és ünnepnapokon hordott darabjainak gyűjteményét csodálhatjuk meg a tulajdonos, Dombrádiné, Kati vezetésével.

„Közel harminc éve, az 1990-es évek elején kezdtem el vásárolni az itt látható tárgyakat – idézi fel a kezdetet. – Azokban az években egyre több házaló jelent meg a faluban, és vásárolta meg a már nem használt ruhaneműket, lakástextíliákat. A felmenőim is népviseletben jártak, ezért sem szerettem volna, hogy ezek a gyönyörű darabok idegen kézre, idegen helyre kerüljenek. Így aztán magam is sorra jártam a rokonaimat, ismerőseimet, hogy mentsem, amit csak lehet. Eleinte többen furcsállták a dolgot. »Minek az neked?!« – tették fel gyakran a kérdést, amikor régi ruhák iránt érdeklődtem. Ma már sokan maguktól keresnek meg, hogy rám bizzák a családi örökséget” – meséli a tárlatvezető.

A kiállítási darabok az 1900-as évek elejétől dokumentálják a mára már eltűnőfélben levő népviseletet, illetve letűnt lakásdíszítő textíliákat, bútorokat.

Sétánkat a próbababákon látható ünnepi öltözetek megtekintésével kezdjük. A magyarázat közben egy-két szakszó is

elhangzik. „A hímzett *oplecko*, azaz ing felett viselték a *pruszlikot*, vagyis a mellényt. Erre kötötték rá a rojtokkal díszített, hímzett nyakrakendőt – mutatja Kati. – Az

öt-hat ráncolt és kikeményített alsószyoknyára vették fel a színes cérnával hímzett, virágmintás felsőszzyoknyát, erre pedig a szintén hímzéssel díszített kötényt.”

A csömöri népviselet különösen is beszédes volt. Szentestén a lányok és a fiatalasszonyok világos színű, sűrű szővésű pamut-, más néven barhentszyok-

nyát, blúzt és nyakrakendőt vettek fel. Bármilyen hideg volt is, a templomban a hajadonok sem fejkendőt, sem meleg vállkendőt nem viseltek, kivéve a szentesti istentiszteletet, amikor a fejkendő engedélyezett volt.

Karácsony első napján – főleg az evangélikusoknál – a selyemanyagok kerültek elő. Általában kék vagy ezüstös színű selyemszyoknyát és vele megegyező színű selyemblúzt és nyakrakendőt vettek fel. A férjzett asszonyok azonban ünnepeken az esküvői ruhájukat viselték egészen addig, amíg saját gyermekük nem kezdett el templomba járni. Utána már sötétebb színű ruhákat illett

hordaniuk, ha nem akarták, hogy megszólják őket...

Az esküvői ruhák a 20. század elején az evangélikusoknál leginkább türkizkék, rózsaszín, lila színű brokátanyagból készültek – ezeket gyakran apró virágmintával hímezték –, míg a katolikusoknál inkább a zöld és a barna dominált. ▶

A fehér a negyvenes-ötvenes években kezdett divatba jönni, de akkor is megmaradt díszítőszíneknek a kék. Óév estéjén fehérben mentek a nők a templomba. Újévkor pedig, ha tellett rá, új ruhában. A színes kis virágokkal hímzett fekete selyemanyagból készült ruhadarabokat egy évben csak kétszer vették fel: virágvasárnap és a templomalapkö-letelési emlék-ünnepen. Pünkösdkor a fiatalok pirosat vettek fel a templomba, az idősebbek pedig az úgynevezett *ohnyivót* – sötét-kék alapon piros virágmintás anyagból készült öltözetet – viselték.

„Ez a blúz és a nyakrakendő nagyon közel áll a szívemhez – mutatja az egyik *oblekot*, azaz garnitúrát Kati –, mert az anyukámé volt, ebben esküdött. A hozzá tartozó szoknyában temettük el, de sikerült hasonlót szereznem, az van most ezen a próbababán.”

Nyakrakendő tyúkok alól

„Idővel nemcsak a textildarabokat kezdem el gyűjteni, hanem a paraszti kultúrából származó bútortokat is. Később ez a bútorgyűjtő szenvedély a fiamat is elragadta – idézi fel mosolyogva tárlatvezetőnk. – Egy idő után aztán a lakásunkból elkezdtek kiszorítani minket ezek a tárgyak. Ekkor döntöttünk úgy, hogy egy különálló épületet alakítunk ki a tárolásukra. Így született meg ez a kiállítóhely, benne az *Örökségünk* című magánkiállítás.”

A főleg családi örökségből származó, felújított szekrények és szublótok, azaz fiókos szekrények ma új funkciót töltenek be: maguk is kiállított tárgyakká váltak, miközben a múzeumi darabok tárlóiként és tárolóhelyeiként szolgálnak. Így lett például a nyitott ajtajú polcos szekrény a mintegy százhatvan hímzett falvédő, dísz-törülköző és fésűtartó „otthona”, az akasztós szekrényben pedig szebbnél szebb színes nyakrakendők lógnak ízléses rendben.

„Erre a nyakrakendőre egy fészkerben bukkantam rá. Mocskos volt, tyúkok ugráltak rajta, alóluk húzta ki és adta el nekem korábbi gazdája – mutat rá egy gazdagon hímzett, gyönyörű kendőre Kati. – Rendbe tettem, és azóta is az egyik kedvencem.” Kérdésünkre, hogy mi a titka a koszfoltok ennyire tökéletes eltávolításának, röviden így válaszol: langyos vízben elkevert szódobikarbóna és ecet. „Az ecet megfogja a színeket, a szódobikarbóna pedig fehéríti. Mosás előtt egy éjszakát vagy egy napot áztatom benne a textíliát” – magyarázza.

Az ünnepnapokon és a templomban viselt kötének díszítéstörténete valóságos divathistóriaként jelenik meg előttünk. „A hétköznapi viselethez használt kötének nem díszítették, az csak be volt szegve – magyarázza a házigazda. – Az ünnepi ruhához tartozókat is csak az 1920-as években kezdték el hímzésmin-tával ellátni, ugyanis szegények voltak az emberek, nem volt pénzük az elkészítésükre. A legelső díszítés az úgynevezett nyargalásos hímzés volt. A nevét onnan kapta, hogy a mintához nem tették hím-

zőkeretbe az anyagot, elő sem rajzolták, hanem a varrógéppel csak úgy végigszaladt, »nyargalt« rajta a készítője. Úgyes-nek kellett lenni, hogy a díszítővonalak szép egyenesek, szimmetrikusak legyenek. Az első hímzett kötényminta az eper volt, míg az első fejkendőminta tulipános – teszi hozzá Kati. – De ezek a minták is eleinte csak a kötének vagy a fejkendő sarkaira, az úgynevezett füleire kerültek” – mutat rá példát.

A kiállítóhelyiségben hímzett szalagokkal ékesített pruszlikok és ingek is láthatók. Mint megtudjuk, ez a díszítési mód az 1970-es, 1980-as években jött divatba, amikor a különböző hagyomány-ápoló népdal- és pávakörök alakultak. Tagjaik sok esetben nem tudták megfizetni az autentikus hímzéseket, így ké-szen kapható díszszalagokkal helyettesítették a virágmintákat.

Tulipántól a koszorúmintáig

A gyűjteményben közel kétszáz különböző fejkendő található. Ezek megfejtéséhez is „tolmácsra” van szükség. „A fehér, lyukhímzéses fejkendőket elsősorban a fiatalasszonyok hordták búcsúkor, óév estéjén és farsangkor, és általában csak az első gyermek megszületéséig viselték. Az evangélikusok elől megköve hordták, míg a katolikusok hátul kötötték meg. A lyukhímzéses kendőket télen, dologidőn kívül készítették heteken át” – avat be a szakmai titkokba a gyűjteménytulajdonos.

A kendők hímezett mintái típusokba sorolhatók: a már említett tulipános mintán kívül megkülönböztethetünk úgynevezett tornyos mintát – ebben az esetben a virágcsokor fölfelé nyúlik, akárcsak egy torony –, de létezik káposztás minta is: a hímezett virágfej leginkább egy fej káposztához hasonlít, egysoros, illetve kétsoros koszorúsor, de láthatunk százvirágos kendőt is.

Hogyan készültek? – tesszük fel a kérdést. „Szegények voltak az emberek, keveseknek tellett varrógépre, hímezőcérnára. Ha volt is varrógépük, nem mindegyikkel lehetett hímezni. A minták előrajzolásához kézügyesség kellett – sorolja Kati. – Ezért az asszonyok mással készítették az ünnepi ruhadarabokat: a megvett szövetet és egyéb textilt megvarrták vagy varratták, majd utólag díszítették.”

Ugyanígy történt a szomszédos Cinkotán és Nagytarcsán is. A három település fiataljai gyakran választottak maguknak házastársat a „szomszédból”. Ezért is annyira hasonló a környék településeinek a népviselete. „De számos, itt kiállított kendő vagy szoknya készült Budafokon vagy Mezőkövesden; a hozzáértő szem ma is meg tudja mondani a készítés helyét” – teszi hozzá vendéglátónk.

Erős vár ablakban és asztalon

Csömörön a Szabadság út 43. szám alatti kiállítás alsó szintje a 20. századi falusi lakásbelső – annak bútorait, egyes használati tárgyait, illetve lakásdíszí-

tő textíliáit – mutatja be. A kékre festett falakon ízléses rendben elhelyezett lyukhímzések ablakdíszek, terítők és hokedlitakarók sorakoznak. Ezeket nemcsak madár- és virágminták rajzolódnak ki, de gyakoriak az egyházi szimbólumok is – a kereszt és a kehely mellett közkedveltek az angyalok is. Ha egy ajtón, ablakon, netán asztalterítón az „Erős vár a mi Istenünk” felirat ékeskedett, az egyértelműen jelezte a betérőnek: evangélikus hajlékban jár.

A kiállításon látható csömöri bölcsőben 1937-ben ringatták első tulajdonosát. „Keresztvíz alá csecsemőkorban tartották a gyerekeket annak idején – folytatja vendéglátónk. – A negyvenes évek elején Csömörön állítólag három vagy négy hímezett pólyahuzat volt, az vándorolt családról családra, függetle-

nül attól, hogy evangélikus vagy katolikus templomban történt-e a szertartás. A gyűjteményemből a pólyahuzat és a keresztelőtakaró sem hiányozhat. Ez utóbbira például a kehely és a kereszt is rá van hímezve” – mutatja. – A konfirmációra, bérmlásra a lányoknak lyukhímzések fehér kötényt, úgynevezett *satát* készítettek. Ez lett a későbbiekben a menyasszonyi kötényük is. Eleve olyan méretűre varrták, amilyen a sublót mérete volt, mert ez a staffíring része lett később. Amikor kötényként használták, természetesen összeráncolták, ha kellett, méretre visszahajtották, fércelték” – árulja el a szakmai titkokat tárlatvezetőnk.

A házak úgynevezett tisztaszobáinak éke volt a díszpárnákkal ellátott ágy. A kiállított ágynak is megvan a maga története: „Ebben az ágyban még én aludtam kisgyermekkoromban a testvéremmel, nagyon örülök, hogy ezt a családi örökséget is meg tudtam menteni – mondja a gyűjteménytulajdonos. – A kitétt párnák száma a család gazdagságát mutatta. Kilencc volt a maximum. Nem is fért volna több, mert ledőltek volna.”

További érdekességeket – hogy mit rejt például a dedmamától örökölt sublót, miből készült az ablakon látható függöny, és mitől különleges a csömöri menyasszonyi koszorú – mindenki megtudhat, aki ellátogat Dombrádi Lászlóné magánkiállítására.

■ – BODAZS –

Örökségünk néprajzi magángyűjtemény, 2141 Csömör, Szabadság út 43. A gyűjtemény egyelőre csak előre egyeztetett időpontban tekinthető meg. Telefon: 30/975-2514.

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

Családi közösség vagyunk

Iszlai Ildikó lelki és testi táplálékról

Sorozatunkban a Magyarországi Evangélikus Egyház intézményeiben szolgálatot végző munkatársakat szólaltatjuk meg indíttatásukról, feladataikról, céljaikról. Iszlai Ildikó 1997 óta dolgozik a budapesti Rózsák téri működő Evangélikus Középfiskolai Kollégiumban. Az élmezőnyvezetővel a kollégiumi szellemiségről, az összetartó munkatársi közösségről és az élmezőny kihívásairól is beszélgettünk.

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

– Miként került egyházunk Rózsák terei kollégiumába?

– Először irodai ügyintézőként kezdtem el itt dolgozni. Gaál Jánosné, az akkori igazgatót már korábbról, a Németh László Gimnáziumból ismertem, ott is együtt dolgoztunk. Közel öt éven keresztül végeztem az ügyintézői feladatokat, majd amikor az akkori élmezőnyvezető nyugdíjba ment, a munkám mellett elvégeztem az élmezőnyvezetői tanfolyamot. 2003 óta látom el ezt a munkakört.

– Mit jelent önnek evangélikus intézményben dolgozni?

– Életem egyik fele a családom, a másik a kollégium. Szívügyemnek érzem, hogy mi és hogyan zajlik a falai között. Ha lehetőségem van rá, akkor én is igyekszem részt venni az intézmény szellemiségének alakításában. Teljes mértékben a második otthonomnak érzem a Rózsák tériet. Ehhez természetesen az is kell, hogy a munkatársi közösség nagyon jó legyen. Itt az évek folyamán nagyon összetartó csapat alakult ki. A több évtizedes munkatársi kapcsolat erejét talán az jelzi a legjobban, hogy személyesen konfliktusom senkivel sem volt.

– Miben nyilvánul meg, hogy ez evangélikus intézmény?

– A szellemiségben, a neveltetésben, a gyermekekhez való viszonyulásban. Itt a diákok szeretetteljes közegben tudnak nevelkedni. Kihat rájuk, hogy összetartók vagyunk, és az is, hogy ez egyházi intézmény. Ezért is szeretik. Itt középfiskolások laknak, akiknek sokszor hiányzik az otthon, a családjuk. Nálunk bár nagyobb közösségben vannak, de olyan szellemiségben lehetnek, hogy úgy érezhetik, mintha egy nagyobb család részei lennének.

– Mit takar az élmezőnyvezetői munkakör?

– Étkeztetjük a diákokat és az épületben dolgozó munkatársakat. Ez nagyon szép, ugyanakkor meglehetősen összetett feladat. Nem olyan egyszerű, hogy a mai előírásokat betartva úgy főzzünk, hogy az ételt a gyermekek aztán örömmel fogyasszák el. Időről időre megkérdezzük őket, hogy milyen ételeket szeretnek, sőt pontosztható étlapokkal monitorozzuk, hogy melyek ízletesek a számukra. Ezeket a visszajelzéseket figyelembe véve állítjuk össze az étrendet. Az ételek megrendelése, beszállítása is az én munkakörömhöz tartozik. Arra törekszem, hogy mindig minőségi és friss áruval tudjak ellátni az étkezőket. Az étkeztetés olyan feladatkör, amiben állandóan benne kell lenni, és szívvel-lélekkel szükséges az adott teendőket ellátni.

– Bizonyára több változást is megélt a kollégiumban a több mint húsz év alatt.

– Az étkeztetés nagyon nagy mértékben változott. Kezdetben nem volt annyira változatos az étrend. Arra törekszünk, hogy lehetőségeinkhez mérten a legváltozatosabb és legegészségesebb ételeket készítsünk el. A kollégistáknál pedig azt látom, hogy a mai fiatalság sokkal több odafigyelést és kommunikációt igényel. Érzékenyebbek, sokkal több mindent szeretnének tudni. Még az élmezőny területén is szeretnének tájékozottabbak lenni. Régebben kevésbé fordult elő, most gyakori, hogy megkérdezzük, az egyes ételek miként és milyen alapanyagokból készültek.

■ G. Á.

Szülővárosa múltjának szerelmese

Beszélgetés Koszorús Oszkárral könyvekről, helytörténetről, egyházzal

Ha Oroszházán valaki aziránt érdeklődne, kihez érdemes fordulni a város történetével, egykori lakóival kapcsolatban, a kérdezettek legtöbbször alighanem rögtön Koszorús Oszkár nevét vágná rá válaszként. A köztisztviselőként álló helytörténész, író, a település díszpolgára korábban könyvtárosként és könyvesboltosként is jelen volt a helyi szellemi életben, és egyházát is több tisztségben – 1999–2012 között mint a Nyugat-békési Egyházmegye felügyelője – szolgálta. Jelenleg az Oroszházi Evangélikus Egyházközség Levéltárának vezetője.

– A családjuk története után érdeklődőknek segít kutatni az anyakönyvekben, de utána nézett már a saját őseinek is?

– Természetesen, de nehézségekbe ütköztem, mert ugye mindenkinek van két szülője, négy nagyszülője, nyolc dédszüelője, és így tovább. Esetemben azonban én vagyok a családomban az első, aki Oroszházán született, mindegyik ősöm más településen látta meg a napvilágot, így nem tartozom azon szerencsések közé, akik egy anyakönyvben megtalálják minden felmenőjük születési, házasságkötési, illetve halotti anyakönyvi bejegyzését.

– Felmenői közül többen is lelkészként szolgáltak egyházunkban.

– Valóban, édesapám is, aki épp huszonöt éve halt meg, lelkész volt [id. Koszorús Oszkár esperes – a szerk.], miként az ő édesapja, Krón Ferenc, sőt anyai nagyapám, Bartos Pál is lelkészként szolgált, mindketten Szarvason éltek. Egyik dédapám, Dubovszky Nándor Rákoskeresztúron szolgált lelkészként negyven évig. Édesapám Rescabányán született, édesanyám, aki tanítónőként dolgozott, szarvasi volt. A lelkészeken kívül sok tanító is volt az őseim között.

– Bizonyára talált valami érdekességet a kutatásai közben a családjával kapcsolatban is.

– Most olvasom Bartos nagyapámnak a családjuk számára 1954-ben papírra vetett élettörténetét, azt írja, hogy hatan voltak a felnőttkort megért testvérek. Ő a Pest megyei Mendén született, ám nemrégiben találtam meg a péteri anyakönyvekben – Péterhez mint anyaegyházközséghez tartozott Mende –, hogy előtte született két Pál nevű testvére is, akik sajnos csecsemőkorukban meghaltak. Az anyakönyveket végignézve kiderült számomra, hogy összesen tizennégy gyerek született; erről viszont soha senki nem szólt a családban.

– Miként emlékszik vissza, mint lelkészgyerekeknek milyen volt a gyerekkora?

– Szentetornyán – édesapám akkor ott volt lelkész – eszméltem, ott jártam először

templomba, iskolába. Életem első éveit tehát falusi környezetben éltem. Ekkor a negyvenes évek végét, ötvenes évek elejét írtuk. Nagy szegénység volt, megesett, hogy hat hétig nem ettünk húst. De hát a gyerek természetesnek tartja azt a világot, amelyben él. Békés szüleim voltak, nem lázadoztak, tudomásul vették – és velük együtt mi, gyerekek is – a körülményeket.

– Említette lelkész őseit, ön azonban nem lelkész lett. Mi ennek az oka?

– Beleszülettem az evangélikusságba, de nem éreztem az elhívást a lelkészi pályára. Ehhez talán hozzájárult az is, hogy láttam, hogyan nyomorgatják édesapámat. Akkoriban a lelkészek állandó megfigyelés alatt álltak. Barát álarcában jöttek mindenféle hivatalos emberek, ami nagyon megviselte édesapámat. Láttam: ha nyugodtabb életre vágyom, akkor nem szabad lelkésznek mennem. ►

– És sikerült könnyebb utat találni?

– Nem voltam a társadalom kivételezettje, nem támogattak a hivatalos politika. A gimnázium után főiskolára jelentkeztem magyar–orosz–testnevelés szakra, de nem vettek fel. Futásban nagyon jó voltam, több versenyt is nyertem, de helyhiány miatt elutasítottak. Édesapám azt javasolta, hogy valamilyen állami intézményben dolgozzak, mert ott megbecsülnének, és lenne nyugdíjam. Azt mondta, legyek vasutas vagy postás. Mai szemmel lehet, hogy mosolygunk ezen, de az ötvenes években, nem sokkal a világháború után ez praktikus gondolkodásra vallott, ezek akkor valóban biztonságos pályáknak voltak tekinthetők. Jelentkeztem a postához, de helyhiány miatt onnan is elutasítottak. Aztán a vasúttal próbálkoztam, de az orvosi vizsgálaton kiderült, hogy szintévesztő vagyok, a zöld és a barna szint téveszttem, így oda se vettek fel. Ekkor értesültem arról, hogy az orosházi könyvesboltban üresedés van. Ott meg azért nem akartak felvenni, mert lelkesgyerek voltam. Végül – 1960-at írtunk – bekerültem a boltba. Egész életemet könyvek között töltöttem, ötvenhét és fél éven keresztül. Nem bánom, hogy akkor elsőre nem vettek fel a főiskolára, így is kiegyensúlyozott és boldog ember vagyok.

– Később pedig saját könyvesboltja is lett...

– Jóval később, a rendszerváltás után. A hatvanas évek elején az orosházi könyvesboltból – akkor a helyi földműves-szövetkezeté volt – két és fél év után áthívtak könyvtárosnak a városi-járásai könyvtárba. Itt nemcsak a legújabb könyveket találtam meg, hanem régebbieket is. Édesapámnak is volt egy körülbelül ezerkötetes könyvtára teológiai, történeti munkákkal, a könyvtárban pedig minden tudomány alapl művei rendelkezésemre álltak. Fialat voltam, tele energiával, és érdekelt ez a szakma. Nyolc évig dolgoztam a könyvtárban, végzettséget is szereztem közben: 1963–1966 között Szegeden elvégeztem az Országos Széchényi Könyvtár könyvtárosképző kihelezett tagozatát. Merthogy akkoriban indult a falvakban az önálló könyvtárhálózat, ahová szakképzett könyvtárosokat kerestek. Aztán a Nyíregyházi Tanárképző Főiskola levelező tagozatát is elvégeztem könyvtár kiegészítő szakon. 1971-ben pedig visszakerültem vezetőnek a könyvesboltba.

– Nem túlzás azt állítani, hogy Oszkár bácsi két lábon járó helytörténeti enciklopédia, hiszen szerzője, szerkesztője a városáról szóló számos kötetnek – például *Orosháziai és környékbeliek Szinnyei József Magyar írók élete és munkái című művében*, *Orosháza jelesei a XIX. század végéig*, *Orosháza régen és ma* –, ezek mellett pedig több száz cikke is napvilágot látott e témában, a *Tiszatáj* folyóirat szerzői között éppúgy megtaláljuk a nevét, mint *A Békés Megyei Múzeumok Közleményeinek* kötetében. Hogyan kezdte a helytörténeti bújárást?

– Hetvenhét éve itt születtem, azóta is itt élek... A számokat, neveket, lexikális adatokat már középiskolás koromban jól

megjegyeztem. Történelemtanárnk kijelentette, hogy óráról órára meg kell tanulnunk három évszámot, és ezeket ki is kérdezte. Volt, hogy feleléskor a jobb tanulókat eggyessel küldte a helyükre, majd sorra kerültem én, a középszerű tanuló, aki viszont tudta az összes évszámot. Ekkor kezdett bennem tudatosulni, hogy az ilyen adatokat könnyen fejben tartom. Az 1960-as évek elején a könyvtárban, ahol akkoriban dolgoztam, több tudós, kutató is keresett helytörténeti adatokat az *Orosháza története* című, Nagy Gyula szerkesztésében 1965-ben kiadott könyvhöz. Sokukkal baráti kapcsolatba kerültem, és amikor megjelent a mintegy ezernyolcszáz oldalas, kétkötetes kiad-

vány, pár hónap alatt áttanulmányoztam. Az így megszerzett tudással az idősebb kutatók, olvasók egyenrangú partnerként kezdtek kezelni. Beledolgoztam magam a város történetébe, bekerültem a múzeumbarátok körébe, felolvasásokat vállaltam. Később felkértek, hogy írjak kisebb cikkeket a helyi lapba. A város történetének olyan szeleteit igyekeztem feltárni, amelyek az említett nagy kötetben nem voltak benne. Több ezer oldalas könyveket orosházi szemmel néztem át, a jegyzeteimet pedig publikáltam. Ezzel nem csorbítottam a Nagy Gyula szerkesztette könyv érdemeit, sőt kiegészítettem. Azóta is igyekszem tanulmányokat írni, amelyek gazdagítják a város és az evangélikus egyház történetét is. Legalább tíz könyvet írtam önállóan, húszat szerkesztettem és lektoráltam, negyven kötetnek voltam a munkatársa.

– **Saját könyvesboltja szellemi műhelyként, irodalmi, képzőművészeti, helytörténeti központként, előadások helyszínéül is működött.**

– Talán nem is az előadások miatt volt népszerű, hanem azért, mert az ország minden szegletéből jöttek a helytörténet iránt érdeklődők. Később a művelődési házba kerültek át az előadások, az ország legjobb előadóművészeit fogadtuk. Az irodalom és a művészetek barátjaként irodalmi esteket vezettem, képzőművészeti kiállításokat nyitottam meg.

– **Mindezt akkor sem hagyta abba, amikor eljött a nyugdíjba vonulás ideje...**

– Hatvanéves koromban – papíron – valóban nyugdíjba mentem, de vittem tovább a boltot. A hatvan év pusztán egy adat. Nem jó, ha az ember leereszt, mikor betöltötte a nyugdíjkorhatárt. A mai emberek másként élik meg a nyugdíjas időszakukat, mint hajdan. Én is ugyanúgy csinálom a dolgaimat, mint előtte. A legutóbbi időben az *Orosházi Harangszóba*, az evangélikus egyházközség lapjába írok. Számonként két-három írást adok, ezzel is hozzájárulva a helyi identitás-tudat növeléséhez, a helyi értékek feltárásához és közzétételéhez. Nemcsak az itt élők, hanem a világ minden tájára elszármazott hajdani orosházaiak is olvassák. „Megkaptam, és egy napig ismét orosházi voltam!” – írják nekem sokszor a köszönőleveleikben.

– **De nem csak a gyülekezeti lap szerzőjeként vesz részt az egyház életében: sokáig egyházmegyei felügyelő is volt.**

– 1969-ben, huszonhét éves koromban lettem presbiter a gyülekezetben. Akkor a többiek mindannyian idősebbek voltak, de szerettek volna fiatalítani. Ötven éve a legfiatalabb voltam, mára a legidősebb lettem. A gyülekezeti presbiteri tisztség mellett egyházmegyei presbiter, majd jegyző, később egyházmegyei felügyelő lettem. A törvény szerint ez utóbbi tisztség hetvenéves korig tölthető be, így akkor lemondtam.

– **Hogyan látja az evangélikus egyház mai helyzetét?**

– Ha a templomba járást, a hitéletet, az egyházi jelenlétet vizsgáljuk, akkor bizakodó vagyok. Sok minden elindult itt Orosházán, van óvoda, általános isko-

az unokáim és a dédunokáim. Más lesz a könyvek szerepe a jövőben. Nyolc éve, amikor a könyvesboltomat bezártam, már nem volt nyereséges a vállalkozás, és nemrégiben az egykori vetélytársam, egy másik könyvesbolt is bezárt.

– **Kutatóként biztosan nem zárkózik el az új technológiák használatától sem.**

– Bár életem első évtizedeit egy másik világban éltem, de igyekszem az új világ kihívásait is nyomon követni, alkalmazkodni hozzájuk. Például a digitalizált anyakönyvek nagy segítséget jelentenek. Nem kell elutazni a levéltárakba ahhoz, hogy az ember családfakutatást végezhesen, megnézheti az anyagot az interneten.

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

la, gimnázium. Mindig lesznek olyanok, akik megmaradnak az egyházban. Biztos, hogy többen is lehetnének a templomban, többen fizethetnének az egyházfenntartói járulékot, lehetne jobb a hitélet, de az Úristen mindig megadja az utódokat. Jönnek újak, olyanok, akik hittel és elszántsággal csatlakoznak az egyházhöz. Látom azt is, hogy nyugdíjaskorában sok olyan ember visszatér az egyházunkhoz, akik az 1948-ban zajlott államosításkor, az iskolai hitoktatás megszűntekor kerültek távol tőle.

– **Van-e jövője a nyomtatott könyvnek, újságnak a mai világban?**

– A tendencia az, hogy a papíralapú kiadványokat kiszorítja az internet és a digitális technológia. Látom, mit olvasnak

– **A családfakutatás kedvelt foglalatosság lett az utóbbi időben. Mi lehet ennek az oka?**

– Régebben valóban mintha kevesebb családfakutató lett volna, de olyanok mindig voltak, vannak, akik az egyetemi, főiskolai szakdolgozatukhoz keresik az adatokat, információkat a levéltárban. Hogy miért népszerű mostanság a családfakutatás? Bizonyára egyre többen látják: fontos, hogy majd a gyermekeink is tudják, mi hogyan éltünk. Hagyjunk emlékeket magunkról, ahogyan az őseink is hagytak magukról számunkra. A mai embereket is érdekli a múlt. Nemcsak a „nagy” történelem, hanem a saját családjuk története is.

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

Aki a hazájáért az életét is odaadta

Báró Jeszenák János emlékezete

Evangélikus tisztségviselőként egyházának érdekeit képviselte, politikusként a hazaszeretetet vezérelte. A honért mindent, még az életét is képes volt feláldozni. A szabadságharc egyik vértanúja 1849. október 10-én a kivégzőhelyen utolsó szavaival is a hazát éltette és a megbocsátást hirdette. A százhusz évvel ezelőtt született királyfiai báró Jeszenák Jánosra emlékezünk, akinek nevét a főváros XIV. kerületében utca őrzi.

Temes vármegyéből származik a család. A 16. században Báthory István erdélyi fejedelemtől címeres nemeslevelet nyertek a Jeszenákok, két évszázaddal később Pál nevű családtagjuk nagy kiterjedésű birtokokat szerzett Pozsony vármegyében. Emellett Királyfiára királyi adományt eszközölt ki; innen ered a család „királyfiai” előneve. A birtokszerző édesapa szintén Pál nevű fia 1781-ben bárói rangra emeltetett.

E főnemesi családban látott napvilágot 1800. január 22-én Pozsonyban Jeszenák János elsőszülött fia, aki édesapja nevét kapta a keresztségben. Tanulmányait szülővárosában végezte, az iskolapadnak jogi végzettséggel a kezében mondott búcsút. Ezt két-éves európai utazás követte: bejárta Itália, Franciaország és Nagy-Britannia jelentős részét. Esterházy Pál herceg kíséretében Londonban 1821. július 19-én részt vehetett IV. György királlyá koronázásán.

Hazatérése után nem volt kedve hivatalt vállalni, inkább az édesapjától átvett szenicei birtokon gazdálkodott, a feljegyzések szerint „jobbágyaival legszebb patriarchális viszonyban élve”. Hét év múlva, 1829-ben újabb fordulat következett életében: megnősült. Felesége a nála tíz évvel fiatalabb Forgách Alojzia grófnő lett, akivel boldog házasságban éltek. Öt gyermekük született. Amikor Székács József, a pesti magyar evangélikus gyülekezet első lelkesze, későbbi bányakerületi püspök meglátogatta a síralomházban Jeszenák bárót a kivégzése előtt, ő ezt kérte a lelkesztől: „Mondja meg nőmnek, hogy azon húsz éven keresztül, meddig

együtt éltünk, nem emlékezem egy pillanatra is, mellyet keserűvé tett volna; a mi házasságunk folytonos boldogság volt.” Felesége negyvenkét évvel élte túl mártírhalált halt férjét.

Báró Jeszenák János

Egyházi tisztségben

A Jeszenák család férfi tagjainak életében a hit és az evangélikus egyházhoz való kötődés meghatározó volt. Az 1880-ban Budapesten kiadott, *A magyarhoni ágostai hitvallásu evangélikusok négy egyházkerületének egyetemes névtára 1880. évben* című kiadvány első fejezete a „Dunáninnyi Superintendetia” tisztségviselőit veszi sorra. A kerületi világi felügyelők sorában

1736–1849 között ötször találkozhatunk a Jeszenák névvel, viselőik közül hárman a bárói család tagjai. A mártírsorsú János édesapja, id. báró Jeszenák János a névtár tanúsága szerint 1814-től kilenc éven át töltötte be e vezető tisztséget, míg fia, aki az országos felügyelővé megválasztott Zay Károly gróftól vette át a stafétabotot, 1841–1849 között volt egyházkerületi felügyelő. E szolgálatának is a kötél általi halál vetett véget. Ifjabb Jeszenák János a kerületi funkciója előtt a nyitrai evangélikus esperesség felügyelői feladatait látta el.

Politikai karrier

Az ifjú báróra nagy hatással voltak Széchenyi István gondolatai, Széchenyi a naplóiban többször is említi Jeszenák nevét, egy ideig levelezésben is álltak egymással. Jeszenák báró a főrendi tábla ellenzéki tagjaként 1825-től részt vett az országgyűléseken. 1833-ban például nemmel szavazott a katolikus egyháznak adandó reverzális kérdésében. 1835-ben ő is támogatta Széchenyi hídépítési tervét, a július 6-i ülésen felszólalt Wesselényi báró perbefogási ügyében; egy évvel később ő is azok közé tartozott, akik támogatták a rendek által javasolt összeg megajánlását a Nemzeti Múzeum új épületére.

A főrendi ellenzék vezetőjével, Batthyány Lajossal Jeszenák János az 1839–40. évi országgyűlésen került közelebbi ismeretségbe. Amikor 1848 áprilisában megalakult a Batthyány-kormány, Szemere Bertalan belügyminiszter javaslatára Jeszenákot mint a reformellenzék régi tagját Nyitra megye főispánjává nevezte ki István nádor, királyi helytartó.

1848–49 sajátos intézményei közé tartozott a kormánybiztosság rendszere. Kormánybiztosok irányították a törvényhatóságok védelmi intézkedéseit, illetve szervezték például az újoncozást vagy az egyes területek védelmének a megszer-

Báró Jeszenák János síremlékének részlete (pozsonyi Kecskikapui evangélikus temető)

vezését. Batthyány miniszterelnök 1848. szeptember 23-án Jeszenák Jánost nevezte ki Nyitra megye teljhatalmú kormánybiztosává. Fő feladata a Morvaországból érkező szlovák bujtogatók elleni fellépés volt.

Az újdonsült kormánybiztos első lépéseként reguláris és nemzetőr csapatokat szervezett. Ezeknek sikerült megsemmisíteni azt a szervezkedést, amely a felső-magyarországi szlovákok magyar kormány elleni lázadását akarta fellobbantani. Jeszenák János ezenkívül sikerrel akadályozta meg a lipótvári erődítmény átállítását a császári oldalra. Ezért a Kossuth vezette Országos Honvédelmi Bizottmány október 15-én köszönetet mondott neki.

A sikeres kormánybiztos 1849 januárjában Komáromba tette át székhelyét. Április végén Pozsony megye kormánybiztoságát is rábízták. Július közepén csatlakozott a Görgey által vezetett feldunai hadsereghez, azzal vonult le Aradra. Augusztus 13-án a világosi fegyverletételnél került fogságba. Az oroszok a többi magyar politikussal együtt őt is átadták az osztrákoknak.

Először Aradon hallgatták ki, mivel azonban az aradi hadbíróság feladata csak a katonák elleni eljárás lefolytatása

volt, a civil Jeszenák Jánost Pestre, az Új-épületbe szállították. Itt volt a tárgyalása Csány László Pozsony megyei kormánybiztosnak, az 1849-es közlekedésügyi miniszternek is, majd Jeszenákkal együtt itt végezték ki, illetve ebben az épületben hajtották végre a halálos ítéletet október 6-án Batthyány Lajos miniszterelnökön is.

Az utolsó napok

Jeszenák János peranyaga elveszett, így a részleteket nem ismerjük. Az ítéletet azonban igen: kötél általi halál. Amikor Mária Dorottya, József nádor özvegye értesült az ítéletről, levélben kérte Johann Kempen rendőrminisztert a végrehajtásának elhalasztására. Közbenjárása azonban sikertelen maradt.

A kivégzés előtti napon, 1849. október 9-én Székács József pesti evangélikus lelkész látogatta meg a negyvenkilenc éves halálraítéltet a börtönben, hogy úrvacsorát adjon neki. Az ő feljegyzéseiből ismerjük a történeteket. A szöveget az *Evangélikus Theologia* című lap különszáma közölte, amely 1948-ban, a szabadságharc századik évfordulójának évében jelent meg.

Székács lelkész így írt a síralomházban tett első látogatásról: „Én mindenre

kész vagyok», ez volt első szava, midőn beléptem hozzá. »Ily találkozást egyikünk sem hitt volna! Én nem magamat sajnálom, hanem önöket; én szabad leszek, ha kivégeznek: önökre halálig tartó s a hazára örökös rabság vár« – kezdi Székács a visszaemlékezést. – Később így folytatja: Aztán kérdeztem, óhajt-e az úrvacsorával élni? »Igen, úgymond, mert az szerette, kinek küzdelme az életben és kimúlása hasonlít a miénkhez.« Teljes buzgósággal vette fel az úrvacsorát, s könnyei csak akkor indultak meg, midőn imádságunkba befoglaltuk nejét, gyermekeit, családját; ekkor igen keservesen zokogott, de férfiaságát megtartotta akkor is. – Az úrvacsora után megöleltem, s egymás karjában sokáig zokogtunk. – Legbajosabb az volt, hogy tanúk nélkül nem lehettünk. Minden szögletben egy fegyveres s azonkívül egy tiszt, ki bemenetelem előtt magyarul beszélt velem; nyílt és bizalmas beszélgetésről szó sem lehetett.»

A másnap hajnali hat órakor végrehajtott kivégzés előtt az evangélikus lelkészt újra beengedték Jeszenákhoz. A közös imádkozás után „közel hajolva hozzám mintegy így szólott: »Ön hivatva lesz rólam s végső órámról tanúságot tenni a haza előtt. Mondja meg azoknak, akiket illet, hogy én azt, amit tettem, halálom óráján sem bántam meg; hogy egyet sem tagadtam meg azon elvek közül, mellyekért nemzetem annyi áldozattal és vérontással küzdött.«»

Az utolsó percekre pedig így emlékszik a szemtanú lelkész: „A vesztőhelyre érvén először B. Jeszenák szólítottatott, a vas levéttetett róla, az ítélet felolvastatott, s ő a hóhéroknek átadatott. – A lépcső legalsó fokán e szavakat mondá: »Csak azt akarom mondani: Isten áldja meg a magyar hazát!«, a lépcső legfelső fokán pedig ezt: »Megbocsátok ellenségeimnek!« Három másodperc múlva megszűnt lenni.»

Báró Jeszenák János holttestét 1867-ig a pesti református templom sírboltjában őrizték, csak a családi címer mutatta, kinek a földi maradványait rejtje a kriptá. 1867-ben kapott engedélyt az özvegy arra, hogy a koporsót Pozsonyba szállíttassa. A pozsonyi evangélikus egyház december 2-án gyászünnepeket rendezett, két év múlva, 1869. október 10-én, a kivégzés huszadik évfordulóján leplezték le a Kecskikapui temetőben található síremléket.

■ BODA ZSUZSA

Egy keresztény szellemi műhely ünnepe

Harmincöt év – vissza- és előrettekintett a Vigilia

Nagyon jó érzés jelen lenni ott, ahol kétségkívül dominálnak a szellemi értékek, és a találkozás résztvevőit már az érdemi megszólalások előtt is eltölti egy közös, magasztos érzés: van miért hálát adni, és van miért előrettekinteni éppen akkor, amikor a stafétaváltás pillanata zajlik. Ebben az élményben volt részük mindazoknak, akik december 12-én megtöltötték a budapesti Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola dísztermét abból az alkalomból, hogy Lukács László piarista szerzetes harmincöt év után átadta a Vigilia folyóirat főszerkesztői tisztét eddigi helyettesének, Görfől Tibornak.

Erőt adó tartalom

Meghitt és bensőséges, tiszta szellemi hangulat uralta a dísztermet ezen az estén. Sokféle tudomány képviselői, az irodalmi és művészeti élet alkotói, szereplői, teológusok, lelkészek, egyházi emberek ültünk egy teremben, több évtizedes értéktéremtést ünnepeelve. Felémelő érzés volt egy folyamatos szellemi forrásból egy-két kortyot fogyasztani.

Mit tett a *Vigilia*? Miből állt össze? Feltartóztathatatlanul áramló meglátások, megérzések és felfedezések. Megosztott és közreadott értékek. Az egyház külső és belső világából megszólaló reprezentánsok ébresztő vallomásai születtek meg, láttak napvilágot lapjain határozott főszerkesztői motivációra. Imádságok, elbeszélések és meditációk aktuális frissességgel. Társadalmi küzdelmek, viharok közben is biztatást és erőt adó cikkek születtek, hol provokatív éllel, hol pedig elegyengető és sebeket is gyógyító hangvétellel. Kezdő és befutott költők verseit is közreadta a lap folyamatosan. Nemcsak katolikus, hanem protestáns lelkészek önképzését vagy akár az igehirdetésekre való felkészülését is segítette egy-egy szám tematikus megalapozottsága és a téma pezsgő feldolgozása.

Jó arra gondolni, micsoda szellemet serkentő és hitet ébresztő támogatást nyújtott a *Vigilia* több mint nyolc évtizedes fennállása alatt, ezen belül különösen is az elmúlt harmincöt év lapszámaiban. Nyilvánvaló, hogy emögött ott volt a körültekintő, mélyen empatikus, az egyház és a társadalom helyzetét diplomatikusan kezelő, tudatos főszerkesztői tevékenység, jól felismerhető teológiai, pedagógiai és pszichológiai megalapozottság. Mindez a szerzetesi élet pástori szeretetével párosulva. Aki által mindezeket kaptuk Istentől, nem más, mint az elképzelhetetlenül széles baráti körrel kommunikáló polihisztor, Lukács

Hogy többről van szó ezen az estén, mint személyi változásról egy felelős pozícióban, az azonnal érezhető volt. A magyar társadalom egészében is meghatározó keresztény szellemi műhely ünnepére gyűltünk egybe, és számba vettük azt a közös gondolkodást és alkotást, értéktéremtő munkát, amelyet ez a szellemi közösség végez immár nyolc évtizede – hittel, nívósan és aktuálisan.

Nehéz időkben, 1935. február 2-án született a *Vigilia*. Alapítóinak akkori szándékán ma is érdemes elgondolkodni: „Nemcsak a kegyelem, de az egyszerű belátás is rá kell vezesse a szellemet csak egy kissé is tisztelő embert, hogy nincs

egyébre szüksége, mint konzekvensen végiggondolni mindazt, ami a szellem tisztelétéből folyik, s nem kétséges, hogy a végén, a kupola zárópontjánál meg fogja találni a megoldást: Istent. A »Vigilia« a nagy lelki renaissance hirdetője, s ahogy ezt a magyar közönség elé tárja, a mód, a kivitel, a szellem és a stílus, egészen új. Nem adunk programot: a szellem nagy értékeit gyűjtjük össze és közvetítjük, adjuk tovább egy új világ új katolikus értékeire szomjas magyar elit közönségnek” – olvasható az újonnan indult folyóirat legelső számának fülszövegében. A legutóbbi évtizedekben kitapintható ökumenikus nyitottsággal igyekezett a lap megvalósítani ezt a célt.

László. A főszerkesztő, aki evangélikus szerzőket is előszeretettel foglalkoztatót mindig.

Meghallgatni és válaszolni

Üzenet a *Vigilia* léte és kapcsolódása az egyházi sajtóhoz ma is. Az egyházi sajtónak nagy feladata, hogy minél szélesebb területre, minél több társadalmi réteghez eljuttassa azt a szellemi értéket, amelyet az egyház képvisel.

Különleges szószék az egyházi sajtó. Ha túl magasan van, akkor kevesen figyelnek rá. Ha túl alacsonyra ereszkedik, akkor minőségi hiányosságok zavarják. Megtalálni a színvonalasat, elmondani a lényegeset és továbbgondolkodásra ösztönözni az olvasókat csak akkor lehet, ha értékes gondolatokat minőségi nyelvezettel és izgalmas kérdésfelvetéssel ad közre a sajtó. Ez vezet aktivitásra. Ez indít etikus cselekvésre. Ez bátorít kilépésre, és ez ösztönzi a közösségi életet. Ha ez hiányzik, akkor a passzivitás és a közöny, a kiábrándultság és az érdektelenség kezd terjedni.

Néhány alapvető kérdés megkerülhetetlen ebben az összefüggésben. Ki tudja-e vinni az egyházi sajtó érthetően és érdekesen a templom falain kívülre azt, amit hiszünk és vallunk? Fel tudja-e erősíteni annyira a mindig újrafogalmazott és ismételt felfedezett krisztusi üzenetet a világban, hogy az aktuális és naprakész legyen? Oda tudja-e vonzani magához az olvasókat, színvonalas és kritikus gondolkodást kínálva, olyat, amilyennel valóban érdemes keresztényként élni és fáradozni a világban ma is?

Nemcsak a filozófia vagy a társadalomtudomány küzd a mindennapok létkérdéseinek megértéséért, hanem a gondolkodó keresztény teológia is. Az összekötés és a kapcsolatépítés szolgálata mindig az egyházi sajtóé, akármilyen külső-belső körülmények uralkodjanak is az egyház életében. Az egyházi sajtó az erejét és a színvonalát akkor tudja megtartani, ha érdeklődő tekintettel és bátran odafordul a világi alkotók, írók és tudósok munkáihoz. Nyit és befogad. Kérdez és érdeklődik. Meghallgat és válaszol. Bennük megtalálja az „elrejtett”, de hihetetlenül értékes „külső kincseket”. Ezt tette nehéz időkben is elég feltűnően a *Vigilia* például akkor, amikor olyan értékes műveket jelentetett meg, amelyek – legyen a háttérben akár az elnyomás,

akár a kényszerített gondolatkoncentráció – nem kellett más szerkesztőknek.

Több évtizednyi idő alatt a főszerkesztő arculatot teremt. Egyénisége rányomja a bélyegét a kinyomtatott lapra. Így lehet üzenete annak az egyszerűségnek, közvetlenségnek és hitelességnek, amelyet egy-egy *Vigilia*-szám kézbevételekor érzünk ma is.

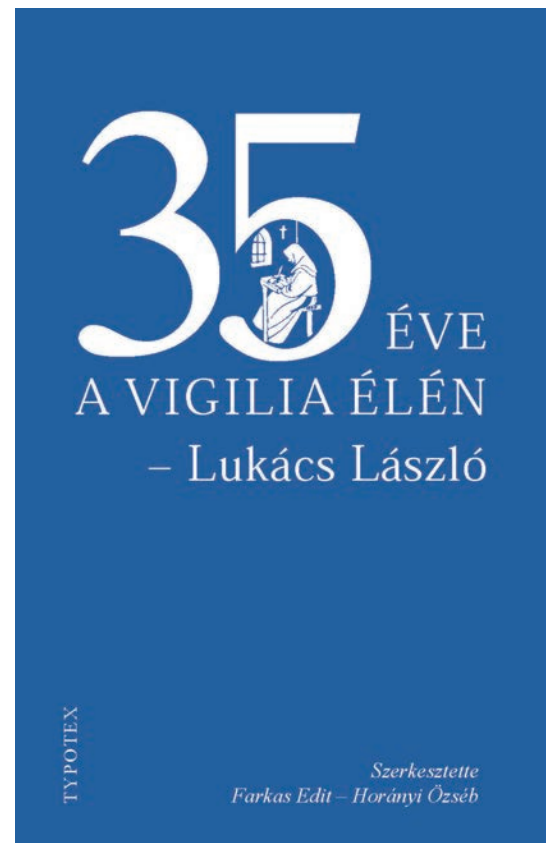
A lapszámok első oldala, amelyet a főszerkesztő mindig maga írt, rezonanciát teremt az olvasóban: erre gondoltam én is, ez nagyon aktuális, erről tényleg érdemes együtt gondolkodnunk. Élménymegosztás ez a bevezető rovat, egyben élményteremtő is. Arról szól, amiről hallanunk kell. Arra indít, hogy el ne felejtünk kutatni, keresgélni és személyes üzenetet felfedezni a közreadott írásokban. Vidd tovább a kérdést! Keresd a saját válaszodat! Mondd el a környezetedben! A minőségi tartalom ezt sugallja.

Szellemi mozgósítás

Sikert akkor érhet el egy-egy folyóirat – a keresztény is –, ha szellemi holdudvar veszi körül, a felelős és szabad gondolkodás szellemében. Az igényesség, a folyamatosan magasan tartott szellemi színvonal és a megbízható szellemi táplálék összehozza és meg is őrzi azokat, akik ugyanabból a kútforrásból merítenek. Nincs nagyobb eredmény annál, mint amikor generációkon át sikerül megszólítani az olvasókat és közös gondolkodást kiváltani egy-egy aktuális társadalmi kérdés körül.

Az egyházi sajtó képes megtenni ezt a szellemi mozgósítást. Ha megteszi, ha tudatosan felvállalja a minőségi munkát, akkor köré csoportosulnak mindazok, akik tisztábban, élesebben vagy mélyebben szeretnének látni. Igény mindig van erre. De nagy szükség is van rá. Erre a munkára áldozni minden egyházban nagyon érdemes, mert enélkül erőtlenedik a keresztény kommunikáció, sőt gyorsan be is szűkül az egyház társadalmi mozgásteret. Lassan elvész a szó ereje. Nincs továbbadott és továbbgondolt evangélium a társadalom tágabb körében, és ezzel csökken az egyház vonzereje és hitelessége is.

Köszönjük Lukács László tanár úrnak, hogy evangélikusként többen is részesülhettünk ennek a szellemi körnek az ajándékából, és hálával köszönjük meg Istennek mindazt, amit ezen az ökume-

nikus szellemi csatornán, ebben a közösségben megtapasztalhattunk. (A folyóirat utóbbi három és fél évtizedét pályatársak írásaival felidéző, *35 éve a Vigilia élén – Lukács László* című gyűjteményes kötet bemutatójának alkalmá is volt ez az este. A könyvről és a főszerkesztő munkásságáról Várszegi Asztrik püspök, emeritus pannonhalmi főpát beszélt.)

Az utódnak, Görföl Tibornak az esten elhangzott spontán helyzetértékelése a jelen és a jövő felé fordítja a gondolkodásunkat: „Napjainkban sok ember vagy harány és ízléstelen, vagy sötét és üres dolggal találkozik. Ha ezt a két végletet el szeretnénk kerülni, akkor a nagy szellemek művei és a szent életű emberek példája felé kell fordulnunk. Sajnos a nagy szellemek egyre kevesebben vannak, a szent életű emberek pedig szótlanná váltak. Ebben a helyzetben kell megpróbálnunk az értékes és színvonalas gondolatokat közvetíteni. A *Vigilia* feladata az, hogy megmaradjon valami a szellem iránti tiszteletből, és eljussunk oda, hogy a kultúra művelői ne legyintsenek egymásra.”

Izgalmas feladat és nemes küldetés ez a keresztény sajtóban fáradozó minden alkotó számára, de ez az „ébredés és őrállás” mindent megér ma is felekezetenként és felekezetek között egyaránt.

■ SZABÓ LAJOS

Miért nincs a vonaton bástya?

A gyerekeim nagyon szeretik a szóvicceket.
– Hogy hívják a nagyon nagy órán a nagymutatót?

– Muta-*tengernek!*

– Hogyan kell két libát három felé hazahajtani?

– Fogj egy vesszőt, és figyeld az órát, hogy le ne késd a három órát!

– Ismersz olyan embert, aki átlát a falon?

– ??

– Itt vagyok én – és ezzel egy rajzlapra írt Á betűt tesz a falhoz. – Tessék, most á-t látok.

Szóval, olajoznom kell az eszem kerekét, ha nem akarok lemaradni a tekervényes tréfák között. A napokban egy új ponénnal állítottak meg.

– Miért nincs a vonaton bástya?

Hát, a bástya az utolsó dolog, ami eszembe jut egy vonatról, úgyhogy meg-

adtam magam. Ők pedig megadták a kegyelemdőfést:

– Mert a vonat nem vár.

Ez már igaz! A vonat tényleg nem vár. A családjában kisebb-nagyobb különbségek vannak közöttünk, de abban teljesen egyformák vagyunk, hogy az indulási idő előtt nem sokkal szoktunk megérkezni a buszhoz-vonathoz. És bizony előfordult már, hogy meghíúsult az utazás a kényelmességünk, lazaságunk miatt: a vonat az adott időben jött, de mivel nem állt senki a megállóban, el is suhant a kis falunk mellett. Mi már csak a távolba vesző utolsó vagonot láthattuk belőle.

A címben szereplő tréfás kérdés jópofa és találó. De most én is továbbszóltam magamban a szóviccet. Mert az Úr neve meg bástya, ahogy az egyik kedvenc énekem mondja, és ő valóban vár is. Nemcsak úgy, mint menedék, védelem – ezt nyúj-

totta hajdan a fállal körülvevett, bástyákkal megerősített, jól védhető építmény –, hanem úgy is, hogy várakozik.

Kisebb koromban sokszor próbáltam elképzelni, mit csinál a Jóisten egész nap. Amikor megjelent egy ilyen című könyv (Heinz Manfred Schulz írta, először 1980-ban, másodszor 1998-ban adták ki, ezért már csak antikváriumban lehet beszerezni), rájöttem, hogy nem csak engem izgat ez a kérdés.

Vannak, akik nagy szakállú, unatkozó, közömbös képű öregúrnak képzelik el Istent. Ők azt gondolják, hogy ha mi nem érdekjük őt, nekünk miért kellene foglalkoznunk vele? Mások rendőr őrmestert látnak benne, olyan valakit, aki folyton azt figyel, hogy mit rontunk el, és ezeket jegyzeteli egy nagy könyvbe, hogy majd alaposan meg tudjon büntetni érte bennünket. Szerintük folyton félnünk, rettegnünk kell

tőle, és ha lehet, valahogy meg kell tanulnunk kimagyarázni magunkat előtte.

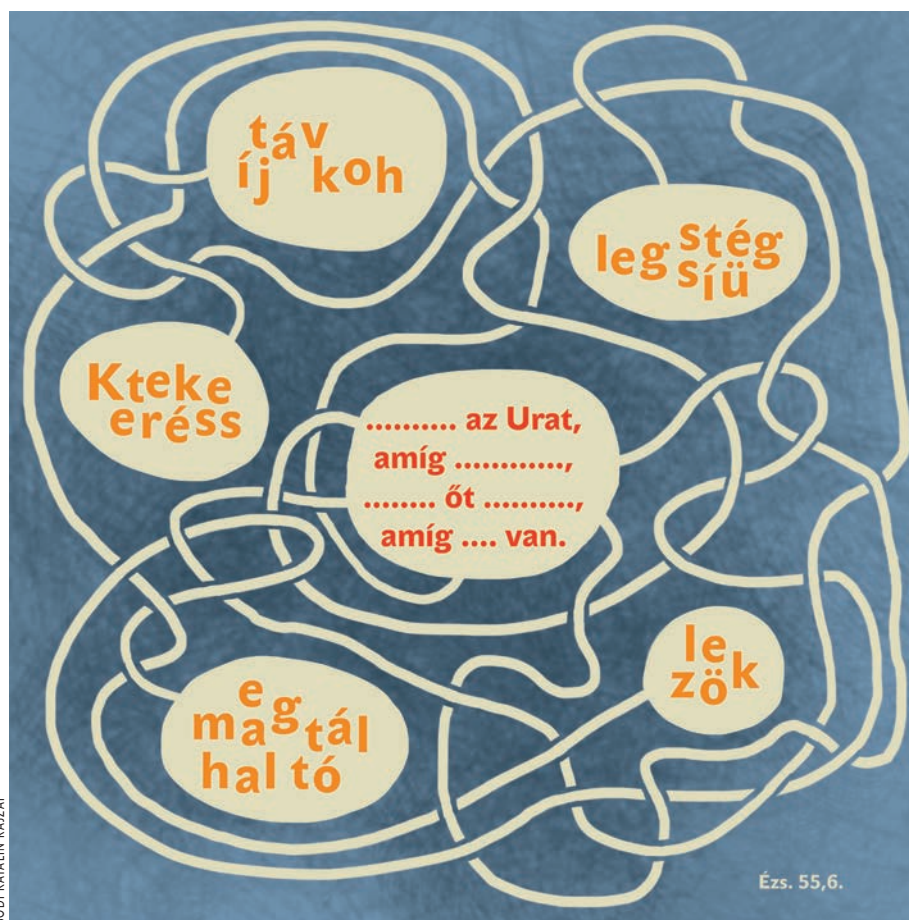
Akad, aki szerint Isten olyan, mint a rajzfilmben Hófehérke: jól elvan az állatokkal, együtt tevékenykednek és vidámkodnak, a többi teremtmény csak zavaró tényező neki. Tehát semmi teendőnk vele, csak ne nagyon kerüljünk az útjába.

Persze az ellenkező véglet is létezik: vannak, akik Istent kívánságteljesítő automatának tartják, ami nem valami jól működik. Mi beledobjuk a megfelelő mennyiségű imát, jó cselekedetet, öneki meg kutya kötelessége volna teljesíteni, amit kértünk tőle. Ha nem teszi, akkor keveset imádkoztunk; és hát – mondják ők – valljuk be, elég telhetetlen, ha ezt gondolja rólunk. Vagy nem csináltunk valamit jól, tehát még jobban kell igyekeznünk, amibe viszont nagyon el lehet fáradni olykor. Vagy azt gondoljuk: elromlott az Isten-automata – egye meg a fene, hát már ez sem működik megbízhatóan! Akkor legközelebb nem dobunk bele semmit, nem érdemes.

A Bibliában azonban egészen más képet látunk Istenről. Ő mindig a cselekedetein keresztül mutatja meg az embernek, hogy kicsoda, és hogyan viszonyul hozzánk. Amikor megteremtette az embert, jó dolgokat adott neki, szép feladatokat, és esténként beszélgetett vele. Kapcsolatot ápol Isten a teremtményeivel. Nóét, Ábrahámot, Jákóbot ő szólította meg. Látjuk, hogy József kalandos életében is mindvégig jelen volt, de csak ahol szóhoz engedte jutni a fiú, ott vált számára közelivé. Így József életének fájdalmas eseményei is értelmet nyertek, egy szabadító terv részévé váltak.

És Isten volt az, aki már csecsemőként terelgette a Níluson a kis Mózes babát a gyékénykosárkában. Így lehetséges, hogy a vezetéshez szükséges alapismereteket megkapta a fáraó udvarában, ahol nevelkedett. Az Úr volt az, aki megvárta, míg Mózes elég érett lett arra, hogy útnak induljon teljes alkalmatlanságának tudatában, csak az Örökkévaló hatalmára támaszkodva. Isten nyitotta meg a zsidó nép előtt a Vörös-tengert, ő adott nekik ételt és italt a pusztában, nevelte, vezette, megőrizte népét a vándorlás ideje alatt.

Dalok is szólnak arról, hogy Isten vár, szeret és szólít minket. A YouTube-on is megtalálhatod például a következőket: Pintér Béla: *Él az Úr* • Fehér Ibolya: *A szívem megnyitom előtted* • *Szívembe jöjj* (egyházzenei tábor záróalkalma, 2007).

BÓDI KATALIN RAJZAI

A kacskaringós vonalak elvezetnek a betűkupacokhoz. Ha megfelelő sorrendbe rakod a kupacok betűit, elolvashatod az aranymondást

Ezek a történetek arról beszélnek nekem, hogy Isten figyel ránk. Hogy készenlében van mindig, egészen közel hozzánk. Hogy hányszor és miképpen szólít bennünket, míg meg nem halljuk a szavát, azt nem tudom, de elég türelmesnek tűnik. Sok-sok elrontott lehetőség után is hűségesen keresi a kapcsolatot velünk, és vár ránk.

A vonat valóban nem vár, de Isten igen.

És mi van, ha hiába vár? Nos, mindenkinek lehetősége van sok-sok bukásra, megszégyenülésre, kudarcra, elszalasztott lehetőségre, elhibázott döntésre. Ha most egy kosárban előtettek lenne a saját magatok által irányított élet bizonytalan kimenetele, tervszerűtlensége, egy másik

kosárban pedig az a biztonság, célra tartás, amelyet az Úrral járt út kínál, és az a szeretet, amellyel az Úr körbeveszi az ő útján járókat, akkor talán könnyebb volna választani.

Isten tehát vár, és az ő bölcsességét, szeretetét és közelségét kínálja nekünk. Vagy ahogy az *Újszövetségben*, a *Jelenések könyvében* olvashatjuk: „Íme, az ajtó előtt állok, és zörgetek: ha valaki meghallja a hangomat, és kinyitja az ajtót, bemegyek ahhoz, és vele vacsorálok, ő pedig énvelem.” (Jel 3,20) Jézus kívül vár, és ha bejöhét, ha beengedjük az életünkbe, akkor kapcsolatot alakít ki velünk. De úgy beszél erről, hogy lássuk: nem erőszakkal teszi ezt. Mi vagyunk otthon, lehetőségünk van őt behívni, és ha kizárjuk, akkor nem fog ránk törni.

Mekkora alázat ez! Milyen tisztelettel bánik velünk! Az orvosnál én várok, a vonatnál én várok, a postán én várok. Isten pedig rám vár. És vár rád is. Ne halaszd el a találkozást! ■

Kövessen bennünket
az interneten is:
evangelikus.hu

Naponta aktuális tartalommal,
lelki táplálékkal, friss hírekkel,
érdekes interjúkkal, véleményekkel,
videókkal és képekkel várja Önt
a Magyarországi Evangélikus Egyház
hivatalos honlapja.

Egy kattintásra vagyunk Öntől!

Felvételi tájékoztató a Deák téren. A Deák Téri Evangélikus Gimnáziumba (1052 Budapest, Sütő utca 1.) a 2020/2021-es tanévre felvételizni szándékozó diákok és szüleik számára felvételi tájékoztatót tartunk: január 31-én, péntek délután 4 óra várjuk a jelenleg negyedik, illetve nyolcadik osztályos tanulókat és szüleiket. A szülőknek az iskola igazgatója számol be iskolánk működéséről, hagyományairól és a felvételi rendszerről, a gyerekek pedig diákjaink segítségével ismerhetik meg az intézményt. Szeretettel várjuk az érdeklődőket! Elsősorban azokat hívjuk, akik az őszi tájékoztatón nem vettek részt.

Apróhirdetés. Gyűjtő venne bélyeggyűjteményt, postai képes levelezőlapot. Tel.: 1/322-8439, 20/522-5690.

50 ÉVE HARANGÖNTÉS
ŐRBOTTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS
aranykoszorús
harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk (harangjátékokat is) a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

harangontes.hu – harangontode.hu

Levélcíme: 2162 Órbottyán, Rákóczi u. 134. Pf. 10.

Telefon: 28/360-170, 30/948-9575, 30/728-8161.

E-mail: gombosmi@harangontes.hu, info@harangontode.hu.

Magyar Elektra a Térszínházban

A 485 éve született Bornemisza Péter evangélikus lelkész, hitvitázó prédikátor, író, költő, nyomdász, jószágra nevelő tanító volt, akire a magyar értelmiség példaképként tekinthet. Tiszteletére a reformáció jubileumi évében, 2017-ben a budapesti Térszínház Bucz Hunor rendezésében bemutatta Szophoklész tragédiáját Bornemisza magyarításában, *Magyar Elektra* címmel. (Az előadásról az *Evangélikus Élet* 2017. április 30-i számában közöltünk írást.)

A magyar kultúra napja alkalmából a társulat ismét műsorra tűzi a darabot. Minden érdeklődőt szeretettel várnak január 20-án és 22-én, hétfőn és szerdán 19 órakor az óbudai Zichy-kastélyban (1033 Budapest, Fő tér 1.; telefon: [+36] 30/391-9765; e-mail: terszinhaz@gmail.com; honlap: Terszinhaz.hu). ■ E. É.

FOTÓ: RIPKA DÁNIEL

Ökumenikus találkozó. Minden hónap harmadik vasárnapján 16 órakor ökumenikus találkozóra, istentiszteletre és előadásra várjuk az érdeklődőket a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának székházába (1117 Budapest, Magyar tudósok körútja 3.), a földszinti tanácsterembe *Az egyház egységéért – az év egészében* gondolat jegyében. A január 19-i, teljes liturgiájú, eucharisztikus (úrvacsorai) istentisztelet igehirdetésének fő üzenete: *Az Úr továbbvezeti a közösség útját.* A szolgálatot Péter Zoltán evangélikus lelkész végzi. Liturgiai szolgatárs Széchezy Béla József apát. Az istentiszteletet közgyűlés, majd beszélgetés követi. Utóbbinak a témája: *A Jézus Testvérei Ökumenikus Diakóniai Rend előzetes és jelenlegi, együttesen mintegy hatvan éve.* Szeretettel várjuk a korábbi Farkasréti Ökumenikus Közösség, a volt KÖT, a Fokoláre, az Ökumenikus Lelkészkonferencia, a hittudományi egyetemek, valamint az International Ecumenical Fellowship magyar régiójának tagjait, régi és új érdeklődőit, barátait is.

Jézus Testvérei Ökumenikus Diakóniai Rend

A Keresztény Értelmiségi Fórum következő alkalmán a budahegyvidéki evangélikus templomban (Budapest XII. ker., Kék Golyó u. 17.) január 27-én 18.30-kor *Kommunikáció a közösség szolgálatában* címmel Gáncs Kristófnak, az Ökumenikus Segélyszervezet kommunikációs igazgatójának előadása hangzik el.

Barcasági sokadalom

Beiktatták Koszta István püspökhelyettest

A barcasági Bácsfalu evangélikus gyülekezete volt a házigazdája december közepén a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház karácsony előtti hagyományos rendezvényének. Az adventi sokadalomba a környező településekről is szép számmal érkeztek, különös tekintettel arra, hogy ezen a hétvégén iktatták be püspökhelyettesi tisztébe Koszta István brassói lelkipásztort.

A parókia udvarán gyülekezőket ezen a december 14-i szombat reggelen a zágoni ifjúsági fúvószenekar köszöntötte Musát Gyula karnagy vezetésével, majd a négyfalusi cserkészek mutatták be az általuk készített betlehemeset. Ezután mindenki átvonult a Hétfalusi Magyar Ifjúsági Klub által szervezett karácsonyi vásárhoz, ahol Tatrang, Zajzon és Pürkerec boricásai adták elő sajátos karácsonyi táncukat.

Az eseménysorozat este hat órától úgynevezett Borcsa-esttel [a Borcsa Mihály Kereszttyén Kulturális Egyesület alkalmával – a szerk.] folytatódott a Bácsfalusi Evangélikus Egyházközség gyülekezeti termében. A házigazda lelkész, Hankó Szilámér köszöntése után Zelenák József esperes vezette fel az előadásokat: Ador-

jáni Dezső Zoltánt, a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház püspökét, illetve Kondor Pétert, a Magyarországi Evangélikus Egyház Déli Egyházkerületének lelkészi vezetőjét. A két püspök nemcsak egyházának, illetve egyházkerületének jelenéről, kihívásairól, terveiről beszélt, de személyes életükről is megosztottak részleteket az egybegyűltekkal. Az ezt követő – Fazakas Imola zongorajátékával színesített – kötetlen beszélgetés méltó lezárása volt a napnak.

Vasárnap 12 órára hívogatták a harangok az érdeklődőket az ünnepi úrvacsorás istentiszteletre, amelyen Kondor Péter hirdette az ígét, míg a liturgiai szolgálatban Adorjáni Dezső Zoltán és Zelenák József esperes segédkezett.

FOTÓ: FVFFILMS

Az istentiszteleten került sor Koszta István (*képünkön*) püspökhelyettesessé szentelésére. Adorjáni Dezső Zoltán az alkalmas és alkalmat időben vállalt, jó szívvel és lélekkel végzett munka privilégiumára hívta fel a figyelmet szentelési beszédében, hangsúlyozva, hogy „zarándoktársként” készen, nyitottan, meghallgató embernek kell lennie annak, akit Isten szolgálatra hívott. Az alkalom ünnepi jellegét erősítette a sepsiszentgyörgyi Cantate gyermekkórus, valamint a brassói Mátka népdalcsoporthoz tartozó éneke.

Az ünnepi hétvégét a közös ebéd zárta a parókia udvarán, ahol a brassói Mátka népzenei szolgálatát a zenét.

■ SIMON ANDREA

Forrás: *Evangelikus.net*

KÖSZI-bemutató az egyetemen

A KÖSZI, azaz a Keresztény Önkéntesek Szövetsége az Ifjúságért és Gyermekért a múlt év vége felé ismét felkereste a fővárosban az Evangélikus Hittudományi Egyetemet, hogy a kollégiumépület kápolnájában megtartsa – Önként és dalolva! címen ismert – bemutatkozó estjét. Az alkalom az eddigi évekhez hasonlóan áhítattal és közös zenéléssel kezdődött, és a KÖSZI-sek által készített finom falatokkal zárult. E két állandó program között azonban egy igazán különleges is ékelődött.

Az esti áhítatra gyűltek össze az érdeklődő kollégisták, valamint a KÖSZI önkéntesei, hogy együtt hallgassák meg Szabó B. András evangélikus lelkészt, aki a közösség létrehozásának keresztény képességéről beszélt a következő igazsághoz kapcsolódva: „Amit tehát láttunk és hallottunk, azt hirdetjük nektek is, hogy nektek is közösségetek legyen velünk: a mi közösségünk pedig közösség az Atyával és az ő Fiával, Jézus Krisztussal. Ezt azért írjuk meg nektek, hogy örömeitek teljes legyen.” (1Jn 1,3-4)

Tóth Lilla, a KÖSZI egyik önkéntese és az est fő szervezője a sokak által is-

mert *Honfoglaló* játék egy különleges változatát állította össze az estére, amely a *KÖSZI Foglalom* nevet kapta. A feladatok a különböző KÖSZI-táborokkal voltak kapcsolatosak, így kaphattak betekintést az érdeklődők a szervezet életébe, felépítésébe és programjaiba. A résztvevők csapatokat alkotva próbáltak választ adni az időnként meglehetősen furfangos kérdésekre. A játék teljes mértékben interaktív volt, több feladatban is valamelyik tábor napjait összefoglaló videókat kellett megfigyelni, hogy rá lehessen jönni a megfejtésre. Így derült ki például,

hogy a tavalyi Napvető kalandtáborban a batikolófestékek közül a barna volt a legnépszerűbb szín, s hogy a KÖSZI-koktélbárt bemutató kisfilmben összesen huszonnégy alkalommal jelent meg a szervezet logója...

A KÖSZI önkéntesei nemcsak a csapatokat erősítették, hanem személyes történeteiket is elhozták magukkal. Előkerültek már-már elfeledett emlékek, és voltak friss élmények is a történetek között.

Az *Önként és dalolva!* estét a már megszokott módon az önkéntesek által készített finom falatok elfogyasztása zárta, közben pedig a résztvevőknek – a kötetlen beszélgetéseken keresztül – lehetőségük nyílt még jobban megismerni az egyesületet. (A KÖSZI által szervezett *Önként és dalolva!* program a *Szível-Lélekkel Alapítvánnyal és az Evangélikus Hittudományi Egyetemen együttműködésben valósult meg.*)

■ TIHANYI HANNA

A rejtett szerkezet üzenete

A vizualitás eszköztáráról a budavári szabadegyetemen

Szoktuk mondani: hiszem, ha látom. A kép nyelvtana címmel az elmúlt év december 9-én a budavári evangélikus szabadegyetemen elhangzott előadás mottója inkább az lehetne: értem, ha látom. Békési Sándor református lelkész, egyetemi docent, a Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Kara Rendszeres Teológiai Tanszékének vezetőjét hallgatva kiben-kiben leginkább az fogalmazódott meg, hogy még akkor sem biztos, hogy értem, ha látom... A vizuális nyelvről szóló lebilincselően érdekes fejtegetése közben a hallgatóság rádöbbenhetett arra, hogy bizony az üzenet töredékét sem fogadja be, ha csupán néz, de valójában nem ért meg egy-egy festményt.

Fabiny Tamás püspök az alkalom bevezetőjeként Pál apostol Tituszhoz írt leveléből a 2. fejezet 11. versét – „Mert megjelent Isten üdvözítő kegyelme minden embernek...” – idézte, rávilágítva arra, hogy Jézus megjelenése nem csupán múltbéli jelenség, hanem ma is velünk élő valóság. Részletezte a kegyelem szótári jelentésrétegeit: kedvesség, báj, jószág. „Lám, a nyelvészeti értelmezés is megmutatja, milyen sokrétűen, mégis »egy csomagban« adja nekünk kegyelmi ajándékát az Isten. Azzal pedig, hogy egyszülött fiát is áldozta értünk, nyilvánvalóvá lett, hogy Jézus maga a kegyelem” – tette hozzá a püspök.

„A vizualitás eszköztára ugyanúgy értelmezhető, rendszerben elemezhető, mint a beszélt nyelv” – kezdte előadását Békési Sándor. Magyarázatait gazdag vetített képanyaggal illusztrálta – eredeti képzettsége animációs-film-rendező, csaknem két évtizedig dolgozott a Pannónia Filmstúdióban –, így az elhangzottakat írásban visszaadni szinte lehetetlen, ezért ezúttal az előadás-

ból csupán néhány különösen érdekes részlet felidézésére szorítkozhatunk.

A svájci reformátorok a templomokból kitették az addig a liturgia szerves részét alkotó festményeket, így a síkbeli ábrázolás a polgári otthonokat díszítő művészetté vált. A festményekkel együtt élő embernek pedig rá kell jönnie, hogy a kép tényleges mondanivalóját nem elsősorban a színek és a figurák adják, hanem a kompozíció.

Az előadó első elemzésének tárgya Tiziano *Égi és földi szerelem* című festménye volt. A képen balra, sötét háttér előtt egy kőből készült szarkofágon ülő, korabeli ruhába öltöztetett nőalak, jobb oldalon pedig egy világosabb, szélesebb égi horizont előtt ábrázolt, lényegében mezítelen nő látható. Középen a szarkofágba benyúló Erósz [a szerelem istene a görög mitológiában – a szerk.] pillantjuk meg.

A reneszánsz korban a festők a munka megkezdése előtt felrajzolták a kompozíció legfontosabb segédvonalait,

melyek az ábrázolt figurák mozdulatait, a táj, a horizont, illetve a környezetet adó épületek vagy tárgyak helyzetét, irányait rögzítették. Fennmaradtak olyan képek, amelyekben ezek a segédvonalak – dacára annak, hogy utóbb ráfestettek – máig láthatók. Békési Sándor pontról pontra rámutatott arra, hogy a látszólag csupán egy idilli jelenetet ábrázoló alkotás – a felületes szemlélő számára alig észrevehető szerkezetével – valójában súlyos teológiai üzenetet hordoz. Az elemzés során a festményre sorban megrajzolt segédvonalakat látva és az azokhoz fűzött izgalmas magyarázatokat hallgatva feltárultak a kép rejtett dimenziói, és szép lassan nyilvánvalóvá vált a tényleges üzenet.

Észrevehettük, hogyan helyezi a festő a vizuális hangsúlyt a romlékony földi szerelem allegóriájáról a földöntúli felé tekintő tiszta égi szerelemre; hogyan vezeti a művész a kompozíciót befogadó szemlélő tekintetét az ábrázolt alakok elhelyezésével, végtagjaik helyzetének irányával; és miként bukkan fel egy centrális elhelyezkedésű, keresztet magában foglaló rombuszban maga Jézus Krisztus. Míg a képen balra ábrázolt földi szerelem lefelé, addig a jobb oldalon megjelenített égi szerelem fölfelé hangsúlyos – világított rá az előadó –, a festő ezzel is a tiszta, égi kötődés magasabbrendűségét üzeni a befogadónak.

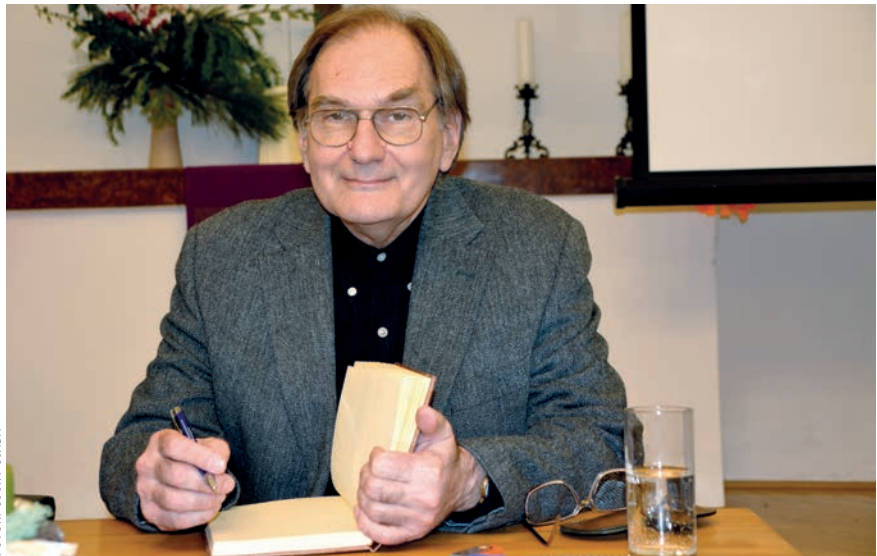
Előadásának második részében Békési Sándor végigvezette a hallgatóságot a festészeti perspektíva változásainak folyamatán az ókori egyiptomi falfestményektől egészen a modern kori absztrakcióig. Rögtön az elején leszögezte: a festményeken alkalmazott perspektíva mindig egy határozott világszemléletet tükröz. Az egyiptomi fáraó sírkamrájának falán kifordított tagokkal egy irányba menetelő alakokat láthattunk. A figurák nem a térben, inkább egymás alá sorolt szalagokban helyezkednek el, s ahhoz, hogy megértsük az ábrázolás üzenetét, a valós térben együtt kell haladnunk a festett alakokkal. Ugyanez a perspektíva jelenik meg a gazdagon díszített, vörös alakos görög vázákon, azzal a

különbséggel, hogy az ábrázolást hordozó tárgy már nem rögzített, hanem forgatható. A következő perspektíva az ókori római ábrázolásokra jellemző axonometria [a térbeli koordináta-rendszer képsíkra vetítésével dolgozó ábrázolás – a szerk.], ez esetben a befogadó már egy helyből szemléli az alkotást. Ezeknek a festői nem törekedtek a tárgyak élethű térbeli ábrázolására, hiszen a (há)tér csupán scenikai elemként, afféle színházi héttérként jelenik meg. Ilyenek például a falfestmények Herculanumban [az ókori Római Birodalom egyik városa volt a jelenlegi Ercolano város területén, Olaszország Campania tartományában – a szerk.].

A bizánci művészetre már a fordított perspektíva alkalmazása volt jellemző. Az alkotók az örökkévalóság felől szemlélték az eseményeket, így a legtávolabbi, vagyis az örök történet kerül előre, s így, miként az ikonfestészetben általában, az épületek csupán jelzésszerűen bukkannak fel (Ábel és Melkizedek áldozata, mozaik, 6. század, Szent Vitus-templom, Ravenna).

A középkori művészetre jellemző a szimultán tér, amely azt eredményezi, hogy a művész térben és időben egymástól jól elválasztott eseményeket egyetlen alkotáson ábrázol. Így fordulhat elő, hogy a szemlélő egyetlen festményből ismerheti meg Szűz Mária egész élettörténetét (Hans Memling: *Jelenetek Mária életéből*, 1480, Alte Pinakothek [Régi Képtár – a szerk.], München), de ugyanígy megjelenhet egy székesegyház timpanonján egy felületen minden fontosabb bibliai esemény.

A reneszánsz művészet már a végteleen tér szerkesztési technikáját alkalmazza: egyetlen „enyézpontba” futnak össze a perspektivikus vonalak, így is irányítva a

FOTÓK: CSÜRY CSABA

szemlélő figyelmét az ábrázolás legfőbb üzenetére (Raffaello Santi: *Az athéni iskola*, freskó, 1509–1511, Stanza della Segnatura, Róma).

A vízió tere már a barokk művészetre jellemző: az irányított fényvel megvilágított figurák felhőkön állnak, körülöttük suhogó drapériák alkotnak némi kézzelfogható teret. Képzeljük el! – erre biztatta a kor embereit a tridenti zsinat (1545–1563) idején Loyolai Ignác, a jezsuita szerzetesrend alapítója, a művészet pedig engedelmesen igazodott is ehhez, szferikus látomásokat helyezve a templomok mennyezetére vagy éppen a vásznakra (Franz Anton Maulbertsch: *Ábrahám áldozata*, 1755, Szépművészeti Múzeum, Budapest).

A 18. században a felvilágosodás gyökeres változást hozott – mutatott rá az előadó. A vizionálást felváltja a racionalitás kora, az optikai tér, vagyis a perspektíva letisztul. Az ebben az időszakban készült tájké-

peken egy szubjektum szemléli az objektív világot. Ez a törekvés odáig jutott el, hogy a festő egy *camera obscura* (sötétkamra) segítségével átrajzolható felületre rögzítette a táj valós képét, majd ezt festette ki a valóságnak megfelelően, azt a hatást érve el így, mintha a szemlélő egy magaslatról látná az előtte elterülő tájat (Bernardo Bellotto: *Schönbrunn kastélykertje*, 1758, Szépművészeti Múzeum, Bécs).

A 19. század hozta el a művészetben a rekonstruált tér alkalmazását. A historizmus irányzatát már nem feltétlenül az érdekli, hogy mi történt, hanem sokkal inkább az, hogy miként történt. A művész arra törekszik, hogy szinte történeti hűséggel, korabeli viseleteket és teret bemutatva rekonstruálja a kép témájául választott eseményt (Munkácsy Mihály: *Ecce homo*, 1896, Déri Múzeum, Debrecen).

A szecesszió már inkább organikus térben ábrázolt; a gyakran alkalmazott növényi ornamentika a magtól a virágzáson át a hervadásig átívelő folyamattal jeleníti meg az élet szüntelenül megújuló egységét (Nagy Sándor: *Budai Ilona* [A kegyetlen anya], 1913, üvegablak, Kultúrpalota, Marosvásárhely).

Végül pedig eljutunk a modern kor téralkalmazásáig: a festő egy absztrakt térben, az ábrázolt alakok minden testfelületét egyszerre bemutatva (Pablo Picasso: *Guernica*, 1937, Zsófia Királyné Nemzeti Múzeum, Művészeti Központ, Madrid) vagy görbült térbe helyezve, illetve egy elvont gravitációs térben elénk tárva (Marc Chagall: *A fehér keresztre feszítés*, 1938, Chicagói Művészeti Intézet), a lét teljes bizonytalanságát sugallva alkotja meg képeit.

■ ILLISZ L. LÁSZLÓ

RAFFAELLO SANTI: AZ ATHÉNI ISKOLA, FRESKÓ (1509-1511)

Az ökumené helyzete Máltán

Málta, a Földközi-tenger szigete Pál apostol fáradozásai révén vette fel a keresztény hitet, miután Pál hajótörést szenvedett Rómába utazása során. Az *Apostolok cselekedetei* 27. és 28. fejezetében részletesen olvassunk a szörnyű tengeri viharról, valamint a „gondviselésszerű” hajótörésről és az azt követő befogadásról, amelyben a hajó kétszázhetvenhat utasa részesült, akik mindannyian biztonságban partot értek. Pál máltai gyógyító szolgálatát szintén röviden ismerteti ugyanez az újszövetségi elbeszélés.

Máltát hosszú és változatos történelme során különböző hatalmak irányították: a karthágóiak, a rómaiak, a bizánciak, az arabok, a normannok, a németek, az aragóniaiak, a Szent János Lovagrend, a franciák és a britek. 1964-ben lett önálló állam a Brit Nemzetközösségen belül, az Európai Unióhoz pedig 2004-ben csatlakozott.

A keresztény hit mélyen gyökerezik Málta és Gozo lakosságának kultúrájában. Bár a jelenlegi négyszázharmincezer fős népesség főként római katolikus, a keresztények jelentős csoportja tartozik más felekezetekhez. Az ökumenizmus nem új jelenség a helyi lakosság számára. A civilizációk, a vallások, a kereskedelem és a vándorlás útkereszteződésénél élő

máltai nép mindig nyitott és kifejezetten vendégszerető volt mások iránt. A máltaiak tisztában vannak azzal, hogy a jelenlegi különbségek megfelelő kezelése a különböző egyházak sajátos gazdagságának kölcsönös elismeréséhez vezethet.

Más egyházak tagjainak állandó és nagyobb létszámú jelenléte a 19. század első felére nyúlik vissza. A brit katonák, a haditengerészet és az őket kísérő lelkesek jelenléte szükségessé tette, hogy megfelelő és méltó istentiszteleti helyeket teremtsenek a skót egyház tagjainak

(a skót egyház Szent András-templomát 1824-ben kezdték építeni, és 1857-ben készült el), az anglikán közösségnek (Szent Pál-templomát 1839-ben kezdték építeni, és 1844-ben készült el) és a metodista egyháznak (templomuk 1883-ban készült el). Máltát a krími háború és a Szezi-csatorna megnyitása tette stratégiai haditengerészeti bázissá, valamint kereskedelmi központtá és fontos hajóépítővé.

A görög ortodox közösséget 1816-ban alapították a Máltán élő görögök és cip-

rusiak. Az 1990-es évektől a különböző ortodox egyházak lélekszáma jelentősen növekedett. Az újonnan érkezett egyháztagok többsége kelet-európai – szerb, orosz, román és bolgár –, akik Máltán telepedtek le, hogy munkát találjanak. Ugyanakkor jelentős számú keleti ortodox hívó – különösen Egyiptomból, Etiópiából és Eritreából – talált menedéket Máltán, miután üldöztetésük miatt elmenekültek hazájukból. Ugyanez mondható el a közel-keleti ortodox keresztények kis csoportjairól is; ők elsősorban Szíriából és Irakból menekültek.

Commission) és az evangélikus–katolikus párbeszéd első szakaszt lezáró találkozója is itt került sor. A máltai katolikus érsek, Joseph Mercieca alapította az egyházmegyei ökumenikus bizottságot 1977 októberében. Feladata volt, hogy imádkozásra buzdítson a keresztény egységért, továbbá erősítse a katolikus öntudatot és más keresztény közösségek jelenlétét és elfogadását.

A jezsuita Maurice Eminyan 1955-ben megalapította a Máltai Ökumenikus Tanácsot; mai neve Keresztények Együtt Máltán (Christians Together in Malta).

római katolikus egyház segítette a különböző ortodox egyházakat abban, hogy megfelelő istentiszteleti helyszíneket találjanak. A gozói római katolikus egyházmegye is megnyitotta kapuit, hogy segítséget nyújtson az istentiszteletek helyszínének megtalálásához az anglikánok és más, reformációi hagyományú keresztények számára.

A szokásos ökumenikus istentiszteletek mellett egyéb rendszeres ökumenikus alkalmakat is tartanak Máltán:

- közös diakóniai projekt – helyi vagy külföldi –, amely pénzügyi támogatást kap a keresztény közösségektől;
- a *Kilenc tanítás* karácsonyi fesztivál a vallettai Szent Pál anglikán katedrálisnál, amelyen az ökumenikus partnerek is részt vesznek;
- a máltai katolikus érsek által szervezett ökumenikus fogadás a keresztény egységért folytatott imahétén;
- közös kezdeményezések, mint például betegek és idősek látogatása, karácsonyi éneklés, valamint különböző események szervezése a teremtett világért tartott imapon;
- a máltai keresztény vezetők közös részvétele a védőszentek ünnepein;
- a skót egyház Szent András-templomával együttműködve az élelmiszerbank támogatása;
- a Világítótorony Hálózat (Lighthouse Network), amely havi rendszerességgel összegyűjti a keresztényeket imára és dicsőítésre;
- különböző keresztény hagyományokból érkező papok, lelkészek részvétele oktatóként az ökumenizmusról szóló felsőoktatási kurzuson, amelyet az egyházmegyei ökumenikus bizottság szervez a Máltai Főegyházmegyei Lelkipásztori Intézettel együttműködve;
- karácsony előtt néhány nappal a Máltai Köztársaság elnöke évente kerekasztal-beszélgetésre és karácsonyi asztalhoz hívja az egyházi vezetőket.

A különböző szinteken folytatott ökumenikus együttműködés fontos szerepet játszott Máltán a keresztény egység előmozdításában. Málta ökumenikus légköre igen jó, és valóban az egyetemes szintű ökumenikus párbeszéd mikrokozmosza lehet. ■

Forrás: Imahét a Krisztus-hívók egységéért 2020 – a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia és a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa által kiadott imaheti füzet

FOTÓK: VIEWINGMALTA.COM

A keresztény egyházaknak ez a sokszínűsége még élénkebbé teszi az ökumenikus színteret. Máltán az első ökumenikus találkozások az 1960-as évek közepén zajlottak, amikor a római katolikus papok egy kis csoportja rendszeresen találkozott a Máltán állomásozó brit erők lelkészeivel. Közös kérdéseket vitattak meg, és együtt imádkoztak. Rendszeres és gyümölcsöző volt a máltai bibliatudósok és a különböző keresztény hagyományokat követő papok, lelkészek közötti együttműködés. Ismeretes, hogy az ökumenikus kapcsolatok jórészt mélyen gyökerező baráti kapcsolatokon alapultak. A Máltai Bibliatársulat számos különböző keresztény közösség papjaival működött együtt.

Máltán az első hivatalos ökumenikus istentiszteleteket az 1960-as évek végén és az 1970-es évek elején tartották. Továbbá az Anglikán–Római Katolikus Nemzetközi Bizottság (ARCIC, Anglican Roman Catholic International

A tanácsot a különböző egyházak képviselői alkotják. Kéthavonta üléseznek, hogy megvitassák az ökumenikus kérdéseket, nyilvános párbeszédet tartsanak, és az egyházmegyei ökumenikus bizottsággal együttműködve véglegesítsék az ökumenikus istentiszteletek tartalmát és helyi beosztását. A legfontosabb ökumenikus istentiszteletet januárban tartják, a keresztény egységért folytatott imahét során, egy másik istentiszteletet pedig a pünkösdöt megelőző vagy követő napokban.

A Keresztények Együtt Máltán tagjai a római katolikus egyház, az anglikán egyház, a skót egyház, a methodista egyház, az evangélikus egyház, a görög ortodox egyház, a szerb ortodox egyház, az orosz ortodox egyház, a román ortodox egyház, a bolgár ortodox egyház, a kopt ortodox egyház és a hetednapos adventista egyház.

Máltán virágoznak az ökumenikus kapcsolatok, és ezeket mély tisztelet és hiteles együttműködés jellemzi. A máltai

Elvétel a lepel

In memoriam Cserhádi Sándor (1930–2019)

„Te gyászos szemfedél! halál vitorlája: / Mennyi fényt, örömet borítasz homályba!” Tompa Mihály sóhajt fel így *Barátim emlékezete* című versében. Költői képzeletében a halotti lepel vitorlaként ragadja el tőle társait. A szó-kás szerint fehér gyolcsból készített takaró vagy a már az ókorban is használt hosszú vászon nem csak a kegyelet és a búcsú szemérmességét jelzi. A halotti lepel egyúttal az élők elől elzárt világ függönye, a fűfűkészetlenség és az áthatolhatatlanság jelképe is. Ahol a szemfedél, ott a vég. Ápol s eltakar, akár Vörösmarty *Szózatában* a sír. Elbújtat, ha már nem vagyunk. Ahogy Pál apostol szerint Mózes bujkált még életében, leplet borítva arcára, hogy ne lássák Izrá-el fiai a mulandó dicsőség végét (2Kor 3,13).

A tekintélyes korkülönbség miatt ha barátként nem is, de atyai tanítómesterként mindenképpen emlékezhetek Cserhádi Sándor professzorra (1930. június 21., Mohács – 2019. december 10., Budapest). Nemzedékek társa volt a lelkeszi szolgálatban. Teológusgenerációkat oktatott az *Újszövetség* magyarázatára és nevelt az *Újszövetség* szereteté-re. Hittudományi egyetemünk korelnökeként tekinthettünk rá: nemcsak a lelkes- és egyetemi oktató utódok tisztelettudó elfogultságával, de fejet hajtva átfogó életismerete, makulátlan logikája, termékeny szakírói munkássága, a mindenkor friss tápanyagot szállító újszövetséges vénája előtt is.

A nyolcvanadik születésnapja idején megjelent, az egyetemünkön tankönyvként használt *Az Újszövetség teológiája* című kötete egy példányának belső borítója hűségesen őrzi saját kezű ajánlását: „A velem egy ügyben fáradozó munkatársamnak, tisztelettel és szeretettel, Sándor bácsi.” Idén kilencvenedik születésnapjának ünneplését szerveztük már, a forogatókönyv azonban félbemaradt. Készülődésünk váratlanul égi fogadásba torkollott.

Aláírása felidézi közismert beceneveit, szállóigévé lett modásait, barkochbába illő kérdéseit a kollokviumokon. Minden vizsgahelyzet ellenére mégis kiváltságnak érezhetem, hogy szeretetének sugarába ő a barátjaként vont be engem. Munkatársának nevezett. Tiszteletével ajándékozott meg, noha pontosan tudta, hogy ezt a bizalmat csak a tanítvány alázatával és szolgálatkészségével viszonzozhatom. Oktatóként ismét a hallgatója lehettem. Különös továbbképzés

volt ez: elmerülhettem életkorát meghazudtoló egyéniségében, lubickolhattam aforizmaértékű, újszövetségi nyelvi-exegetikai szempontból mindig helytálló bölcsességeiben. A másfél órás egyetemi előadások esetenként ugyan nem pezsgő hullámfürdőhöz, hanem egy széles folyam sodrásához voltak hasonlatosak, ám e folyó rendre magával ragdott, és a meder mélye felé hömpölygetett. Partra úsztatott, majd ismét a háttára vett. Mindig egy irányba terelt. A cél: az óceán felé.

Pályájának csúcscaként Sándor bácsi a korinthusi levelekről írt értelmezését emlegette. Pál apostol leplezetlen Krisztus-szeretetét idézve sűrűn utalt a szíveket borító mózesi lepelre, amely csak Krisztusban tűnik el (2Kor 3,14–16). Tudta Páltól: arra kell törekednünk, hogy akár itt lakunk még, akár elköltözünk, kedvesek legyünk az Úrnak. „Mert mindnyájunknak leplezetlenül kell odaállnunk Krisztus ítélőszéke elé, hogy mindenki megkapja, amit megérdemel, aszerint, amit e testben cselekedett: akár jót, akár gonoszat.” (2Kor 5,10)

Cserhádi Sándor személyes és szakmai életében elsősorban Krisztusnak kedveskedett. Az emberi kapcsolatok nélkül azonban ez a kedvesség pusztá illem maradt volna. Első felesége elvesztésének fájdalmát enyhítette az újra rámosolygó házastársi kapcsolat biztonsága. Gyermekai, unokái, a családtagok, a gyülekezetek, a kollégák jelenléte és figyelme szüntelenül ösztönözte. A távol közelében (József Attila) is partner maradt: mindig kész a vitára, az érvelésre, tekintélyének megmértetésére. Csengőd, Tübingen és Isten országa egyszerre jelölték számára a látóhatárt.

A költői képzeletet felülmúlva, a halál vitorláit nem fátyolként borultak életére, hanem szárnyakként emelték őt Krisztus trónusa elé. „...ha majd megtérnek az Úrhoz, elvétel a lepel” – írja Pál apostol (2Kor 3,16). Nemcsak az utolsó nap igazsága ez, de a jelen időé is. Soha nem késő! Régi keresztény gyakorlat volt: az arc felett kereszt alakban felhasították a szemfedeleket, és szabaddá tették a halott arcát, hogy „láthassa Isten”. Ha eddig tükör (lepel) által homályosan láttunk is, most már lehet színről színre (1Kor 13,12). A fény áttörte a homályt. Az arc és a szív szabad. A lepel mindörökké elvétel.

■ DR. BÁCSKAI KÁROLY

BEMUTATKOZIK AZ ÓBUDAI EVANGÉLIKUS EGYHÁZKÖZSÉG

Élő gyülekezet egy fejlődő kerületben

Az 1844-ben alakult óbudai evangélikus gyülekezet több mint fél évszázadig a budavári egyházközség filiája volt. Az istentiszteleteket kezdetben családi otthonokban, bérelt helyiségekben, később a Zichy utcában, saját épületben tartották.

Az önállóodás útján haladva megszületett a közösségben a templom építésének szándéka; a lelki hajlék 1935-ben, a gyülekezeti ház a lelkészlakással, illetve az iskola egy esztendővel később készült el. A tervező – Friedrich Loránd műegyetemi tanár – világlátott ember volt, aki kihasználta a terület adottságát, és a templom alagsorába gyülekezeti helyiségeket álmódott meg. Mivel az épület 1944-ben, Budapest ostromakor kiégett, ezek a helyiségek – kényszerűségből – központi helyet foglaltak el a gyülekezeti életben. A háború után két év alatt tudta a közösség használhatóvá tenni a templomot.

A reformáció indulásának ötszázadik évfordulójára elkészült, a karzat alatt kialakított gyülekezettörténeti kiállítás minden istentiszteletre érkező számára alapos információt nyújt. A templom alagsorát – amelyet a gyülekezet anya-

Evangélikus istentisztelet a Magyar Rádióban

Február 2-án, a vízkereszt ünnepe utáni utolsó vasárnapon 10.04-től istentiszteletet közvetít a Kossuth rádió az óbudai evangélikus templomból. Igét hirdet Jakab Béla lelkész.

gi gondjainak orvoslása érdekében egy raktárbolt bérelt 2008-ig – 2014-re teljesen felújították, és a Dévai Bíró Mátyás Gyülekezeti Központ nevet kapta. Jelenleg az istentiszteleten kívüli gyülekezeti alkalmakat ebben tartják. A gyülekezeti ház alagsorában található termek a heti rendszeres programok helyszínei.

A rendszerváltásig a gyülekezet – hasonlóan a többi fővárosihoz – érintett volt az egyházi, politikai csatározásokban. Jól szolgáló lelkészeket helyeztek el Óbudáról, és a helyükre „kirendeltek” érkeztek. Ennek ellenére 1975-ben háromezer főt számlált a közösség.

Óbuda „panelesítése”, a lakótelep felépítése felrobbantotta a gyülekezeti életet és a működési biztonságot. A taglétszám az ötödére csökkent. Isten kegyelmének köszönhetően azonban a gyülekezet ma is él, tagjainak száma mintegy hétszázötven és ezerkétszáz között mozog. A számok bizonytalansága a kerület fejlődését és átrendeződését is tükrözi. A kiköltözések és a peremvidékeken való építkezések miatt Óbuda több mint két évtizedig ugródeszka volt a fiatal házaspárok számára. Ez a mozgás napjainkban megtorpant, sajnos sok fiatal családot veszített el a gyülekezet.

A százharmincezres kerületben két evangélikus közösség él és munkálkodik. Kihívás van bőven. Óbudának soha nem volt szóróványa. A jelenlegi lelkész, Jakab Béla elődei sok munkát fektettek a gyülekezeti tagok megszólításába, ezt teszi ő is hatodik éve. A nagy változást az iskolai, kötelezően választható hit- és erkölcsstanoktatás bevezetése hozta. Ezt Isten ajándékának érzi a gyülekezet, olyan lehetőségnek, amely bár nagy kihívást jelent, de frissülést is hordoz magában. ■

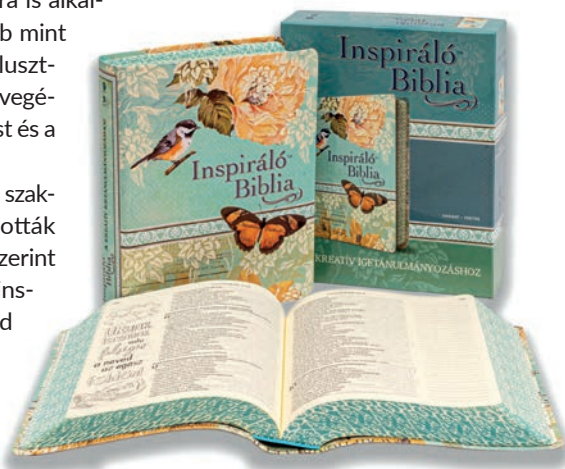
Inspiráló Biblia

Hosszas előkészítő munka után Magyarországon is megjelent a több rangos nemzetközi elismerést is magáénak tudó *Inspiráló Biblia*. A nálunk a Veritas Kiadó és a Harmat Kiadó közös gondozásában, az újonnan revideált Károli-Biblia szövegével megjelent kötet nemzetközi népszerűsége abban is rejlik, hogy újszerű megközelítéssel, az ígére való reflektálásra is alkalmas felületekkel, valamint több mint négyszáz színezhető kreatív illusztrációval is segíti a Szentírás szövegében való intenzívebb elmélyülést és a Biblia rendszeres olvasását.

Hivatalos hazai bemutatóját szakmai program keretében tartották még novemberben; a tervek szerint a közeljövőben országszerte inspiráló műhelyek kínálnak majd lehetőséget Isten ígéjének kreatív felfedezésére, a bibliaolvasás új megközelítésének megtapasztalására. A cso-

portfoglalkozásokon a résztvevőket interaktív módon, gyakorlati tevékenységgel is kiegészítve vezetik be az Istennel való napenkénti kapcsolatba, vagyis a színezés, festés, kreatív szépírás, valamint a kalligráfia bevonásával segítenek még közelebb kerülni Isten ígéjéhez.

Forrás: Harmat Kiadó

Evangelikus Élet

A Magyarországi Evangélikus Egyház lapja

Megjelenik kéthetente

- E-mail: evelet@lutheran.hu
- EvÉlet online: www.evangelikuselet.hu
- Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu
- Előfizetés: kiado@lutheran.hu
- Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-20/824-5519. Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.balla@lutheran.hu)
- Megbízott felelős szerkesztő: KÉZDI BEÁTA (beata.kezdi@lutheran.hu)
- Hírszerkesztő: T. PINTÉR KÁROLY (karoly.pinter@lutheran.hu)
- Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu)
- Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUZSANNA (matetot@gmail.com)
- Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu)
- Rovatvezetők: BALLA MÁRIA – Oratio oecumenica (maria.balla@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap ígéje (mariann.matrai@lutheran.hu),

- FÜLLER TÍMEA – Gyermekeknek (f.timea.71@gmail.com), TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu), DR. ECSEDI ZSUZSA – Cantate (ezsu@lutheran.hu), MÁNYOKI JÁNOS – Thesaurus (janos.manyoki@lutheran.hu), STIFNER-KÓHÁTI DOROTTYA – Tallózó (evtallozo@gmail.com)
- Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518
- Felelős kiadó: ANTAL BÁLINT, a Luther Kiadó igazgatója (balint.antal@lutheran.hu)
- Nyomdai előállítás: *MondAt Kft.* (2600 Vác, Nádas utca 2.) • www.mondat.hu Felelős vezető: NAGY LÁSZLÓ
- Árusítja a kiadó.
- Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletg telefonszámán: 06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál.
- INDEX 25 211, ISSN 0133-1302
- Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyedévre 3900 Ft, fél évre 7800 Ft, egy évre 15 600 Ft, más európai országba egy évre 52 500 Ft (167 euró), egyéb külföldi országba egy évre 61 400 Ft (195 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.
- Beküldött kéziratokat nem őrünk meg és nem küldünk vissza.
- Címlapfotó: MAGYARI MÁRTON

ORATIO OECUMENICA

Kedves Atyánk a Jézus Krisztus által! Te minden népnek hirdetteted evangéliumodat, és azt akarod, hogy minden ember megtérjen és éljen. A te akarotodba simulva viszsük eléd könyörgésünket.

Eléd visszsük egyházadat, gyülekezeiteinket. Ragyogjon ezen a kicsiny népen világosságod! Tölts meg életüket az öröm, amely Jézus Krisztusban megjelent! Kérünk a szöványban élő testvéreinkért, ne hagy elveszni azokat, akiket megváltottál Jézus Krisztus halála árán, hanem gyűjts össze népedet, erősíts meg közösségeidet élő hittel és igaz reménységgel. Jézus Krisztusért kérünk. Urunk, hallgass meg minket!

Könyörgünk lelkéseinkért, tanítóinkért, kántorainkért és mindazokért, akik ígédet hirdetik közöttünk. Add nekik Szentlekedet, hogy ne fáradjanak bele hivatásukba, hanem tisztán és igazán hirdessék ígédet – ne kényszeredetten, hanem örömmel, ne nyereszkezdésből, hanem odaadással. Áldd meg munkatársait, akik mellettük állnak – házastársukat és gyermekeiket, barátait és testvéreiket –, hogy ne maradjanak egyedül a szolgálatban. Jézus Krisztusért kérünk. Urunk, hallgass meg minket!

Könyörgünk azokért testvéreinkért, akik testi vagy lelki hiányt szenvednek. Adj gyógyulást a betegeknek, erősíts meg a fáradtakat, állíts társakat az egyedül lévők mellé, vigasztald a sírókat. Láttasd rajtuk a te dicsőségedet – szereteted sugarait. Használj minket is eszközeidként! Jézus Krisztusért kérünk. Urunk, hallgass meg minket!

Könyörgünk vezetőinkért, nemzetünkért és minden népért. Adj békét és igazságosságot ebben a világban! Erősíts meg minket, hogy országod polgáraiként éljünk mulandó időnkben. S egykor minden szentteddel együtt dicsérhessük téged országodban Jézus Urunk által, aki a dicsőség minden koronát. Ámen.

Vízkereszt ünnepe utáni 3. vasárnap

Mt 4,23-25

Ma is gyógyít

Tizenéves koromban elterjedt a híre egy különleges gyógyítónak. Az egész országból vittek hozzá betegeket: ha az orvostudomány már nem tud segíteni, tegye meg ő. Az a vágy hajtotta az embereket, mint ma vagy Jézus korában: meggyógyulni a testi bajokból. Nem számít, ha sokat kell érte utazni, az sem számít, ha hosszú órákon át kell a váróteremben ülni, sőt az sem akadály, ha a kezelés súlyos milliókba kerül. „Csak egészség legyen...”

Jézus gyógyít. Ma is. Jézushoz özönlöttek a szenvedő, megterhelt életű, szájalomra méltó nyomorékok, epilepsziások, megszállottak. Kortársai között futótűzként terjedt gyógyító csodáinak a híre. Tettei és szavai nyomán nyilvánvalóvá vált isteni hatalma, hiszen az addig reménytelen esetek is új életet nyertek általa.

De mi van a mi betegeinkkel? Ha Jézus nincs itt testben, akkor kihez forduljunk? A csodás gyógyulás vágya ott él az ember szívének mélyén. Ezért eshet a 21. század embere kuruzslók csapdájába, és lesz hiszékenységenek áldozata. Ugyanakkor miért ne szabadna az orvosok odaadó munkája mögött Jézust látni? Több orvos is arról tett bizonyosságot, hogy a műtét előtt elmondott imádságok erejét tapasztalva, Isten Lelkétől vezetve tudtak helytállni. Imádság közben jöttek rá összefüggésekre, testi és szellemi erőt kaptak. Felülről. Jézustól.

Jézus azonban nemcsak a testi betegségeket szüntette meg, hanem tanított is, hirdette a mennyek országának evangéliumát. Ez ma is így van, mert Jézus itt van velünk, valóságosan. Ha nem is hordágyon visszük hozzá a szereteteinket, de imádságban tárjuk elé kéréseinket. Ha nem is leprából tisztulnak meg embertársaink, de szabadabbá válhatnak szenvedélybetegségektől, félelmeiktől, gyötrő gondolatoktól, a bűntől – Jézus ereje által. Mindenféle erőtlenségben átélethető Jézus gyógyító ereje, ha kérjük őt.

Egy lelkeszőnő egyik utazása alkalmával a gyermekei hajba kaptak az autó hátsó ülésén. A civakodás olyan mértékű volt, hogy a volánnál ülő édesanya lehúzódt a megfelelő helyen, és imádságban Jézushoz fordult. A pár mondatos ima hatására a gyermekek indulatai lecsillapodtak. Ez is Jézus műve.

Egyszer egy ismeretlen férfi tűnt fel a templomban. Kiderült róla, mennyi fájdalmat és sérelmet hordoz. Szerettei is elfordultak tőle. Ő maga jött Jézushoz, hogy hallgassa az evangéliumot, tanulja az Írást. Gyógyulni akart, vágyott arra, hogy lelkének a sebeit az Úr enyhítse meg. Az örömhír, a megbocsátó Isten őt is felkaroló szeretete megújította az életét. Meggyógyult abból, amitől nemcsak ő szenvedett, de a szerettei is. Ma már új élet, egészséges viszonyulások és hívő szív jellemzi. Jézus vele is csodát tett.

Egy addig Istent elutasító rákos beteg asszony utolsó heteiben azt kérte orvosaitól és látogatóitól: olvassanak fel neki a Bibliából. Csodás gyógyulásra várt volna? Nem valószínű, hiszen egész testét átszötte már a kór. Istennel és emberekkel való kapcsolatát szerette volna helyrehozni. Lelkipásztora szerint megadatott neki, békességgel ment el a földi világból. Jézus meggyógyította a lázadó szívet.

ANTHONY VAN DYCK: JÉZUS MEGGYÓGYÍTJA A BÉNÁT (1649. KÖRÜL)

Hol vannak a követői? Bár a tíz leprás meggyógyítása után csak egy ment vissza Jézushoz, mégis jórészt igaz, hogy akinek az élete egy csodás gyógyulás következtében megmarad, az nem tudja elhallgatni gyógyítója nevét. Jézus nem csodálókra, hálálkodókra vágyik, hanem követőkre. Olyanokra, akik hírül adják, hogy ő a Szabadító, életünk Gyógyítója, Ura.

Hol vannak a másokért imádkozók és az evangéliumot mindenfelé szólók, azt a saját életük megújulásával prédikálók? Hiszem, hogy közöttünk és a világ minden részén, templomainkban, közösségeinkben. Mert Jézus ma is gyógyít mindenféle erőtlenséget.

■ LÁZÁRNÉ SKORKA KATALIN

Imádkozunk! Uram! Hálát adok, hogy te élsz és uralkodsz örökké, és velünk vagy minden napon a világ végezetéig. Hálát adok, hogy ma is te szólítasz az evangéliumban, ma is gyógyítasz mindenféle erőtlenséget, és számodra nincs lehetetlen. Hálát adok, hogy imádkozhatunk egymásért, és te pontosan tudod, hogyan cselekedj javunkra, üdvösségünkre. Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (január 26.) *Maga a békesség Ura adjon nektek mindig minden körülmények között békességet.* 2Thessz 3,16a (Zsolt 89,10; Mt 8,5–13; Róm 1,13–17; Zsolt 86) Általában a körülmények, a sorsunk fordulatai dúlják fel szívünk nyugalját. Ha békét szeretnénk, akkor arra vágyunk, hogy elmúljanak a zavart okozó körülmények. Azt gondoljuk, kívülről költözik a béke a szívünkbe. Egészen megdöbbentő, amit a mai ige üzen: lehet a szívünkben béke, bármilyenek legyenek a körülményeink. Figyeljük meg jól ezt a mondatot: aki a békesség Ura, az adhat nekünk lelki békét, bárhol vagyunk, bármi történjék velünk. Kérjük tőle a mai napon ezt a rendíthetetlen belső békét!

Hétfő (január 27.) *Ki hívja elő örök idők óta a nemzedékeket? Én, az Úr vagyok az első, és én mindvégig ugyanaz maradok.* Ézs 41,4b–c (ApCsel 10,36; ApCsel 16,9–15; 1Kor 3,1–8) Végtelen folyamatosságot, különleges azonosságot érzek, ha az elődeimre gondolok. Anyámra, dédapámra és a többiekre. Vidító, egyben titokzatos érzés, ha az unokáimon felismerem egy-egy tipikus családi mozdulatot vagy tipikus észjárását. Vagy boldog vagyok, vagy megrettenek: nehogy pont ezt a negatívumot örököljék! Mint egy óriási, nyugodt folyam, olyan ez a mai ige. Felbukkannak hasonlóságok, de néha kiáltó idegenségek is a hozzánk tartozó emberekkel kapcsolatban. Isten azonban változatlan. Ugyanaz. Ő a forrás, és ő a torkolat. Jó rábízni magunkat. És figyelni, hogy felfedezzük az ő jellegzetes vonásait.

Kedd (január 28.) *Ezt mondja a Szent, az Igaz, akinél Dávid kulcsa van, és amit kinyit, senki nem zárja be, és amit bezár, senki nem nyitja ki: Tudok cselekedeteidről. Íme, nyitott ajtót adtam eléd, amelyet senki sem zárhat be.* Jel 3,7–8 (Jób 12,14; Róm 15,7–13; 1Kor 3,9–17) Bevertük már a fejünket néhány zárt ajtóba életünk során. Csalódottnak és kirekesztettnek éreztük magunkat utána. Bizony nagy művészet a pontos tájékozódás! Tudni, melyik a mi utunk, melyik a mi ajtónk. Mert az biztosan járható, és biztosan nyitva van. Én adok nyitott ajtót eléd – ezt üzeni ma Isten szava. Tudunk-e még rajta tájékozódni, tőle utat és ajtót kérni, és nem összevissza próbálkozni? A mai napon ezt a leckét kellene megtanulnunk vagy újratanulnunk.

Szerda (január 29.) *A megrepedt nádszálát nem töri össze, a füstölgő méceszt nem oltja ki.* Ézs 42,3 (Lk 19,10; Ruth 1,1–8[9–15])16–19a[19b–21]; 1Kor 3,18–23) Ha van tipikus isteni tulajdonság, akkor az pont ez. Már mindenki azt mondja, nem érdemes. Már a szívünk is csak legyint, nem csak az értelmünk. Isten azonban javító munkába kezd. Ő még lát fantáziát

bennünk. Az életünkben, a személyünkben. Fogadjuk el tőle ma ezt az esélyt, élvezzük ezt a türelmet! És vidítson fel minket, töltsön el reménnyel az a tény, hogy Isten még mindig nem mondott le rólunk.

Csütörtök (január 30.) *Ne légy elfogult a nincstelen javára, és ne kedvezz a hatalmasnak!* 3Móz 19,15b (Jak 2,1; ApCsel 13,42–52; 1Kor 4,1–5) Ez nagyon nehéz lecke. Az igazságos ítéletről szól. Mindig elfogultak vagyunk valamilyen irányban. Van, akit sajnálunk, ezért mentegetjük. Van, akitől tartunk, ezért a javára döntünk. Van, aki felé a szívünk húz, van, aki felé az érdekünk. Pedig nemcsak a bírónak kell igazságosnak lenniük. Sok múlik azon, hogy meg tudjuk-e ítélni a történeteket objektíven, és nem írjuk-e át a kedvünk vagy az érdekünk szerint. A mai ige nemcsak az igazságos Istenre mutat, hanem egészen egyszerűen felszólít: ítéljünk igazságosan! Ha ilyen direkt felszólítást kapunk Istentől, akkor képesek is vagyunk erre. Tanuljunk hát ma a józanságot, és egyszerűen törekedjünk igazságra!

Péntek (január 31.) *Minden gondotokat óréa vessétek, mert neki gondja van rátok.* 1Pt 5,7 (1Sám 1,15b; Kol 1,24–29; 1Kor 4,6–13) Pont ezt szeretnénk: ledobni magunkról a sok gondot, szorongást. Könnyűnek lenni, jól aludni. De már ott is van a fejünkben a folytatás: csak sajnos ez lehetetlen. Ma azt üzeni nekünk Isten igéje, hogy ez igenis lehetséges. Isten maga jelentkezik: én szívesen hordom a gondjaitok terhét. Mit jelent ez? Biztos nem azt, hogy huss, elfújta a szél minden bajunkat. De azt biztosan jelenti, hogy nyomasztó gondjaink megoldandó problémákká vagy felvállalható terhekké válnak.

Szombat (február 1.) *Bárcsak figyeltél volna parancsaimra! Akkor folyamként áradna rád a jólét, a tenger hullámaihoz hasonlóan az igazság.* Ézs 48,18 (1Kor 1,30b; Jel 15,1–4; 1Kor 4,14–21) Közeli ismerősünk ez az életérzés. Minden más volna, ha az adott pillanatban bölcsebb vagyok. Ma előbbre lennék, ha egykor megfogadtam volna Isten szavát vagy a szüleim, jóakaróim tanácsát. De nem tettem, most cipelem a következményeket. Sajnos nincs ember, akinek ne volna ilyen jellegű tapasztalata. De mit kezdünk ezzel a tapasztalattal? A hívó ember kettőt biztosan tanul ebből a keserű élményből. Az egyik, hogy nem megvetendő Isten szava. Még mindig komolyan vehetem. A másik: Istennél nincsenek végleg elrontott útjaink. Mindig lehet javítani, újat kezdeni. És vele – bármilyen hihetetlen – megvalósulhat az elhatározás: mostantól másképp gondolkodom.

■ SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA

Kövessen bennünket a Facebookon is: facebook.com/evangelikus
Magyarországi Evangélikus Egyház – Életközelen vagyunk

EGYHÁZUNK FŐBB ESEMÉNYEI 2020-BAN

Január 19–26. Ökumenikus imahét

Január 31. – február 2. Tizenkettedik Luther-konferencia – Révfülöp

Február 6. Déli egyházkerületi missziói konzultáció – Paks

Február 9–16. Házasság hete

Február 15. Nyugati egyházkerületi pedagógusok találkozója és a Gyurácz-díj átadása – Marcaltő

Február 21–22. Nyugati egyházkerületi gyülekezeti elnökségek találkozója – Révfülöp

Február 23. Nyugati egyházkerületi gyülekezetek megemlékezése a kerület újraalakulásáról

Március 20–21. Déli egyházkerületi gyülekezeti felügyelői konferencia – Mezőberény

Március 21. Északi egyházkerületi lelkészek és felügyelők találkozója – Pesthidegkút

Március 28–29. Evangélikus diákkórusok országos találkozója – Miskolc

Április 18. Az országos evangélikus hittanverseny megyei fordulója

Április 24. Egyházkerületi közgyűlések

Április 29. Ovisolimpia több helyszínen

Május 9. A hittanverseny országos döntője – Evangélikus Hittudományi Egyetem, Budapest

Május 9. Nyugati egyházkerületi kórustalálkozó – Pápa

Május 23. Déli egyházkerületi missziói nap – Paks
Nyugati egyházkerületi missziói nap – Balatonboglár
Északi egyházkerületi nap – Óbuda

Július 3–5. Közép-európai keresztény találkozó – Graz, Ausztria

Július 15–19. Szélrózsa országos evangélikus ifjúsági találkozó – Gyula

Augusztus 28. Hatodik evangélikus pedagóguskonferencia – Aszód

Szeptember 25. A diakónia napja – Budapest, Deák tér

Október 10. Országos evangelizáció – Budapest, Deák tér

November 6–8. Felügyelők országos konferenciája – Révfülöp

November 13. Egyházkerületi közgyűlések

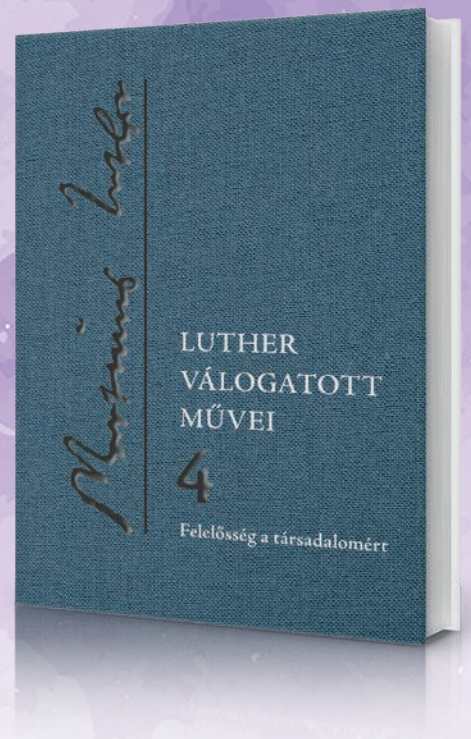
November 14. Országos evangélikus bábfesztivál – Győr

KÖNYVBEMUTATÓ

A Luther Kiadó mindenkit szeretettel hív

a **LUTHER VÁLOGATOTT MŰVEI 4.**
Felelősség a társadalomért
című kötet bemutatójára.

A kötetet ismerteti
Zászkaliczky Márton
tudományos kutató.

Időpont:

2020. február 1., szombat, 14.30

Helyszín:

Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központ
(Révfülöp, Füredi út 1.)

A bemutató része a tizenkettedik
Luther-konferencia programjainak.